

5174 sayılı Kanuna Tabi

ODALAR

VE

BORSALAR

ÜYESİNİN EL KİTABI

Dr. Süleyman Ruhi AYDEMİR
Ticaret Başmüfettişi/Bağımsız Denetçi/Akademisyen

DİKKAT: Bu Eserin tüm yayın hakları Dr. Süleyman Ruhi AYDEMİR' e aittir. Yazılı izin alınmadan kısmen veya tamamen hiçbir yolla kopya edilemez, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz. 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununca korunmaktadır.

**Bu yayın,
bu Aziz Vatan için;
kanını döken gazilerimiz ile
canını veren şehitlerimizin
aziz hatıralarına ithaf edilmiş ve
onlara borçlu olduğumuzun bir ifadesi olarak
sunulmuştur.
Vatan sizlere minnettardır.**

ÖNSÖZ

Kamusal statüsünü Anayasanın 135'nci maddesinden alan odalar ve borsalar; bu statünün vermiş olduğu kamusal yetki ve gücü kullanmaktadır. Bunlar, devlet tüzel kişiliği dışında ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olmaları yönüyle kamu kurumları kapsamında ele alınmaktadır.

Bu kuruluşların idari işlemle ve kanunla kurulmaları, kamu gücünün verdiği ayrıcalıklarından faydalanmaları ve bu nedenle özel hukuk gerçek ve tüzel kişilerinden üstün konumda olmaları, kamu yararını gerçekleştirmek için faaliyette bulunmaları, resen icra yetkisine sahip olmaları, hukuki işlemler yapabilmeleri, gerek özel kişilere, mahkemelerde dava açabilmeleri, hukuka uygunluk karinesinden yararlanmaları, malları kamu malı statüsüne tâbi tutulmaları ve haczedilememesi, iflaslarının istenememesi, gelirlerinin kamu gelirleri statüsünde sayılması, idari ve mali özerkliğe sahip olmaları, kendilerine ait bütçeleri olması, personelinin Türk ceza kanununun uygulaması bakımından devlet memuru olarak kabul edilmesi, üyeliğin mecburi olması ve bu nedenle aidat ödenmesi gibi kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının temel nitelikleri bağlamında mutlak ve tartışmasız kamu kurumu nitelikleri dikkat çekmektedir.

Bu çalışma; Kanundan kaynaklı zorunluluk neticesinde üye olunan odalar ve borsaların, üyeleri tarafından bazen sessiz bazen de yüksek sesle sordukları “Ne İşe Yarıyorlar?” sorusuna cevap aramak üzere hazırlanmış bir el kitabı hüviyetindedir.

Kitap, soru cevap şeklinde ele alınmış, sorulara verilen cevaplara dayanak olan mevzuat hükümlerine yer verilmeyerek cevaplar uzatılmamış, üyenin rahatlıkla anlayacağı şekilde sade bir dil kullanılmıştır.

Dr. Süleyman Ruhi AYDEMİR

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	3
BİRİNCİ KISIM: TİCARET/TİCARET VE SANAYİ/DENİZ TİCARET/SANAYİ ODALARI	12
I.BÖLÜM: TEŞKİLATLANMA	12
Soru 1:Oda Nedir? Ne İşe Yararlar?	12
Soru 2:Müstakil Sanayi Odası Kurulabilir mi?	17
Soru 3:Deniz Ticaret Odası Nasıl Kurulur?	17
Soru 4:Coğrafi Bölge Odası Kurulabilir mi?	18
Soru 5:Sanayici Kimdir? 10 İşçi Sayısının Önemi Nedir?	18
Soru 6:Esnaf-Tacir Ayrımı Neye Göre Yapılır?	19
Soru 7:“Esnaf Ve Sanatkâr Sayılma Hadlerinin Altı Katı” İfadesi Dikkate Alınırken Nasıl Bir Hesaplama Yapılacaktır?	21
Soru 8:Mutabakat Komitesine Konu Kişi Esnaf Sayılma Hadlerini Aşmış Ancak Bu Hadlerin Altı Katını Aşmamış. Bu Kişi Ticaret Odasından Esnaf Odasına Aktarılabilir Mi?	22
Soru 9:Hem Ticaret Odasında Hem De Esnaf Odasında Kaydım Var. Bir Odadaki Kaydımı Sildirmek İstiyorum, Ne Yapmalıyım?	22
Soru 10: Odaların Çalışma Alanları Neresidir? Şube ve Temsilcilik Açabilir mi?	23

Soru 11: Odalarda Mesleklerin Gruplandırılması Nasıl Yapılır? Münhasır Meslek Grubu Kurulabilir mi?	24
Soru 12: Odalarda Meslek Gruplarının Birleştirilebilmesi, Ayrılması veya Yeni Meslek Gruplarının Kurulabilmesi Nasıl Olur?	24
Soru 13: Odaların Organları Nelerdir?	25
Soru 14: Oda Meslek Komitesi Nasıl Oluşur?	25
Soru 15: Oda Meclisi Nasıl Oluşur?	26
Soru 16: Oda Yönetim Kurulu Nasıl Oluşur?	27
Soru 17: Oda Disiplin Kurulu Nedir? Kimler Disiplin Kurulu Üyesi Olabilir?	27
Soru 18: Odaların Yetkileri Nelerdir? Hukuken Kim Temsil Eder?	28
Soru 19: Odaların Gelirleri Nelerdir?	28
II. BÖLÜM: ÜYELİK VE AİDAT İŞLEMLERİ	29
Soru 20: Odalara Kayıt Zorunluluğunun Yasal Dayanağı Nedir?	29
Soru 21: Odaya İstek Üzerine Üyelik Nasıl Yapılır? Resen Kayıt Var mıdır?	30
Soru 22: Talep Üzerine veya Resen Kayıt Sonrasında Yapılacak İşlemler Nelerdir?	31
Soru 23: Üye Kayda ve Meslek Grubu Kararına İtiraz Edebilir mi?	32
Soru 24: Üye İstihgal Konusunu Değiştirirse Sorumluluğu Nedir?	32
Soru 25: Üyenin Derecesi Nasıl Belirlenir? Kayıt Ücreti ve Yıllık Aidat Nasıl Tespit Edilir?	33
Soru 26: Munzam Aidat ve Navlun Hasılatından Alınacak Pay Nedir? Nasıl Tespit Edilir?	35
Soru 27: Yıllık ve Munzam Aidatlar Ne Zaman Ödenir?	36
Soru 28: Aidat Borçları Nedeniyle Üyelerin İcraya Verilmesi Yasal Zorunluluk mudur?	37
Soru 29: Aidat Borcu Olan Üyenin Oda Hizmetlerinden Faydalandırılmaması Doğru mudur?	37
Soru 30: İcra Takip Masrafları Aidat Alacaklarından Fazla İse İcra Takibinden Vazgeçilebilir mi?	38
Soru 31: Üye Kaydının Askıya Alınması ve Askıdan İndirilmesi Ne Demektir?	38
Soru 32: Askıya Alınma Sonucunda Üyelik Silinir mi?	39
Soru 33: Talep Üzerine veya Resen Kaydın Silinmesi Nasıl Gerçekleşir?	39
Soru 34: Birden Fazla Odaya Kayıtlı Olanların Aidat Ödemeleri Nasıl Olur?	40
III. BÖLÜM: DÜZENLENEN BELGELER VE VERİLEN HİZMETLER	41
Soru 35: Odalarca Düzenlenecek veya Onaylanacak Belgeler İle Verilecek Hizmetler Nelerdir?	41
Soru 36: Odalarca Verilen Belgelerden Alınacak Ücretler Nasıl belirlenir?	42
Soru 37: Ticaret Sicili Müdürlüğüne Verilen Belgeler Nelerdir?	42
Soru 38: Kapasite Raporu Nedir?	43

Soru 39: Kapasite Raporu Düzenlenebilecek ve Düzenlenemeyecek Gıda İşyerleri Nereleridir?	44
Soru 40: Kapasite Raporu'nun Avantajları ve Kullanıldığı Alanlar Nelerdir?	45
Soru 41: İş Makinesi Nedir? Tescil Zorunluluğu Var mıdır?	45
Soru 42: Fiili Tüketim Belgesi Nedir?	45
Soru 43: Faaliyet Belgesi ve Oda Kayıt Sicil Sureti Nedir?	46
Soru 44: Eş Durum Belgesi ve Çıraklık Sözleşmeleri, Kalfalık ve Ustalık Belgeleri Nedir?	46
Soru 45: Faturaların Rayice Uygunluğunun Onayı Nasıl Yapılır?	46
Soru 46: Fatura Suretlerinin Onayı ve Yabancı Dildeki Faturalar Nasıl Onaylanır?	47
Soru 47: Firma Ortakları/Ortaklık Teyit Belgesi Nedir?	47
Soru 48: Üye Sicil Belgesi ve Kayıt Levhası Nedir?	47
Soru 49: Vize Belgesi, İmza Tasdiki İşlem Belgesi ve Kefalet Senedi Belgesi Nedir?	47
Soru 50: A.TR Dolaşım Belgesi (A.TR Movement Certificate) Nedir?	48
Soru 51: A.TR Belgesinin Değiştirilmesi veya İptali Nasıl Yapılır?	48
Soru 52: Basit A.TR Dolaşım Belgesi Nedir?	48
Soru 53: Menşe Şahadetnamesi (Certificate of Origin) Nedir?	49
Soru 54: İran ve Malezya Menşe İspat Belgesi Nedir?	50
Soru 55: D-8 Menşe İspat Belgesi Nedir?	50
Soru 56: Yatırım Teşvik Belgesi Nedir?	51
Soru 57: Yatırım Teşvik Belgesi Tamamlama Vizesi Nedir?	51
Soru 58: İmalat Yeterlilik Belgesi Nedir?	52
Soru 59: İhale Durum Belgesi Nedir?	52
Soru 60: Tır Karnesi Nedir?	52
Soru 61: EUR.1 Dolaşım Sertifikası (EUR.1 Movement Certificate) Nedir?	53
Soru 62: EUR-MED Dolaşım Sertifikası (EUR-MED Movement Certificate) Nedir?	54
Soru 63: FORM A Belgesi Nedir?	54
Soru 64: ATA Karnesi Nedir?	54
Soru 65: K Yetki Belgesi Nedir?	54
Soru 66: Sayısal Takograf Cihazı Nedir?	55
Soru 67: Mesleki Yeterlilik Belgesi Nedir ve Nasıl Alınır?	55
Soru 68: Mesleki Yeterlilik Belgesi Zorunluluğu olan meslekler hangileridir?	55
Soru 69: Menkul-Gayrimenkul Değer Kira Tespiti Nasıl Yapılır?	56
Soru 70: Azami Fiyat Tespiti Nasıl Yapılır?	56
Soru 71: Rayiç Fiyat Tespiti Nasıl yapılır?	57
Soru 72: Fire ve Zayıf Oranları Nasıl Tespit Edilir?	57
Soru 73: Türk Malı Belgesi Nedir?	57
Soru 74: Odalarca Çek Sorgulaması ve E-Rapor Nasıl Verilir?	58

Soru 75: Sanayi Sicil Belgesi Nedir? Faydaları Nelerdir?	59
Soru 76: KOSGEB Temsilciliği Nedir?	59
Soru 77: İŞKUR Temsilciliği Nedir?	60
Soru 78: DEİK Temsilciliği Nedir?	60
Soru 79: Banka Kredi Protokol Hizmetleri Nedir?	61
Soru 80: TPE Hizmetleri Danışmanlığı Nedir?	61
Soru 81: İstihdam Ofisleri Nedir?	61
Soru 82: AB Bilgi Merkezleri Nedir?	62
Soru 83: Ülke Raporları Araştırmaları ve Uluslararası Ticari İşbirlikleri Hizmetleri Nedir?	62
Soru 84: Ticaret Platformu Hizmeti Nedir?	62
İKİNCİ KISIM: TİCARET BORSALARI	63
I. BÖLÜM: TEŞKİLATLANMA	64
Soru 85: Ticaret Borsası Nedir? Çalışma Alanı Neresidir? Ne İşe Yararlar?	64
Soru 86: Borsaların Yetkileri ve Görevleri Nelerdir? Hukuken Kim Temsil Eder?	66
Soru 87: Borsaların Gelirleri Nelerdir?	67
Soru 88: Borsaların Organları Nelerdir?	68
Soru 89: Borsalarda Meslek Komiteleri Nasıl Oluşur?	68
Soru 90: Borsa Meclisi Kimlerden Oluşur?	69
Soru 91: Borsa Yönetim Kurulu Nasıl Oluşur?	69
Soru 92: Borsa Disiplin Kurulu Nedir? Kimler Disiplin Kurulu Üyesi Olabilir?	69
Soru 93: Borsalarda Mesleklerin Gruplandırılması Nasıl Yapılır?	71
Soru 94: Meslek Gruplarının Rehberine Uygun Olmadığına Dair Şikâyet Nereye Yapılır?	72
Soru 95: Meslek Gruplarına Kayıt ve İtiraz Nasıl Yapılır?	72
Soru 96: İştigal Konusunun Değiştirilmesi Söz Konusu Olduğundan Üyenin Sorumluluğu Nedir?	73
II. BÖLÜM: ÜYELİK VE AİDAT İŞLEMLERİ	74
Soru 97: Borsaya Üye Olmak Zorunlu mudur?	74
Soru 98: Borsa Üyesi Olmanın Gelir Vergisi Açısından Sağladığı Kazanç Nedir?	74
Soru 99: Gelir Vergisinin Tevkifatında Borsanın Müteselsil Sorumluluğu Nedir?	75
Soru 100: Zirai Ürün İhraç Eden İhracatçılarda Gelir Vergisi Tevkifatı ve Müteselsil Sorumluluk Nedir?	76
Soru 101: Borsalara Talep Üzerine veya Resen Üyelik Nasıl Yapılır?	77
Soru 102: Talep Üzerine veya Resen Kayıt Sonrasında Yapılacak İşlemler Nelerdir? ..	78
Soru 103: Kaydı Yapılan Üyeye Tebligat Yapılır mı?	78
Soru 104: Üye Kayıt Kararına İtiraz Edebilir mi?	79
Soru 105: Üyelik Durumundaki Değişikliğin Bildirilme Zorunluluğu Nedir?	79

Soru 106: Üye Kaydının Askıya Alınması ve Askıdan İndirilmesi Ne Demektir?.....	80
Soru 107: Askıya Alınma Sonucunda Üyelik Silinir mi?.....	80
Soru 108: Talep Üzerine veya Resen Borsa Kaydının Silinmesi Nasıl Gerçekleşir?	81
Soru 109: Borsadan Kaydı Silinenlere Yapılacak İşlemler Nelerdir?	81
Soru 110: Borsada Alım Satım Yapmıyorum Ama Ticari Faaliyetim Devam Ediyor. Ne Yapmalıyım?	81
Soru 111: Üyenin Derecesi Nasıl Belirlenir? Kayıt Ücreti ve Yıllık Aidat Nasıl Tespit Edilir?	81
Soru 112: Aidat Borçları Nedeniyle Üyelerin İcra Verilmesi Yasal Zorunluluk mudur?	83
Soru 113: Aidat Borcu Olan Üyenin Borsa Hizmetlerinden Faydalandırılmaması Doğru mudur?	84
Soru 114: İcra Takip Masrafları Aidat Alacaklarından Fazla İse İcra Takibinden Vazgeçilebilir mi?	84
III. BÖLÜM: BORSA İŞLEMLERİ	85
Soru 115: Borsa Muamelesi nedir? En Az Miktar Ne Anlama Gelir?	85
Soru 116: Borsaya Tabi Madde Ne Demektir? Nasıl Tespit Edilir?	85
Soru 117: Borsa Yerinden Ne Anlaşılır?	86
Soru 118: Borsada Kimler İşlem ve Faaliyette Bulunamaz?.....	86
Soru 119: Borsa Aracıları Kimlerdir? Sorumlukları Nelerdir?	87
Soru 120: Aracıların Faaliyette Bulunamayacakları Haller Nelerdir?.....	88
Soru 121: Aracılık Hizmetleri İçin Şirket Kurulabilir mi?	89
Soru 122: Aracılara Uygulanacak İdari Yaptırımlar Nelerdir?	90
Soru 123: Elektronik Ürün Senedi Alım Satımında Aracılık Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Nelerdir?	90
Soru 124: Tescili Ne Kadar Sürede Yaptırmam Gerekir? Gecikme Cezası Öder miyim?.....	91
Soru 125: Tescil Ücretinin Oranı ve Tavanı Nedir?	91
Soru 126: Tescil Ücretinin Hesaplanmasında KDV Dikkate Alınır mı?	93
Soru 127: Kotasyona Dâhil Maddelerin İhracat ve İthalatı Tescil Edilecek midir?.....	93
Soru 128: Alım veya Satımlar Hangi Ticaret Borsasına Tescil Ettirilecektir?.....	93
Soru 129: Vadeli ve Alivire Alım Satım Ne Demektir? Tescil Süresi Ne Kadardır?	97
Soru 130: Vadeli ve Alivire Alım Satımında Teminat Zorunluluğu Var mıdır?	98
Soru 131: Vadeli ve Alivire Alım Satımında Borsanın Hakem Rolü Nedir?	99
Soru 132: Vadeli ve Alivire Alım Satımında Disiplin ve Para Cezaları Nasıldır?	99
Soru 133: “Alım Föyü” ve “Satım Föyü” Nedir?	99
Soru 134: Borsalar, Üyelerinin Defterlerini İnceleme Yetkisine Sahip midir?	100
Soru 135: Borsalarca Düzenlenecek Belgeler ile Verilecek Hizmetler Nelerdir?	100

Soru 136: Borsalarca Verilen Hizmetler Karşılığında Ücret Ödenir mi?.....	100
Soru 137: Fiyat cetveli Belgesi Nedir?	101
ÜÇÜNCÜ KISIM: ORTAK HÜKÜMLER	102
I. BÖLÜM: TOBB.....	103
Soru 138: TOBB Nedir? Görevleri Nelerdir?	103
Soru 139: Birliğin Organları Nelerdir?	106
Soru 140: Birlik Genel Kurulu Nedir?.....	106
Soru 141: Oda Borsa Konseyleri Nelerdir?	107
Soru 142: Birlik Yönetim Kurulu Nedir?.....	107
Soru 143: Yüksek Disiplin Kurulu Nedir?	108
Soru 144: TOBB İl Kadın Girişimciler Kurulu Nedir? Oluşumu Nasıldır?	108
Soru 145: TOBB İl Genç Girişimciler Kurulu Nedir? Oluşumu Nasıldır?	110
II. BÖLÜM: SEÇİM İŞLEMLERİ.....	113
Soru 146: Odalar ve Borsalarda Niye Seçim Yapılır?	113
Soru 147: Organları Seçme ve Organlara Seçilme Şartları Nelerdir?.....	113
Soru 148: Organ Seçimleri Nasıl Yapılır?	114
Soru 149: Meslek Komitesi ve Meclis Üyeleri Seçimi Nasıl Yapılır?.....	115
Soru 150: Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri, Genel Kurul Delegeleri ve Disiplin Kurulu Üyeleri Seçimi Nasıl Yapılır?.....	116
Soru 151: Seçimlerde Gerçek ve Tüzel Kişilerin Temsili Nasıl Olur?	117
Soru 152: Organ Seçimlerinde Oy Kullanan Tüzel Kişi Temsilcisi Yerine Organ Üyeliklerinde Farklı Kişi Olabilir mi?.....	118
Soru 153: Sadece Seçimlerde Oy Kullanma Yetkisi Verilebilir mi?	118
Soru 154: Tüzel Kişiyi Meslek Komitesi ve Meclis Üyeliğinde Farklı Kişi Temsil Edebilir mi?	118
Soru 155: Gerçek Kişi Birden Fazla Tüzel Kişiyi Temsil Edebilir mi?.....	118
Soru 156: Tüzel Kişinin Gerçek Kişi Temsilcisi Temsil Yetkisini Kaybederse Ne Olur?	119
Soru 157: Tüzel Kişi Seçilme Yeterliliği Kaybettiği Takdirde Ne Olur?	119
Soru 158: Askıya Alınan Bir Üye Organ Üyeliklerinden Düşer mi?	120
Soru 159: Firma Şubelerini Kim Temsil Eder?.....	120
Soru 160: Bir Ticaret Şirketinin Bir Başka Ticari Şirkete Dönüşmesi Suretiyle Tür Değiştirmesi Durumunun Organ Üyeliklerine Etkisi Nedir?	120
Soru 161: Bir Ticaret Şirketinin Bir Ticari İşletmeye Dönüşmesi Suretiyle Tür Değiştirmesi Durumunun Organ Üyeliklerine Etkisi Nedir?	121
Soru 162: Bir Ticaret İşletmenin Ticaret Şirketine Dönüşmesi Suretiyle Tür Değiştirmesi Durumunun Organ Üyeliklerine Etkisi Nedir?	122
Soru 163: Aynı Anda İki Ayrı Odada/Borsada Görev Alınabilir mi?	122

Soru 164: Aynı Anda Hem Esnaf Odası Hem de Oda/Borsa Organlarında Görev Alınabilir mi? 123

III. BÖLÜM: DİĞER HUSUSLAR124

Soru 165: Örf, Adet ve Teamül Kararı ve Belgesi Nedir?	124
Soru 166: Uyulması Zorunlu Mesleki Karar Ne Demektir?	124
Soru 167: Mücbir Sebep Belgesi Düzenlenebilir mi?	125
Soru 168: Yerli Malı Belgesi Nedir? Hangi Mallar Yerli Malı Olarak Kabul Edilir?	126
Soru 169: İmza Onay Belgesi Nedir?	126
Soru 170: Faturalar ve Fatura Suretleri Nasıl Onaylanır?	127
Soru 171: Fire, Zayıf ve Randıman Oranları Nasıl Tespit Edilir?	128
Soru 172: Üyeler Arası Uyuşmazlıklarda Oda/Borsa Hakemliği Nedir?	128
Soru 173: Hakem, Bilirkişi ve Ekspertlere İlişkin Hususlar Nelerdir?	129
Soru 174: Odalar ve Borsaların Kısaca Tarihi Nasıldır?	131
Soru 175: Odalar ve Borsaların Temel Nitelikleri Nelerdir?	134
Soru 176: Odalar ve Borsalar Kimin Denetimine Tabidir?	138
Soru 177: Genel Sekreter Kimdir?	138
Soru 178: Personel İle İlgili Hususlar Nelerdir?	139
Soru 179: Oda ve Borsalar, İstedığı Kadar Personel Çalıştırabilir mi?	140
Soru 180: Aidat Alacaklarının Tahsilatının İmkansızlaşmasından Ne Anlaşılır?	140
Soru 181: Odalar ve Borsalar İstedığı Yere Bağış ve Yardım Yapabilir mi?	141
Soru 182: Oda ve Borsa Okul veya Derslik Yaptırabilir mi?	141
Soru 183: Spor Kulüplerine Bağış Yapılabilir mi?	141
Soru 184: Lise Basket Takımının Giderleri Karşılanabilir mi?	142
Soru 185: Zor Durumda olan Üyelere Bağış/Yardım Yapılabilir mi?	142
Soru 186: Üyelerin Düğün/Sünnet Törenleri İçin Altın Hediye Edilebilir mi?	142
Soru 187: Üyenin Ticari Faaliyetine Yardım Edecek Hediye Verebilir mi?	143
Soru 188: Yönetim Kurulu ve Meclis Üyeleri Ne Kadar Maaş Alırlar?	143
Soru 189: Huzur Hakkı Verilme Zorunluluğu Var mıdır?	143
Soru 190: Akreditasyon Sistemi Nedir?	143

BİRİNCİ KISIM: TİCARET/TİCARET VE SANAYİ/DENİZ TİCARET/SANAYİ ODALARI

I.BÖLÜM: TEŞKİLATLANMA

Soru 1: Oda Nedir? Ne İşe Yararlar?

Ticaret/Ticaret ve Sanayi/Deniz Ticaret/Sanayi Odaları (Oda) Anayasamızın 135'nci maddesine dayanılarak kurulmuş, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır ve tüzel kişiliğe sahiptirler.

Odalar, kendisine üye olanların müşterek olan ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, üyelerinin birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslekî disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak amacıyla kurulurlar.

Bir ilde oda kurulabilmesi için ticaret siciline kayıtlı en az bin tacir ve/veya sanayici veya deniz ticareti ile iştigal edenlerin Birliğe yazılı başvuruda bulunması zorunludur.

Odalar illerde, TOBB'un olumlu görüşü üzerine Ticaret Bakanlığının kararı ile kurulur.

Ülkemizde halen 182 adet Ticaret ve Sanayi Odası, 56 adet Ticaret Odası, 12 adet Sanayi Odası ve 2 adet Deniz Ticaret Odası bulunmaktadır.

Odalar;

Firmaların çeşitli ticari işlemleri için gerekli ve bazı hallerde alınması zorunlu olan faaliyet belgesi, ihale durum belgesi, vize belgesi, ticaret sicili gazetesi sureti, ortaklık belgesi gibi sicil kayıtlarına dayanan belgelerin verilmesini,

Firma sahibi, ortağı ve yetkililerinin ustalık, kalfalık, çıraklık, BAĞ-KUR formlarının onaylanmasını,

İmalatçı üyelerin kapasite raporlarının düzenlenmesi ve raporlardan güncel tasdikli kopya verilmesini,

Mücbir sebep belgesi düzenlenmesini,

Gayrimenkul ve menkullerin değerlerinin rayiç tespitinin yapılmasını, iç piyasa rayiç fiyatları hakkında bilgi alınmasını,

Onayı istenen faturaların rayice uygun olup olmadığının doğrulanmasını,

Kamu kurum ve kuruluşların çeşitli konulardaki ekspertiz taleplerinin karşılanmasını,

İhale Kanunu kapsamına dâhil idarelerce yapılacak olan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin ihalelerden haberdar edilmesini,

Yurtdışı iş teklifleri, yurtdışı fuarlar ve ihalelerle ilgili bilgilendirilmeyi,

Eğitim, kurs ve bilgilendirme toplantılarından faydalanmayı,

Üyelerin mesleki konulardaki istek, beklenti ve problemleri doğrultusunda inceleme ve araştırmalar yaparak gerekli merciler nezdinde girişimlerde bulunma ve sonuçları takip etmeyi,

KOBİ'lere, başta yatırım ve ihracata yönelik devlet yardımları olmak üzere, alternatif finansman imkânları, Avrupa Birliği'nin KOBİ'lere ilişkin programları konularında bilgilendirmeyi,

Üyelerin finansman ihtiyacına destek sağlamak amacıyla yapılan banka kredi protokolleri konusunda bilgilendirilmeyi, bankaların düşük faizli kredilerinden yararlanmayı,

Ürünlerin fire ve zayıf oranlarının tespit edilmesini, üyeleri ilgilendiren konularda, örf ve teamül kararlarının alınmasını,

Mevzuat değişiklikleri ve ticari hayatı ilgilendiren duyurulardan ivedi bir şekilde haberdar edilmeyi, iç ve dış ticaret konularında mesleki ve teknik bilgi ve danışmanlık hizmetlerinden yararlanmayı, Yurtiçi fuarlarda Odanın stantları altında firmaları ve onların ürünlerini tanıtmaya ve odanın fuar organizasyonlarından faydalanmayı,

İhracatçıların menşe şahadetnameleri ve dolaşım belgelerinin tanzim, kontrol ve onay işlemlerini, ihracatla ilgili tüm fatura, belge vb'nin suretlerini onaylamayı, Dış ticaret işlemlerinin gerektirdiği hallerde eksper ve bilirkişi tayini ve rapor düzenlenmesini,

K Belgelendirme hizmetlerinden yararlanmayı, iş makinelerinin tescil ve tasdik işlemlerini, İmalatçı firmaların üretim ve tüketim durumlarını gösterir belgelerin düzenlenmesini,

Sağlarlar.

Ayrıca; üye kimlik kartı ile Türkiye'nin birçok yerindeki otellerde indirimli olarak konaklama imkânına, başarılı firmaların ödüllendirilmesine,

Yed-i Vahit ve tek imalatçı belge taleplerinin incelenerek sonuçlandırılmasına,

İş makinalarının tescil ve tasdik işlemlerini, Uluslararası karayolu ile yük taşıması yapan nakliye firmaları için TIR karnesi dağıtımının yapılmasını, Uluslararası geçiş belgelerinin temini ve dağıtımını ve ATA sözleşmesine uygun olarak ATA karnesinin düzenlenmesi ve onaylanmasına,

Kredi Kayıt Bürosu(KKB) Başvurularının inceleme ve onay işlemlerinin gerçekleştirilmesine,

Üyelerinin mesleki konulardaki istek, beklenti ve problemleri doğrultusunda inceleme, araştırma ve rapor çalışmaları yaparak gerekli merciler nezdinde girişimlerde bulunulmasına ve sonuçlarının takip edilmesine,

İmalatçı üyelerin kapasite raporlarının düzenlenmesi, onaylanması ve TOBB' ne gönderilmesine, firmaların çeşitli ticari işlemleri için gerekli ve bazı hallerde alınması zorunlu olan sicil belgesi, faaliyet belgesi, ihale durum belgesi, imza onay belgesi, müteahhitlik yapı sicil belgesi gibi sicil kayıtlarına dayanan belgelerin verilmesine, firma sahibi, ortağı ve yetkililerinin Bağ-Kur ile ilgili tüm formlarının hazırlanması ve onaylanmasına, ustalık, kalfalık sözleşmelerinin onaylarının yapılmasına

Yardımcı olurlar

Öte yandan, iş hayatında ve ticari ilişkilerde Ticaret Hukuku, İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku ve Vergi Hukuku alanına giren konularda karşılaşılabilecek hukuki sorunların çözümüne yardımcı olmayı, iç ve dış ticaret konularında mesleki ve teknik bilgi ve

danışmanlık hizmetlerinden yararlanmayı, yurt dışı fuar organizasyonlarından, yabancı alım heyeti organizasyonlarından, yurt dışı iş ziyareti organizasyonlarından, Ticari vize işlemlerinin takibi hizmetinden, uluslararası nakliye sektöründe kullanılan Tır Karnesi hizmetinden, Ata Karnesi hizmetinden, dijital takograf kartı hizmetinden yararlanmayı sağlarlar.

Oda üyesi olmakla ,yurtdışı iş teklifleri, yurtdışı fuarlar ve ihalelerle ilgili bilgilendirilme, Türkiye'nin birçok yerindeki otellerde indirimli olarak konaklama imkanı, Sanal firma rehberinde işletmenin tanıtımının yapılabilmesi, sanal ilan panosundan yararlanabilme imkanları bulunmaktadır.

Kısaca Odalar;

Meslek ahlâkını, disiplini ve dayanışmayı korur ve geliştirir, ticaret ve sanayinin kamu yararına uygun olarak gelişmesine çalışır,

Ticaret ve sanayiye ilgilendiren bilgi ve haberleri derleyerek ilgililere ulaştırır, ilgili kanunlar çerçevesinde resmî makamlarca istenecek bilgileri verir ve özellikle üyelerinin mesleklerini yerine getirmede ihtiyaç duyabilecekleri her çeşit bilgiyi, başvuruları durumunda kendilerine sunar veya bunların elde edilmesini kolaylaştırır,

Elektronik ticaret ve internet ağları konusunda üyelerine yol gösterecek girişimlerde bulunur ve bu konularda gerekli alt yapıyı kurar ve işletir.

Ticaret ve sanayiye ait her türlü incelemeleri yapar, bölgeleri içindeki iktisadî, ticarî ve sınaî faaliyetlere ait endeks ve istatistikleri tutar, başlıca maddelerin piyasa fiyatlarını takip edip kaydeder ve bunları yayar,

Kanunda yazılı belgeleri düzenler ve onaylar.

Meslek faaliyetlerine ait konularda resmî makamlara teklif, dilek ve başvurularda bulunur; üyelerinin tamamının veya bir kesiminin meslekî menfaati olduğu takdirde meclis kararı ile bu üyeleri adına veya kendi adına dava açar,

Çalışma alanları içindeki ticarî ve sınaî örf, adet ve teamülleri tespit edip bunları Bakanlığın onayına sunar ve ilan eder, üyeleri tarafından uyulması zorunlu meslekî karar alır,

Yurt içi ve yurt dışı fuar ve sergilere katılır.

Gerektiğinde 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun 125 inci maddesinde sayılan mal ve hizmetlerin azamî fiyat tarifelerini, kendi üyeleri için, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliğe uygun olarak tespit eder ve onaylar,

Deniz ticaretinin kamu yararına, millî ulaştırma ve deniz ticareti politikasına uygun şekilde gelişmesine çalışır.

Millî ve milletlerarası deniz ticaretine ait incelemeler yapar ve bu konudaki bilgileri sağlar. Türkiye limanları arası ve yurt dışı navlun, acente komisyonu ve ücretleri ile liman masrafları gibi bilgileri toplar ve bunları mümkün olan vasıtalarla en seri şekilde yayar, dünya deniz ticaretindeki en son gelişmeleri izler, istatistiklerini tutar ve ilgililere duyurur,

Deniz ticaretine ait ticarî örf, teamül ve uygulamaları tespit ve ilân eder, navlun anlaşmaları, konşimento ve benzeri evraka ait tip formları hazırlar,

Yabancı gemi sahip ve donatanları ile denizcilikle ilgili müesseselere Türkiye limanlarının imkânları, çalışma şekilleri, tarifeleri ve liman masrafları hakkında bilgi verir ve onlardan benzeri bilgileri sağlar

Deniz ticareti ile ilgili milletlerarası kuruluşlara üye olur ve delege bulundurur
İlgililerin talebi üzerine deniz ticareti ile ilgili ihtilaflarda hakemlik yapar,
Deniz acenteliği hizmet ücret tarifelerini hazırlar ve Bakanlığın onayına sunar,
Birliğin belirlediği standartlara göre üye kayıtlarını tutar ve üyelik aidatlarına ilişkin belgeleri saklar

Mevzuatla bakanlıklara veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına verilen işlerin, bu Kanunda belirtilen kuruluş amaçları ve görev alanı çerçevesinde odalara tevdi halinde bu işleri yürütür,

Üyelerinin ihtiyacı olan belgeleri verir ve bunlara ilişkin gerekli hizmetleri yapar,
Yurt içi fuarlar konusunda yapılacak müracaatları değerlendirip Birliğe teklifte bulunur,

Üyeleri hakkındaki tüketici şikâyetlerini inceler

Sanayiciler için kapasite raporları düzenler

Ticaret mallarının niteliklerinin belirlenmesine yönelik lâboratuvarlar kurar veya bunlara iştirak eder, uluslararası kalibrasyon, test ölçme lâboratuvarı kurar veya iştirak eder, belgelendirme hizmetleri verir,

Millî Eğitim Bakanlığının izin ve denetiminde ticaret, denizcilik ve sanayi ile ilgili kursları açar, açılan kurslara yardımda bulunur, yurt içinde ve dışında ihtiyaç duyulan alanlar için öğrenci okutur ve stajyer bulundurur, mesleki ve teknik eğitim ve öğretimi geliştirme ve yönlendirme çalışmaları yapar, kendi üyelerinin işyerleriyle sınırlı olmak üzere, 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanunu kapsamına alınmamış meslek dallarında bu uygulamaya ilişkin belgeleri düzenler,

İlgililerin talebi halinde, ticarî ve sınaî ihtilaflarda hakem olur, tahkim kurulları oluşturur.

Açılmış veya açılacak olan sergiler, panayırılar, umumi mağazalar, depolar, müzeler ve kütüphanelere katılır

Yetkili bakanlıkça uygun görülen alanlarda sanayi siteleri, endüstri bölgeleri, organize sanayi bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri, teknoparklar, teknoloji merkezleri kurar ve yönetir, 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu çerçevesinde serbest bölge kurucu ve işleticisi veya işleticisi olur, antrepo işletir ve fuar alanları, kongre merkezleri ile ticaret merkezleri kurar, işletir veya kurulmuş olanlara iştirak eder.

Soru 2: Müstakil Sanayi Odası Kurulabilir mi?

O ilde faaliyet gösteren sanayicilerin yarısından fazlasının yazılı talebi şartıyla müstakil sanayi odası kurulabilir.

Mevcut ticaret ve sanayi odasından ayrılan sanayicilerin müstakil sanayi odası kurması halinde, o ildeki ticaret ve sanayi odası ticaret odası adını alır.

Mevcut ticaret ve sanayi odasının ayrı odalar halinde kurulmasıyla, ticaret ve sanayi odasına bir önceki yıl sanayiciler tarafından ödenmiş olan yıllık ve munzam aidat tutarlarının yarısı, sanayi odasının organ seçimlerinin kesinleşmesinden itibaren üç ay içinde yeni kurulan sanayi odasına devredilir.

Soru 3: Deniz Ticaret Odası Nasıl Kurulur?

Deniz ticaret odası kurabilmek için, ticaret siciline kayıtlı gerçek ve tüzel kişilerden;

- Gemi sahipleri, donatanlar ve donatma iştirakleri, gemi işletenler,
- Gemi acenteleri,
- Gemi alım satım, navlun komisyoncuları, forvarderler,
- Stivedor ve puantaj firmaları,
- Gemi klas müesseseleri, deniz sigorta müesseseleri ve acenteleri ile deniz ekspertiz kuruluşları ve sürveyörleri,
- Deniz malzemesi, kumanyacılar ve deniz sanayi malzemesi alım satımı yapan firmalar, gemi akaryakıt ikmal ve sağlama işiyle uğraşan firmalar,
- Marina ve liman işletme firmaları,
- Balıkçılıkla ilgili gemi işleten firmalar,
- Yat turizmi, balıkçı gemiciliği, kafes balıkçılığı, denizaltı su hizmetleri, gezinti tekneleri, kruvaziyer turizmi, dip kaynakları ve deniz kumcuları, denizde atık ve çevre temizliği ile uğraşan firmalar, gemi ve yat inşa ve yan sanayi firmaları, su üstü ve su altı deniz sporları ile uğraşan firmalardan

Ticaret siciline kayıtlı en az bin tacir ve/veya sanayici veya deniz ticareti ile iştigal edenler Birliğe yazılı başvuruda bulunabilirler. Ancak, başvuru sahiplerinin en az yüzde onunun gemi sahibi olması gerekir.

Soru 4: Coğrafi Bölge Odası Kurulabilir mi?

Coğrafi bölge odaları kurulabilmesi için bölge illerindeki toplam üye sayısının yarısından fazlasının TOBB'a yazılı müracaatı veya il oda meclislerinin ayrı ayrı üye tam sayısının üçte ikisinin kararı gerekmektedir.

Söz konusu karara TOBB tarafından verilecek olumlu görüşü üzerine Ticaret Bakanlığının karar vermesi halinde coğrafi bölge odası kurulabilir.

Soru 5: Sanayici Kimdir? 10 İşçi Sayısının Önemi Nedir?

En az on işçi çalıştırmak şartıyla; tezgâh, cihaz, makine gibi muharrik kuvvet kullanarak ham madde, yarı ve tam mamulleri, özellik, içerik, bileşim veya şeklini kısmen veya tamamen değiştirmek amacıyla işleyerek, seri halde veya standart olarak yeni bir ürün üretmek suretiyle katma değer oluşturan işyerleri, yer altı kaynaklarının çıkarılıp işlendiği yerleri işletenler ve bilişim teknolojisi ve yazılım üretenler 5174 sayılı Kanunun uygulanması bakımından sanayici sayılır.

Ancak;

- Seri halinde hazır elbise üretmeyen terziler, fabrika halinde işletilmeyen fırınlar, lokantacı, elbise temizleyici ve benzerleriyle mamullerini toptan satmayıp perakende olarak doğrudan doğruya tüketiciye satan kunduracı, şekerci, tatlıcı gibi işletmeler,
 - Şehir, kasaba ve köylerdeki su temizleme, arıtma, süzme ve dağıtma tesisleri,
 - İşlemek üzere, üretimleri nev'inden hariçten ham madde almamaları şartıyla, arazide ekim, dikim, bakım ve yetiştirme yollarıyla bitki, hayvan veya hayvan mahsullerinin, bizzat yetiştiricileri tarafından işlenip değerlendirilmesi işlerine tahsis edilen yerler,
 - Üniversiteler, meslek liseleri ve benzeri okulların üretim yapan atölye ve laboratuvarları, meslek kursları ve cezaevlerindeki atölyeler gibi öğretim ve eğitim amacıyla işletilen yerler,
 - Doğrudan doğruya Milli Savunma Bakanlığı teşkilâtına bağlı olarak çalıştırılan askerî sanayi müesseseleri,
- Sanayici sayılmazlar.

Ticaret siciline kayıtlı tacirler ve sanayici ve deniz taciri sıfatını haiz tüm gerçek ve tüzel kişiler ile bunların şubeleri ve fabrikaları, bulundukları yerdeki odaya kaydolmak zorundadırlar.

Sanayici vasfını yitirdikleri, başvuru üzerine veya re'sen tespit olunan sanayi odası üyelerinin sanayi odasından kayıtlarının silinir. Ancak bunlardan ticaret odasına kayıtlı olmayanların ticari faaliyetlerinin devam etmesi halinde durum, re'sen kayıtlarının yapılması için ilgili ticaret odasına bildirilir.

İşçi kriteri arz ve talep durumu gibi çeşitli değişkenlere bağlı olarak dönemsel değişimler gösteren bir kriterdir. İşçi sayısındaki azalma veya artmalar sanayicilik vasfının bir dönem kaybedilmesi, başka bir dönem ise yeniden kazanılması sonucunu doğurmakla ve buna bağlı olarak sanayi odasından kayıt silinme ve tekrar kayıt olma durumu ortaya çıkmaktadır.

Sanayici tanımındaki işçi kriterinin belirlenmesinde bir takvim yılının esas alınması ve bu süre içinde çalışan ortalama işçi sayısına göre değerlendirilme yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda, bir takvim yılı içerisinde ortalama işçi sayısı 10 ve üstünde olan işletmeler sanayi odasına, sını bir üretim yapılsa dahi işçi sayısı bu sayının altında olan işletmeler ise ticaret odasına kayıt olmak zorundadırlar.

Soru 6: Esnaf-Tacir Ayrımı Neye Göre Yapılır?

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 11'nci maddesine göre; Ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir ve ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınır, Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenir.

Esnaf ise, Türk Ticaret Kanunu'nun 15'nci maddesinde; ister gezici olsun ister bir dükkânda veya bir sokağın belirli yerlerinde sabit bulunsun, ekonomik faaliyeti sermayesinden fazla bedenî çalışmasına dayanan ve geliri Cumhurbaşkanı kararıyla belirlenecek sınırı aşmayan ve sanat veya ticaretle uğraşan kişidir.

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu'nun 3'ncü maddesinde esnaf ve sanatkar; ister gezici ister sabit bir mekânda bulunsun, Esnaf ve Sanatkar ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunca belirlenen esnaf ve sanatkar meslek kollarına dâhil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedenî çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabı esasına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunan meslek ve sanat sahibi kimseler, olarak tarif edilmektedir.

Bu maddede belirtilen işletme hesabı esasına göre deftere tabi kimselerin kimler olabileceğini görmek için Vergi Usul Kanunu'nun İkinci Sınıf Tüccarlar başlıklı 178'nci maddesine bakmak gerekmektedir. 178/1 maddeye göre Vergi Usul Kanunu'nun 177.

Maddesine yazılı bulunan 1. Sınıf tüccarların dışında kalan tüccarlar 2. Sınıf tüccardırlar. Bunlar İşletme Hesabı esasına göre defter tutarlar.

Bakanlar Kurulunun 21.07.2007 tarih ve 26589 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2007/12362 sayılı kararı ile “Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayicinin Ayrımına İlişkin Karar” yürürlüğe konulmuştur.

Buna göre;

5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 63’ üncü maddesi ile 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 12’nci ve 17’nci maddelerinin uygulaması bakımından;

Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunun tespit edeceği ve Resmî Gazete ’de yayımlanacak esnaf ve sanatkâr meslek kollarına dahil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedeni çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunanlardan 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 177’nci maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitlerin yarısını, (2) numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmayanlar esnaf ve sanatkâr sayılırlar ve esnaf ve sanatkâr siciline ve dolayısıyla esnaf ve sanatkârlar odalarına kaydedilirler.

Ancak, esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı iken, daha sonraki yıllarda yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatı, esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerini aşanların kendileri istemedikçe ticaret siciline ve dolayısıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesindeki odalara kayıt için zorlanmazlar. Yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatı esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerinin altı katını aşanların kayıtlarının ise, esnaf ve sanatkâr sicili marifetiyle ticaret siciline aktarılması gerekmektedir.

213 sayılı Vergi Usul Kanununa istinaden birinci sınıf tacir sayılan ve bilanço esasına göre defter tutanlar ile işletme hesabına göre defter tutan ve yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatı esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerinin altı katını aşanlar tacir ve sanayici sayılırlar ve ticaret siciline ve dolayısıyla TOBB bünyesindeki odalara kaydedileceklerdir.

Mutabakat komitelerinde kayıtlı olunması gereken odaya dair kararlar komite temsilcileri tarafından oy çokluğu ile alınır. Bu durumda, şahısların tercih hakkı yoktur ve komiteye davet edilmezler. Ancak başvuru dilekçelerinde kayıtlı olmak istedikleri odaya dair beyanları karar verilirken komite üyelerince değerlendirilmeye alınabilir.

Yalnızca, 5362 sayılı Kanunun Geçici 8 inci maddesi uyarınca, büyükşehir kapsamındaki iller dahilinde şahısların ilçe odasına mı yoksa il merkezindeki odaya mı kayıtlı olmak istediklerine dair tercih beyanlarının alınması zorunludur. Bu durumda, şahıslar komite toplantısına davet edilebilir veya yazılı beyanları talep edilir.

Esnaf-tacir ayrımı konulu mutabakat komitesi kararlarında, karara konu şahsın biten yıl içerisindeki yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatının dikkate alınarak mevcut yılda yayımlanan hadler ile karşılaştırılması gerekmektedir. Örneğin, 2021 yılı içerisinde alınacak mutabakat komitesi kararlarında karara konu şahsın 2020 yılına ait yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatının 2021 yılında belirlenen hadler ile karşılaştırılması gerekmektedir.

Soru 7: “Esnaf Ve Sanatkâr Sayılma Hadlerinin Altı Katı” İfadesi Dikkate Alınırken Nasıl Bir Hesaplama Yapılacaktır?

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 177’nci maddesinin birinci fıkrasında yıllık olarak güncellenen limitler esas alınarak karara konu kişinin aşağıdaki 1, 2 ve 3 numaralı bentlerden hangisi kapsamında faaliyet gösterdiği belirlenir.

Buna göre 2021 yılı için:

1. **Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan** ve yıllık alımlarının tutarı 300.000 TL’yi veya satışlarının tutarı 420.000 TL’yi aşanlar;

2. **Birinci bentte yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşıp** da bir yıl içinde elde ettikleri gayri safi iş hasılatı 150.000 TL’yi aşanlar;

3. **1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı, işlerin birlikte yapılması halinde** 2 numaralı bentte yazılı iş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı 300.000 TL’yi aşanlar;

2007/12362 sayılı “Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayicinin Ayrımına İlişkin Karar” uyarınca; yukarıda verilen (1) ve (3) numaralı bentlerdeki nakdi limitlerin yarısı, (2) numaralı bentte yazılı nakdi limitin tamamı belirlenir.

1 numaralı bentte yazılı işleri yapanlardan yıllık alımlarının tutarı 150.000 TL’yi veya satışlarının tutarı 220.000 TL’yi,

2 numaralı bentte yazılı işleri yapanlardan bir yıl içinde elde ettikleri gayri safi iş hasılatı 150.000 TL’yi,

1 ve 2 numaralı bentlerde yazılı işlerin birlikte yapılması halinde 2 numaralı bentte yazılı iş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı 150.000 TL’yi, aşmayanların esnaf ve sanatkâr sayılması gerekir.

Altı katına bakılması gereken tutarlar bunlardır. Yani; 1 numaralı bent kapsamında faaliyet gösteren kişi için 150.000 TL veya 220.000 TL'nin 6 katı,

2 numaralı bent kapsamında faaliyet gösteren kişi için 150.000 TL'nin 6 katı 3 numaralı bent kapsamında faaliyet gösteren kişi için 150.000 TL'nin 6 katı hesaplanır.

Soru 8: Mutabakat Komitesine Konu Kişi Esnaf Sayılma Hadlerini Aşmış Ancak Bu Hadlerin Altı Katını Aşmamış. Bu Kişi Ticaret Odasından Esnaf Odasına Aktarılabilir Mi?

Esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı iken, daha sonraki yıllarda yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatı, esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerini aşanların kendileri istemedikçe ticaret siciline ve dolayısıyla Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesindeki odalara kayıt için zorlanamazlar.

Yıllık alış veya satış tutarları ya da gayri safi iş hasılatı esnaf ve sanatkâr sayılma hadlerinin altı katını aşanların kayıtları ise, esnaf ve sanatkâr sicili marifetiyle ticaret siciline aktarılır.

Bu durumda, halen esnaf ve sanatkar odalarında kayıtlı bulunanların cirolarının anılan limitleri aşmaları durumunda şayet limitlerin altı katını geçmemeleri halinde esnaf ve sanatkar odalarında kayıtlı kalmayı talep etmeleri üzerine ticaret odalarına kayıt için zorlanamazlar.

Ancak, esnaf ve sanatkar odasında hiç kaydı bulunmayan ve belirtilen limitleri aşan şahıslar söz konusu limitlerin altı katını aşmadıkları gerekçesiyle ticaret odasından esnaf odasına aktarılamazlar.

Soru 9: Hem Ticaret Odasında Hem De Esnaf Odasında Kaydım Var. Bir Odadaki Kaydımı Sildirmek İstiyorum, Ne Yapmalıyım?

5362 sayılı Kanuna göre esnaf ve sanatkârlar odasına kayıtlı olanlar, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesindeki ticaret ve sanayi odasına, ticaret odasına, sanayi odasına, deniz ticaret odasına; bu odalara kayıtlı bulunanlar ise esnaf ve sanatkârlar odasına kaydedilemezler. Sermaye şirketlerinin ortakları, başkaca esnaf ve sanatkârlık faaliyeti olmadıkça, sadece şirket ortaklığı sebebiyle hiçbir şekilde esnaf ve sanatkârlar odalarına üye kaydedilemezler.

Hem esnaf hem ticaret odasına kayıtlı olmak mevzuata uygun değildir. Bu kayıtlardan birini sildirmek için Ticaret İl Müdürlüğüne başvuruda bulunulması, mutabakat komitesi toplanmasının talep edilmesi ve kişinin esnaf mı tacir mi olduğunun belirlenerek ilgili oda kaydının silinmesi gerekir.

Soru 10: Odaların Çalışma Alanları Neresidir? Şube ve Temsilcilik Açabilir mi?

Odaların kuruluş ve çalışma alanları, il sınırlarıdır. Kuruluş ve çalışma alanları içinde aynı unvanda başka bir oda kurulamaz. Ancak, 5174 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.06.2004 tarihinden önce kurulmuş olan ilçe oda ve borsaları, mevcut çalışma alanları içerisinde faaliyetlerini sürdürürler.

Odaların çalışma alanları, çevre illeri de kapsayacak şekilde ve o illerde ilgili oda kuruluncaya kadar geçerli olmak üzere, TOBB Yönetim Kurulu tarafından genişletilebilir veya daraltılabilir.

İlçenin bulunduğu ilde kurulu oda türünden olmak şartıyla, bir ilçede faaliyet gösteren tacir ve/veya sanayici sayısı bini aştığı takdirde ticaret ve sanayi odası şubesi veya ticaret odası şubesi,

Faaliyet gösteren sanayici sayısı ikiyüzelliği aştığı takdirde sanayi odası şubesi;

Faaliyet gösteren deniz taciri sayısı yüzü aştığı takdirde deniz ticaret odası şubesi, ilgili oda yönetim kurulunun teklifi ve meclislerinin kararı ile kurulur.

Bölge odaları kapsadıkları illerde şube kurabilirler. Bölge odasının kurulması ile kurucu il odaları şube haline dönüşür. İlçe odaları, meclislerinin üye tam sayısının üçte ikisinin kararıyla il odasının şubesine dönüşebilirler.

Şubelerde, o ilçede faaliyet gösteren tacir veya sanayici üyeler arasından yargı gözetiminde yapılacak seçimle en az on kişilik meclis oluşturulur. Meclis üyeleri kendi aralarından bir başkan ile bir başkan yardımcısı ve beş kişiden oluşan yönetim kurulu üyelerini seçer. Aynı sayıda yedek üyeler seçilir. Yönetim, kendi arasından bir şube başkanı ve başkan yardımcısı ile bir sayman belirler.

Odalar, yönetim kurulunun teklifi ve meclislerinin onayıyla bazı yetkilerini şube meclisine devredebilir.

Odalar, çalışma alanları dışındaki yerlerde şube açamazlar.

Oda şubesi bulunmayan ilçelerde, beldelerde ve endüstri bölgeleri ile organize sanayi bölgelerinde oda yönetim kurulunun teklifi ve meclis kararı ile oda temsilciliği kurulabilir.

Oda temsilciliği, faaliyet gösteren ve oda yönetim kurulu kararı ile belirlenen bir üye veya oda personeli tarafından yerine getirilir. Oda temsilcisine yardımcı olmak üzere ihtiyaç duyulacak personel, yetkileri belirlenerek oda yönetim kurulu tarafından atanır.

Oda temsilcilerine verilecek görev ve yetkiler, TOBB tarafından hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir.

Odalar, çalışma alanları dışındaki yerlerde temsilcilik açamazlar.

Soru 11: Odalarda Mesleklerin Gruplandırılması Nasıl Yapılır? Münhasır Meslek Grubu Kurulabilir mi?

Odalarda meslekler; Odalarda Mesleklerin Gruplandırılması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre, TOBB tarafından yayımlanan Rehberde uygun olarak gruplandırılır. TOBB, Rehberde yer alan mesleklerin gerektiğinde değiştirilmesine, çıkarılmasına veya ticaret ve ticaret ve sanayide meydana gelen gelişmeler sonucunda teşkiline lüzum görülen yeni mesleklerin Rehberde eklenmesine yetkilidir.

Bir meslek grubu kurulabilmesi için, kurulması düşünülen meslek grubu üye sayısı oda üyelerinin sayısı ile ilintilidir.

Bu çerçevede sayıların aşağıdaki şekilde olması gerekmektedir.

Oda Üye Sayısı	Meslek Grubu Üye Sayısı (En az)
0-1000	25
1001-5000	50
5001-10000	100
10001-25000	150
25001-50000	200
50001-150000	250
150001-	500

Yukardaki sayılar, yönetim kurulunun teklifi üzerine meclisin üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve Birliğin onayı ile iki katına kadar arttırılabilir.

Sanayi odalarına, deniz ticaret odalarına ve ticaret ve sanayi odalarının sanayici niteliğindeki üyelerine münhasır olmak üzere meslek grubu kurulabilmesi için gereken asgari üye sayıları yönetim kurulunun teklifi üzerine meclisin üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ve Birliğin onayı ile üçte bir oranında indirilebilir.

Faaliyette bulunan odaların meslek grupları, ticari ve sınai ihtiyaçların veya grup üyelerinin sayısındaki azalmalar ya da artmaların gerekli kılması üzerine Rehberde uygun olarak birleştirilebilir, ayrılabilir veya yeni meslek grupları kurulabilir.

Soru 12: Odalarda Meslek Gruplarının Birleştirilebilmesi, Ayrılması veya Yeni Meslek Gruplarının Kurulabilmesi Nasıl Olur?

Meslek gruplarının birleştirilebilmesi, ayrılabilmesi veya yeni meslek gruplarının kurulabilmesi, yönetim kurulunun veya grup kurulabilmesi için gerekli olan asgari üye sayısının teklifi üzerine meclisin üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararı ve Birliğin onayına bağlıdır. TOBB tarafından onaylanan meslek grupları izleyen ilk genel seçimlerde uygulanır.

TOBB tarafından onaylanmayan kararlar, müracaat tarihinden itibaren otuz (30) gün içinde gerekçeli olarak ilgili odaya bildirilir. TOBB' un bu konudaki kararı kesindir.

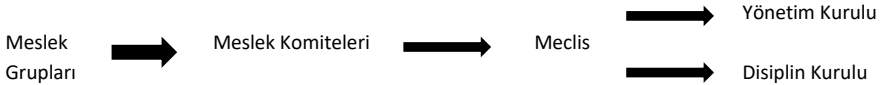
Oda üyeleri tarafından meslek gruplarının Rehberine uygun olmadığına dair şikâyet üzerine, Bakanlık tarafından uygun bulunması halinde, TOBB tarafından inceleme başlatılır ve ilgili oda yönetim kurulundan meslek gruplarının yapısı ve muhtemel değişikliklere ilişkin rapor istenir. Bu rapor 15 gün içerisinde hazırlanıp Birliğe teslim edilir. Odanın raporu ve TOBB tarafından yapılan incelemeler sonucunda ya da raporun süresi içinde teslim edilmemesi üzerine resen yeniden düzenlenen meslek grupları TOBB tarafından doğrudan uygulanmak üzere ilgili odaya bildirilir. Bu değişiklikler Birliğin ve ilgili odanın web sitelerinde yayınlanarak, ilanen tebliğ edilir ve ilk seçimlerde uygulanır.

Oda tarafından gerçekleştirilen meslek grubu değişikliklerinin ilk seçimlerde uygulanması için meclis kararının meslek komitesi ve meclis üyeliği seçim tarihinden en az altı ay önce alınması, TOBB tarafından gerçekleştirilen meslek grubu değişikliklerinin ilk genel seçimlerde uygulanması için ise TOBB tarafından odaya yapılacak bildiriminin meslek komitesi ve meclis üyeliği seçim tarihinden en az bir ay önce yapılması zorunludur.

Soru 13: Odaların Organları Nelerdir?

Odanın 4 adet organı bulunmaktadır. Bunlar, meslek komiteleri, meclis, yönetim kurulu ve disiplin kuruludur.

Meslek grupları meslek komitelerini, meslek komiteleri meclisi, meclis yönetim kurulu ve disiplin kurulu üyelerini seçer.

Soru 14: Oda Meslek Komitesi Nasıl Oluşur?

Oda meslek komiteleri; meslek gruplarınca dört yıl için seçilecek beş veya yedi kişiden, üye sayısı onbini aşan odalarda beş, yedi, dokuz veya onbir kişiden oluşur. Asıl üyeler kadar da yedek üye seçilir.

Komite kendi üyeleri arasından dört yıl için bir başkan ve bir başkan yardımcısı seçer.

Oda ve Borsa organlarına seçilecek üye sayısı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Organ Seçimleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre yapılmaktadır.

Odalarda meslek komiteleri üye sayıları; oda üye sayısı ve meslek grubu üye sayısına göre farklılık göstermektedir.

Oda Üye Sayısı	Meslek Grubu Üye Sayısı	Meslek Komitesi Üye Sayısı (Asıl)	Meslek Komitesi Üye Sayısı (Yedek)
1000 ve daha az	25-100	5	5

	101 ve daha fazla	7	7
1001-5000	50-150	5	5
	151 ve daha fazla	7	7
5001-10000	100-200	5	5
	201 ve daha fazla	7	7
10001-25000	150-400	5	5
	401-1000	7	7
	1001-2500	9	9
	2501 ve daha fazla	11	11
25001-50000	200-750	5	5
	751-2000	7	7
	2001-4000	9	9
	4001 ve daha fazla	11	11
50001-150000	250-1000	5	5
	1001-2500	7	7
	2501-5000	9	9
	5001 ve daha fazla	11	11
150001 ve daha fazla	500-2000	5	5
	2001-5000	7	7
	5001-10000	9	9
	10001 ve daha fazla	11	11

Çalışma alanı birden fazla ili kapsayan deniz ticaret odalarında ise, meslek grubu kurulabilmesi için gereken asgari üye sayılarının üçte bir oranında indirilerek uygulanması halinde, yukarıda yer alan meslek grubu üye sayıları da üçte bir oranında indirilerek uygulanır.

Soru 15: Oda Meclisi Nasıl Oluşur?

Oda meclisi, meslek gruplarınca dört yıl için seçilecek üyelere oluşur. Meclis üye sayısı Oda meslek gruplarının sayıları oranında gönderdikleri üyelere oluşur. Bu sayılar şu şekildedir:

Meslek Komitesi Üye Sayısı	Meclis Üyesi Sayısı (Asil)	Meclis Üyesi Sayısı (Yedek)
5	2	2
7	3	3
9	4	4
11	5	5

Meclis, kendi üyeleri arasından dört yıl için başkan ile bir veya iki başkan yardımcısı seçer.

Soru 16: Oda Yönetim Kurulu Nasıl Oluşur?

Oda ve borsa yönetim kurulu, meclisçe dört yıl için seçilen üyelerden oluşur. Meclis kendi üyeleri arasından yönetim kurulunun başkanını, asıl ve yedek üyelerini tek liste halinde seçer. Yönetim kurulu, kendi üyeleri arasından dört yıl için bir veya iki başkan yardımcısı ve bir sayman üye seçer.

Yönetim Kurulu üye sayısı da meclis üye sayısı oranına bağlı olarak değişir. Yönetim kurulu başkanı haricindeki diğer üyelerinin yedekleri seçilir.

Meclis Üye Sayısı	Yönetim Kurulu Üye Sayısı (Asıl)	Yönetim Kurulu Üye Sayısı (Yedek)
20 den az	5	4
20-29	7	6
30-39	9	8
40 ve daha fazla	11	10

Bir odanın yönetim kurulu başkanı ve üyeleri, aynı zamanda başka bir oda veya borsanın meclisinde de görev alamazlar.

Soru 17: Oda Disiplin Kurulu Nedir? Kimler Disiplin Kurulu Üyesi Olabilir?

Disiplin kurulu; Oda üyelerinden meslek onuruna veya meslek düzen ve geleneklerine uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlarla, müşterisine karşı mesleki görevini yapmayan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmayanlara, mevzuatın kendilerine yüklediği görev ve sorumlulukları yerine getirmeyenlere ve yetkili organlarca alınan kararlara riayet etmeyenlere verilecek olan disiplin ve para cezaları kararlarını veren bir kuruldur

Disiplin kurulu, odaya kayıtlı üyelerin disiplin soruşturmalarını yürütmek ve Meclise, odaya kayıtlı üyeler hakkında disiplin ve para cezası verilmesini önermekle görevlidir.

Oda disiplin kurulu, meclisçe odaya kayıtlı olanlar arasından dört yıl için seçilen altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur.

Disiplin kurulu üyeliğine seçilebilmek için;

Seçim tarihi itibarıyla, tacir ve sanayiciler için ticaret siciline kayıtlı bulunmak şartıyla, yeni kurulan odalar hariç en az iki yıldan beri odaya kayıtlı olmak,

Gerçek kişiler ile tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcileri için seçim günü itibarıyla 25 yaşını doldurmuş olmak,

İflas etmemiş ya da iflas etmiş olsa bile itibarını hükmen yeniden kazanmış olmak,

Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle ya da devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat

karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından hapis cezasına mahkûm olmamak,

Meslek grubu ve seçmen listelerinden silinmemiş olmak veya Kanunda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmiş olmak suretiyle yeniden meslek grubu ve seçmen listelerine dâhil edilmiş olmak,

Oda kaydını gerektiren ticari ve sınaî faaliyetten elde edilen kazanç dolayısıyla gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olmak

Daha önce herhangi bir disiplin veya para cezası almamış olmak ve

En az lise ve dengi okul mezunu olmak

Gerekmemektedir.

Disiplin Kurulu üyeliğine seçilebilmek için meslek komitesi veya meclis üyesi olmak zorunlu değildir.

Disiplin kurulu asil ve yedek üyeliğine seçilenlere seçimlerin kesinleşmesini müteakip on beş gün içinde oda genel sekreterliğince tebligat yapılır. Bu tebligatta, öğrenim durumlarını gösterir belgeyi tebellüğ tarihinden itibaren otuz gün içinde oda genel sekreterliğine evrak kayıt numarası almak suretiyle ibraz etmek zorunda oldukları, belgenin süresi içinde ibraz edilmemesi halinde disiplin kurulu asil veya yedek üyeliğinin kendiliğinden sona ereceği belirtilir.

Disiplin kurulu asil ve yedek üyeliğine seçilenlerin ibraz ettikleri öğrenim durumunu gösterir belge ile bu üyelerin daha önceden disiplin veya para cezası alıp almadığı hususu oda genel sekreterlerince incelenir ve seçilme yeterliliği bulunmadığı anlaşılanların disiplin kurulu asil veya yedek üyeliğinin kendiliğinden sona erer.

Soru 18: Odaların Yetkileri Nelerdir? Hukuken Kim Temsil Eder?

Odalar; taşınır ve taşınmaz mal almaya, satmaya, inşa, ifraz, tevhit ve rehin etmeye, ödünç para almaya, kamulaştırma yapmaya, sosyal faaliyetleri desteklemeye, özendirmeye, bağış ve yardımlarda bulunmaya, okul ve derslik yapmaya, burs vermeye, bu Kanun hükümleri çerçevesinde şirket ve vakıf kurmaya veya kurulu şirketlere ortak olmaya ve benzeri hukukî işlemler yapmaya yetkilidirler.

Odanın hukukî temsilcisi yönetim kurulu başkanıdır. Odayı, yönetim kurulu başkanı ile en az bir yönetim kurulu üyesinin veya genel sekreterin ortak imzaları bağlar.

Soru 19: Odaların Gelirleri Nelerdir?

Odaların gelirleri şu şekilde sayılmıştır: a) Kayıt ücreti, b) Yıllık aidat, c) Munzam aidat, d) Yapılan hizmetler karşılığı alınan ücretler, e) Belge bedelleri, f) Yayın gelirleri g)

Bağış ve yardımlar, h) Para cezaları, ı) İştirakler kârı, j) Gemilerden alınacak ücretler, k) Misil zamları, l) Menkul ve gayrimenkul sermaye iratları, şirket kârları ve döviz gelirleri, m) Tarife tasdik ücreti ve n) Sair gelirler.

II. BÖLÜM: ÜYELİK VE AİDAT İŞLEMLERİ

Soru 20: Odalara Kayıt Zorunluluğunun Yasal Dayanağı Nedir?

Türk Ticaret Kanununa göre; tacir, ticari işletmesini ticaret siciline tescil ettirmekle yükümlüdür.

5174 sayılı Kanuna göre; ticaret siciline kayıtlı tacirler ve sanayici ve deniz taciri sıfatını haiz tüm gerçek ve tüzel kişiler ile bunların şubeleri ve fabrikaları, bulundukları yerdeki odaya kaydolmak zorundadırlar.

Sanayi odası kurulan illerde sanayiciler, sanayi odasına kaydolmakla ticaret odasına kaydolma yükümlülüğünü de yerine getirmiş olurlar. Sanayi işletmesi sahiplerinin, sınaî nitelikli işlerinin gereği olarak meşgul oldukları ticaret işleri bunların sanayici vasfını ortadan kaldırmaz; bunlar isterlerse ticaret odasına da kaydolabilirler.

Sanayiciler, kendi sanayi ürünlerini satmak üzere birden fazla satış yeri açtıkları takdirde, fazlası için satış yerlerinin bulunduğu ticaret ve sanayi veya ticaret odasına da kaydolmak zorundadırlar.

Sanayiciler, kendi sanayi ürünlerinin satışı dışında başka ticarî işlerle uğraştıkları takdirde, ticaret ve sanayi veya ticaret odasına da kaydolmakla yükümlüdürler.

Sermayesinin tamamı Devlete ve özel idarelere veya belediyelere veya bunların ortaklığına ait olan iktisadî müesseselerle bunların şubeleri, özel kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya sözleşme ile kurulmuş olup, Devletin ve özel idarelerin veya belediyenin iştiraki bulunan tüzel kişiliği haiz müesseseler veya bunların şubeleri ve fabrikaları, bulundukları ildeki odalara kaydolmak zorundadırlar.

Ticaret siciline kayıtlı gerçek ve tüzel kişilerden deniz tacirleri ile deniz ticaretiyle uğraşanlar, bulundukları ildeki deniz ticaret odasına kaydolmak zorundadırlar. Bu kapsamda sayılanlar, deniz ticaret odasına kaydolmakla diğer odalara kaydolma yükümlülüğünü de yerine getirmiş sayılırlar. Ancak, bu kapsamdakiler, deniz ticaret odasına kaydolmasını gerektiren faaliyetler dışında başka işlerle de uğraştığı takdirde, ayrıca ilgili odaya da kaydolmak zorundadır.

Kayıt zorunluluğunu bir ay içinde yerine getirmeyenler, odalar tarafından re'sen kaydedilir ve durum kendilerine tebliğ edilir.

Soru 21: Odaya İstek Üzerine Üyelik Nasıl Yapılır? Resen Kayıt Var Mıdır?

Odalara kaydolmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler ile bunların şube ve fabrikaları doğrudan veya şubeler vasıtasıyla bulundukları yer odasına başvurur. Başvuruda bulunanlara oda kayıt beyannamesi verilir. Bu beyanname; tacirin gerçek kişi olması halinde kendisi veya kendisine yetki verilmiş temsilcisi, tacirin tüzel kişi olması halinde ise yetkili organları veya yetkili temsilcileri tarafından doldurulup imzalanarak aşağıdaki belgelerle birlikte odaya verilir.

Odaya Kaydolmak İsteyen	
Gerçek Kişi	Tüzel Kişi
• Tescil ilanının yayınlandığı ticaret sicili gazetesinin aslı veya onaylı örneği ya da ticaret sicili tasdiknamesi. • Onaylı ve fotoğraflı nüfus cüzdanı örneği. • Noter tasdikli imza sirküleri. • İkametgâh il mühaberi veya tezkeresi. • Yeni çekilmiş üç adet fotoğraf. • Vergi levhası veya vergi kaydını gösterir belge. • Mevzuatla istenen veya TOBB ya da odalarca gerekli görülecek diğer belgeler.	• Tescil ilanının yayınlandığı ticaret sicili gazetesinin aslı veya onaylı örneği ya da ticaret sicili tasdiknamesi. • Temsilcilerin noter tasdikli imza sirküleri. • Temsilcilerin onaylı ve fotoğraflı nüfus cüzdanı örneği. • Temsilcilerin yeni çekilmiş üç adet fotoğrafı. • Temsilcilerin ikametgâh il mühaberi veya tezkeresi. • Tescil ilanında yayınlanmamışsa noter tasdikli ana sözleşme örneği. • Mevzuatla istenen veya TOBB ya da odalarca gerekli görülecek diğer belgeler.

Kayıt beyannamesinde belirtilen bilgilerin doğruluk derecesi ile işletmenin durumu gerekirse oda tarafından yerinde incelenip bir tespit raporu düzenlenir.

Odaya kayıt zorunluluğu bulunup da bu zorunluluğu işe başladığı tarihten itibaren bir ay içinde yerine getirmeyenleri başvuru üzerine veya resen oda tarafından öğrenilmesi halinde;

Odalarda, öncelikle bunlardan ticaret siciline tescil edilmiş olmayanları tescil işleminin yapılması için ilgili ticaret sicili müdürlüğüne bildirir ve bunların kaydının yapılması sağlanır. Ticaret sicili müdürlüğü, bu bildirim üzerine gerekli işlemleri yapmakla yükümlüdür.

Ticaret sicili müdürlüğünce yapılan kayıt sonucunda ticaret siciline tescil edilenler ile ticaret siciline tescil edilmiş olup da odaya kayıt yükümlülüğünü yerine getirmeyenler durumu gerektiğinde oda tarafından yerinde incelenir ve bu inceleme sonucunda bir tespit raporu düzenlenir. Odaya kayıt için gereken belgelerden ilgilinin ticaret sicili dosyasında mevcut olanların birer örneği ticaret sicili müdürlüğünden temin edilir.

Soru 22: Talep Üzerine veya Resen Kayıt Sonrasında Yapılacak İşlemler Nelerdir?

Talep üzerine kayıtlarda kayıt beyannamesi ve ekleri ile varsa tespit raporu, resen kayıtlarda ise ticaret sicili müdürlüğünden temin edilen belgeler ile varsa tespit raporu yönetim kuruluna sunulur. Bunlardan mevzuat hükümlerine uygun görülenlerin üyeliğe kaydedilmesine yönetim kurulunca karar verilir.

Bu karar esnasında Odalarda Mesleklerin Gruplandırılması Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde tespit edilen meslek grubu ile Kayıt Ücreti ile Yıllık Aidat ve Munzam Aidatın Tespiti ve Ödenmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde belirlenen derecesi ve alınacak kayıt ücretine karar verilir.

Odaya kaydına karar verilen her üye hakkında;

Öncelikle, oda sicil defterine kaydı yapılır ve oda sicil numarası verilir. Sicil numaraları ardı sıra devam eder. Kaydı silinen üyelere ait sicil numaraları başka üyelere verilemez. Üyeye ilişkin bilgiler ortak veri tabanına işlenir.

Daha sonra, oda sicil dosyası açılır. Üyenin oda kaydına esas teşkil eden belgeler ile üyeye ilişkin diğer belgeler bu dosyada muhafaza edilir. Üyenin oda sicil numarası ile ticaret sicili numarası dosya üzerine yazılır. Oda sicil dosyası tutulmak kaydıyla bu dosyada yer alan belgeler elektronik ortama aktarılarak kullanılabilir.

Talebi halinde üyeye fotoğraflı bir kimlik verilir. Geçerlilik süresi kimlik üzerinde belirtilir. Odaya kaydının yapıldığı derhal üyeye tebliğ olunur ve Birliğe bildirilir. Üyeye yapılacak tebligatta aşağıdakiler açıkça belirtilir.

Talep Üzerine Kayıta	Resen Kayıta
1. Kayıt tarihi, 2. Derecesi ve tespit olunan bu dereceye ilişkin karara karşı tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde meclise itiraz edilebileceği, 3. Ödeyeceği kayıt ücreti ve bunun ödeme süresi ile süresinde ödenmeyen kayıt ücreti için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirileceği, 4. Faaliyet kodu, meslek grubu ve dâhil edildiği bu meslek grubuna ve faaliyet	1. Kayıt tarihi, 2. Derecesi ve tespit olunan bu dereceye ilişkin karara karşı tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde meclise itiraz edilebileceği, 3. Ödeyeceği kayıt ücreti ve bunun ödeme süresi ile süresinde ödenmeyen kayıt ücreti için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirileceği, 3. Faaliyet kodu, meslek grubu ve dâhil edildiği bu meslek grubuna ve faaliyet koduna ilişkin karara karşı tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde Birliğe itiraz edilebileceği açıkça belirtilir. 4. Odaya kayıt kararına karşı tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde meclise itiraz edilebileceği 5. Odaya kayıt için gerekli olup da ticaret sicili müdürlüğünden (veya esnaf ve sanatkar sicili müdürlüğünden) temin edilemeyen belgelerin iki ay içinde odaya teslim edilmesi, belgelerin süresinde teslim edilmemesi durumunda ise Oda ve Borsa Üyelerine

koduna ilişkin karara karşı tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde Birliğe itiraz edilebileceği.	Verilecek Disiplin ve Para Cezaları ile Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılacağı
--	---

Soru 23: Üye Kayda ve Meslek Grubu Kararına İtiraz Edebilir mi?

Oda üyeleri;

Talep üzerine yapılan kayıtlarda, tespit olunan derecelere dair kararlara,

Resen yapılan kayıtlarda, kayda ve/veya derecelere ilişkin kararlara ve derece değişikliğine ilişkin kararlara karşı

Tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde meclise itiraz edebilir. Bu süre içerisinde itiraz edilmediği takdirde alınan kararlar kesinleşir.

İtiraz meclis tarafından karara bağlanıncaya kadar kayıt ücreti ile yıllık aidatın ihtilaflı kısmı tahsil olunmaz. Talep üzerine yapılan kayıtlarda, kayda itiraz edilemez.

Üyenin odaya kaydedilmesine ilişkin yönetim kurulu kararında, üyenin faaliyet kodu ve meslek grubu Rehberine uygun olarak belirlenir. Faaliyet kodu ve meslek grubu belirlenirken, üyenin Ticaret Sicili Müdürlüğüne beyan ettiği, fiilen yapacağı işgal konusu esas alınır.

Odaya kaydedilen üyeye, faaliyet kodu ve dâhil edildiği meslek grubunun açıkça belirtildiği bir tebligat yapılır ve faaliyet kodu ve meslek grubunun belirlenmesi işleminin Rehberine uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla kayıt işlemi TOBB' ne bildirilir.

Odanın belirlediği faaliyet kodu ve meslek grubunun Rehberine uygun olmadığının TOBB tarafından tespit edilmesi halinde, TOBB bu tespitini, kayıtlarını değiştirmesi için bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde odaya gönderir. Oda tarafından yapılan değişiklikler üyeye tebliğ edilir.

Üye, oda tarafından kendisine tebliğ edilen faaliyet koduna ve dâhil edildiği meslek grubuna ilişkin kararlara karşı, tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde Birliğe itiraz edebilir. Bu madde gereğince Birliğe yapılacak itirazlar, bir ay içinde incelenir ve karara bağlanır. Sonucu TOBB tarafından ilgiliye ve odaya/borsaya tebliğ edilir. Süresinde itiraz edilmeyen ve itiraz üzerine TOBB tarafından verilen kararlar kesindir.

Soru 24: Üye İşgal Konusunu Değiştirirse Sorumluluğu Nedir?

Oda üyeleri, fiilen yaptıkları işgal konularında meydana gelen değişiklikleri, değişikliğin gerçekleşmesinden itibaren bir ay içinde kayıtlı oldukları odaya bildirmek zorundadır.

Odaya kayıtlı üyenin işgal konusunun değiştiğinin beyan üzerine veya oda ya da TOBB tarafından re'sen tespit edilmesi halinde; üyenin faaliyet kodu ve meslek grubu

ilgilinin talebi üzerine veya oda ya da Birliğin tespiti çerçevesinde re'sen oda yönetim kurulu kararıyla değiştirilir.

Üyenin faaliyet kodu ve meslek grubu değişikliğinin yapılabilmesi için iştigal konusu değişikliğinin üye tarafından belgelendirilmesi veya kayıtlı bulunduğu oda veya TOBB tarafından tespit raporuna dayandırılması gerekir.

Üyenin, faaliyet kodu ve meslek grubunun değiştirilmesine ilişkin kararlar oda tarafından ilgiliye tebliğ edilir ve yapılan değişiklik işleminin Rehberde uygunluğu değerlendirilmek üzere TOBB'a bildirilir.

Odanın belirlediği faaliyet kodu ve meslek grubu değişikliğinin Rehberde uygun olmadığının TOBB tarafından tespit edilmesi halinde, TOBB bu tespitini, kayıtlarını değiştirmesi için bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde odaya gönderir. Oda tarafından yapılan değişiklikler üyeye tebliğ edilir.

Üye, oda tarafından kendisine tebliğ edilen faaliyet kodu ve meslek grubu değişikliğine ilişkin kararlara karşı, tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde Birliğe itiraz edebilir. Bu madde gereğince yapılacak itirazlar, bir ay içinde incelenir ve karara bağlanır. Sonucu TOBB tarafından ilgiliye ve odaya tebliğ edilir. Süresinde itiraz edilmeyen ve itiraz üzerine TOBB tarafından verilen kararlar kesindir.

Bildirim zorunluluğunu yerine getirmeyenler hakkında; "Oda ve Borsa Üyelerine Verilecek Disiplin ve Para Cezaları ile Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre işlem yapılır.

Soru 25: Üyenin Derecesi Nasıl Belirlenir? Kayıt Ücreti ve Yıllık Aidat Nasıl Tespit Edilir?

Üyenin oda kaydı sırasında ödemekle zorunlu olduğu ücrete kayıt ücreti ve her yıl için ödeyeceği aidata da yıllık aidat denir. Üyeler odaya kayıt sırasında kayıt ücreti ve her yıl için yıllık aidat ödemekle yükümlüdür.

Kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarları, belirlenecek dereceler üzerinden ve tarifelere göre tespit olunur. Yıllık aidat tahakkuk işlemleri, Şubat ayı sonuna kadar yapılır.

Kayıt ücreti ile yıllık aidat aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde onundan az, yarisından fazla olamaz.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun belirlediği 2021 yılında geçerli olan asgari ücret brüt 3.577,50 TL olduğu için, 2021 yılı kayıt ücreti ile yıllık aidat miktarı en az 357,75 TL, en fazla 1788,75 TL olmalıdır. Odalar ve borsalar bu miktarlar çerçevesinde üyelerin derecelerine göre kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarlarını belirlemek zorundadır.

Üye kaydında belirlenen dereceler ile bu derecelere karşılık gelen kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarlarını gösterir tarifeler her yıl oda bütçesi ile birlikte tespit olunur. Bu tarifeler yönetim kurulunun teklifi ve meclisin onayı ile yürürlüğe girer.

Kayıt ücretinin alındığı yıl için ayrıca yıllık aidat alınamaz. Eğer bir üye birden fazla odaya kayıtlı ise bunlardan kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarlarının yarısı alınır. Üyenin birden fazla odaya kayıtlı olduğunu belgeleme yükümlülüğü üyeye aittir.

Oda derece sayısını kendi durumlarına göre tespit eder. Ancak, bu derecelerinin sayısı beşten az yediden fazla olamaz. Ayrıca, bu derecelerden ayrı bir derece ihdas edilerek yeni kurulan sermaye şirketleri bu dereceye atanır. Bu derece için belirlenecek kayıt ücreti, aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde onundan az, yüzde on beşinden fazla olamaz. Üyenin bir sonraki yıl için derecesi aşağıda belirtilen esaslara göre yeniden belirlenir.

Şubelere kayıtlı olan üyeler, bu maddede belirlenen kayıt ücreti ve yıllık aidatın yarısı kadar ödeme yaparlar. Yeni kurulan sermaye şirketleri için belirlenecek kayıt ücreti, aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde onundan az, yüzde on beşinden fazla olamaz.

Derecelelerin üyelerinin durumlarına uygun olarak tespiti zorunludur. Derecelelerin tespitinde, sermaye veya özvarlık, iştiğal konusu, yıllık ciro ve yapılacak araştırmalar dikkate alınır

Üyenin sermayesi ticaret siciline tescil ve ilân edilmiş ise, bu sermaye veya firma bünyesindeki özvarlık miktarının toplamı esas alınır. Sermaye tescil edilmemiş ise, üyenin beyan ettiğı sermaye veya özvarlık toplamı dikkate alınır ve gerektiğinde bu beyanın doğruluğı araştırlarak inceleme sonucunda bulunacak miktar esas alınır. Sermayesi tescil edilmiş üyelerin, sermayelerinde artış olmuş ise, oda ve borsalara bildirilen en son sermaye esas alınır.

Birden fazla iş fiilen iştiğal eden üyenin, esas iştiğal konusu dikkate alınır. Ayrıca üyeler talep halinde yıllık cirolarını bildirmekle yükümlüdürler.

Yukarıda sayılan esaslara göre derecelelerin tespit edilememesi halinde, yapılacak inceleme sonucunda elde edilecek; firma veya şirketin yapısı, işyerinin mevki, kirası, çalıştırılan personel sayısı, demirbaşları ile makine ve sair tesislerin mevcudu gibi bilgiler üyenin derecesinin tespitinde dikkate alınır.

Oda ve borsalara kayıtlı üyelerinin durumlarında meydana gelen değışiklikler nedeniyle, gerekiyorsa yönetim kurulu kararıyla derece değışikliğine gidilebilir.

Derece değişikliğinde; üyenin sermayesinin, özvarlığının ve cirosunun arttığı veya eksildiği, iş yapmaz veya yapamaz halinin ortadan kalktığı veya devam ettiği, munzam aidatının yükseldiği veya eksildiği, fabrika kapasitesinin arttığı veya düştüğü, yeni iştigal neveleri edindiği veya iştigal nevelerinin azaldığı, eskisine oranla daha fazla personel çalıştırdığı ve işyerinin daha büyütüldüğü veya işçi sayısının azaltıldığı ve işyeri kapasitesinin küçültüldüğü gibi durumlar göz önüne alınır. Derece değişikliğine ilişkin yönetim kurulu kararında değişikliğin gerekçesine açıkça yer verilir.

Soru 26: Munzam Aidat ve Navlun Hasılatından Alınacak Pay Nedir? Nasıl Tespit Edilir?

Munzam aidat; Odalarca her yıl için, gerçek kişi tacir ve sanayicilerin gelir vergisine ilişkin beyannamelerinde gösterilen ticarî kazanç toplamı, tüzel kişi tacir ve sanayicilerin ise ödeyecekleri kurumlar vergisine ilişkin beyannamelerinde gösterilen ticarî bilanço kârı üzerinden binde beş oranında tahsil edilen aidattır.

Çalışma alanları içinde birden fazla şubesi bulunan üyelerin munzam aidatı, bütün şubelerden elde ettikleri gelir veya kurumlar vergisine matrah teşkil eden ticarî kazanç veya ticarî bilanço kârı üzerinden hesaplanır. Bu hallerde bile bir üyenin ödeyeceği munzam aidat, o yıl için Odada belirlenmiş bulunan yıllık aidat tavanının on katını geçemez.

Üye tarafından bilançonun verilmemesi ve Vergi Dairesi'nden de sağlanamaması halinde yıllık aidat tavanının 3 katından az olmamak üzere, bir önceki yılın munzam aidatı geçici olarak aynen tahakkuk ettirilir.

Birden fazla odaya kayıtlı bulunanların munzam aidatı, üye tarafından ilgili odalara eşit olarak paylaştırılmak suretiyle yatırılır. Bu durumda üye, birden fazla odaya üye olduğunu belgelemek zorundadır.

ÖRNEK: 2021 yılı için belirlenmiş aylık brüt asgari ücret 3577,50 TL'dir. Kayıt ücreti ile yıllık aidat aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde onundan az, yarısından fazla olamayacağı için aidat tavanı 1788,75 TL'dir(=3577,50/2).

Şu halde; Munzam Aidat = Bir önceki yıla ait Ticari Kazanç X %0,5 (Binde beş)
Munzam aidat tavanı ise 1788,75 TL'dir (=1788,75*10).

Birden fazla odaya kayıtlı bulunanların munzam aidatı, üye tarafından ilgili odalara eşit olarak paylaştırılmak suretiyle yatırılır.

Çalışma alanları içinde birden fazla şubesi bulunan üyelerin munzam aidatı, bütün şubelerden elde ettikleri gelir veya kurumlar vergisine matrah teşkil eden ticarî kazanç veya ticarî bilanço kârı üzerinden hesaplanır.

Müstakil bilançosu yapılan kurum ve müessese şubeleri ile fabrikalarının munzam aidatı, şube veya fabrikanın bulunduğu yerin odasına ödenir.

Bir tüzel kişiliğin merkez, şube ve fabrikalarının değişik yerlerde olması, fakat bilançolarının merkezde tutulması halinde, munzam aidat merkez tarafından mahalli odaya ödenir. Bu oda tahsil ettiği munzam aidatı diğer odalar arasında, izleyen takvim yılının ilk üç ayı içinde eşit olarak paylaşır.

Bütün bu hallerde bir müessesenin şubeleri ve fabrikaları ile birlikte ödeyeceği munzam aidat, o yıl için belirlenmiş bulunan yıllık aidat tavanının yirmi katını geçemez.

Munzam aidat haziran ve ekim aylarında iki eşit taksitte ödenir. Önceki yıldan itibaren geçerli olarak kaydedilmesi gerekenlerin munzam aidatları ise, bu durumun kendilerine tebliğ edildiği yılın sonuna kadar ödenir.

Üyeler, ticarî ve sınâî kazançlarına ait bilgileri ve bilançolarını talep üzerine odalara vermek zorundadırlar. Ayrıca odalar, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 5 inci maddesi hükmü çerçevesinde vergi dairelerinden bilgi isteyebilirler. Üye tarafından bilançonun verilmemesi ve vergi dairesinden de sağlanamaması halinde, yıllık aidat tavanının üç katından az olmamak üzere, bir önceki yılın munzam aidatı geçici olarak aynen tahakkuk ettirilir.

Oda şubelerine kayıtlı üyeler, munzam aidatın yarısı kadar ödeme yaparlar.

Türkiye limanlarında yük alan veya bu limanlara yük getiren ve Türkiye'de herhangi bir odaya kayıtlı olmayan yabancı bayraklı gemiler ile yabancı bir ülkede yerleşik gerçek veya tüzel kişi tacir tarafından işletilen Türk Bayraklı gemilerin Türk limanlarında yükleme ve boşaltmadan sağladıkları tüm navlun hasılatı üzerinden, kruvaziyer ve yolcu gemilerinde gros tonajı üzerinden uluslararası uygulama göz önüne alınmak suretiyle, binde beşi geçmemek ve yıllık munzam aidat tavanını aşmamak kaydıyla oda yönetim kurulunca teklif ve oda meclisince tespit edilecek orana göre hesap edilecek meblağ, geminin limandan ayrıldığı tarihten itibaren on beş gün içinde, kendileri, temsilcileri veya acenteleri tarafından ilgili liman bölgesindeki deniz ticaret odasına veya bu oda teşkilâtının henüz kurulmadığı yerlerde, ticaret veya ticaret ve sanayi odasına ödenir.

Soru 27: Yıllık ve Munzam Aidatlar Ne Zaman Ödenir?

Yıllık ve munzam aidat her yılın Haziran ve Ekim aylarında eşit iki taksitte ödenir. Yıl içinde kaydedilenlerin kayıt ücreti ile önceki yıldan itibaren geçerli olarak kaydedilmesi gerekenlerin kayıt ücretleri ve yıllık aidatları, durumun kendilerine tebliğ edilmesinden itibaren bir ay içinde ödenir.

Müstakil bilançosu yapılan kurum ve müessese şubeleri ile fabrikalarının munzam aidatı, şube veya fabrikanın bulunduğu yerin odasına ödenir. Bir tüzel kişiliğin merkez, şube ve fabrikalarının değişik yerlerde olması, fakat bilançolarının merkezde tutulması halinde, munzam aidat merkez tarafından mahalli odaya ödenir. Bu oda tahsil ettiği munzam aidatı diğer odalar arasında, izleyen takvim yılının ilk üç ayı içinde eşit olarak paylaştırır.

Zarar eden üyeler sadece zarar ettikleri dönem için munzam aidat ödemezler.

Soru 28: Aidat Borçları Nedeniyle Üyelerin İcraya Verilmesi Yasal Zorunluluk mudur?

Kayıt ücreti, yıllık aidat, munzam aidat, navlun hasılatından alınacak Oda payı ve bunlara ait kesinleşen gecikme zamları ile para cezalarının tahsil zamanaşımı süresi beş yıldır.

Zamanında tahsil edilmeyen ve zamanaşımına uğratılan aidat alacaklarının sorumluluğu Yönetim Kuruluna aittir. Buna göre aidat borçları nedeniyle üyeler için icra kararı almak yasal zorunluluktur. Yönetim Kurulunca verilen kararlar ilâm hükmündedir. Bu kararlar icra dairelerince yerine getirilir.

Aidat alacağının tahsil edilmemesinden kaynaklanan zararlar nedeniyle Yönetim Kurulunun sorumluluğuna gidilmektedir.

ÖRNEK: A Ticaret Odasının aidat alacakları aşağıdaki şekilde ise:

Yıl	Asıl Alacak Tutarı	Gecikme Zammı	Toplam
2015	1115.000	110.000	1125.000
2016	1150.000	115.000	1165.000
2017	1175.000	117.000	1192.000
2018	1180.000	120.000	1200.000
2019	140.000	12.000	142.000
2020	130.000	11.000	131.000
2021	130.000	1500	130.500

Ve Oda tarafından alacakların tahsili yönünde kanuni yollara başvurulmamış ise;

01.01.2021 tarihi itibarıyla 2015 ve 2016 yılından kalmış olan aidat alacakları zamanaşımına uğradığı için yasal olarak tahsiline imkân kalmamıştır. Ortaya çıkan kamu zararı nedeniyle Yönetim Kurulunun sorumluluğuna gidilir.

Soru 29: Aidat Borcu Olan Üyenin Oda Hizmetlerinden Faydalandırılmaması Doğru mudur?

Mevzuatta, aidat borcu nedeniyle üyelere uygulanacak yaptırımlar sıralanmış ve aidat alacağının nasıl tahsil edileceği açıklanmıştır.

Aidat borcu nedeniyle oda üyelerinin hizmet alımının engellenmesi yönündeki karar ve uygulamalar kesinlikle hukuki değildir ve sorumluluğu gerektirmektedir.

Soru 30: İcra Takip Masrafları Aidat Alacaklarından Fazla İse İcra Takibinden Vazgeçilebilir mi?

Süresinde ödenmeyen kayıt ücretleri, yıllık aidat, munzam aidat, navlun hâsılatından alınacak oda paylarına 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirilir. Bunlara ait kesinleşen gecikme zamları ile para cezalarının tahsiline ilişkin olarak oda yönetim kurulunca verilen kararlar ilâm hükmündedir ve icra dairelerince yerine getirilir. Tahsil zamanaşımı süresi 5 yıldır.

Aidat borçlarının ve gecikme zamlarının affı ancak üyenin ölümü, ticareti terk etmesi veya bir mücbir sebebin varlığı halinde ve meclis kararı ile mümkündür.

Bir alacağın tahsilinin imkânsızlaşması ise ancak alacağın tahsil imkânının ortadan kalktığını hükme bağlayan bir mahkeme kararı veya tahsil imkânsızlığını gösteren bir delil ile mümkündür.

Bu çerçeveden bakıldığında borçlu üyelere yönelik icra takip işleminin her halükarda yapılması ve alacağın tahsili için gerekli tüm işlemlerin yerine getirilmesi gerekmektedir. Buna adres ve durumları hakkında bilgi alınamayan üyeler de dâhildir.

Alacak toplamının icra gider ve masraflarından düşük olması, icra takip işlemine başlanılmamasına ve alacaklar ile gecikme zamlarının affedilmesine dayanak teşkil etmemektedir.

İcra takip sürecinin sonunda alacağın tahsilinin imkânsızlaştığının anlaşılması ve bu durumun belirtilen mahkeme kararı veya delillerle kanıtlanması durumunda alacak ve gecikme zammının tahsilinden, yetkili organ karan ile vazgeçilebilecektir.

Soru 31: Üye Kaydının Askıya Alınması ve Askıdan İndirilmesi Ne Demektir?

Odalar, her yılın Ocak ayında üye kayıtlarını güncelleştirmek zorundadırlar. Bu güncelleştirme sonrasında;

İçinde bulunulan yıldan önceki ikinci yılın Ocak ayının ilk gününden, güncelleştirme işleminin yapılacağı ana kadar adres ve durumları tespit edilemeyenler ile bu süre zarfında tahakkuk eden aidat borçlarından en az bir taksitini ödemeyenlerin üyeliği odalarda yönetim kurulu tarafından askıya alınırlar

Örneğin;

Güncelleme Tarihi	Temel Alınacak Tarih	Gerekçe	Karar Organı
17.01.2021	01.01.2019	Adres ve durumun tespit edilmemesi	Yönetim Kurulu

		Tahakkuk eden aidat borçlarından en az bir taksitini Ödememesi.	
--	--	---	--

Askıya alınmış bir üyenin askıdan indirilmesi aşağıdaki şekilde olmaktadır.

Askıya Alınma Gerekçesi	Askıdan İndirme Şartı	Karar Organı
Adres ve durumun tespit edilmemesi	Adres ve durumunu Bildirmesi (Aidat borcunun bir taksidini ödemedikçe seçmen listesine kaydedilmez)	Yönetim Kurulu
Tahakkuk eden aidat borçlarından en az bir taksitini Ödememesi.	Aidat Borçlarının Tamamının Ödenmesi	

Soru 32: Askıya Alınma Sonucunda Üyelik Silinir mi?

Adres ve durumunun tespit edilememesi nedeniyle üyeliği askıya alınan üyelerden, üyeliğin askıya alınmasına ilişkin yönetim kurulu kararını takip eden yılbaşından itibaren iki yıl içinde adres ve durumlarını bildirmeyenlerin kayıtları;

Türk Ticaret Kanunu ve Ticaret Sicili Yönetmeliği çerçevesinde gerekli işlemlerin yapılması için yönetim kurulunun teklifi ve meclisin kararıyla ilgili ticaret sicili müdürlüğüne bildirilir. Bu bildirimi takip eden ayın ilk günü itibarıyla oda kayıtları silinmiş sayılır.

Kısaca, adres ve durumunun tespit edilememesi nedeniyle askıya alma ve silinme işlemi süreci bu şekildedir:

Güncelleştirme Tarihi	Askıya Alma İçin Temel Alınacak Tarih	Askıya Alınma Yönetim Kurulu	Silinme Tarihi
30.01.2021	01.01.2019	15.02.2021	16.02.2024

Dikkat edileceği üzere aidat borcu nedeniyle askıya alınmış bir üye aidat borcunu ödemediği gerekçesiyle üyelikten silinmemektedir.

Soru 33: Talep Üzerine veya Resen Kaydın Silinmesi Nasıl Gerçekleşir?

Ticaret sicilindeki kaydı terkin edilmiş olup da odadan kaydını sildirmeyenlerin kayıtları, ilgili meslek komitesinin de görüşü alınmak suretiyle yönetim kurulu kararıyla silinir.

Ticaret sicilindeki kaydının terkin edildiğini gösteren ticaret sicili gazetesinin aslı veya onaylı örneğini veyahut bu durumu gösterir ilgili ticaret sicili müdürlüğünden alınmış bir yazıyı dilekçe ekinde doğrudan veya şubeler vasıtasıyla odaya ibraz eden üyeler ile münfesi olan ve bu durumu belgelendiren üyelerin kaydı yönetim kurulu kararıyla silinir.

Ticareti terk, vergi mükellefiyetinin sona ermesi, vefat ve benzeri sebeplerle üyenin işini bıraktığını başvuru üzerine veya resen öğrenen ilgili oda/borsa, öncelikle bunlardan

ticaret sicili kaydını terkin ettirmeyenleri terkin işleminin yapılması için ilgili ticaret sicili müdürlüğüne bildirir. Bu bildirim üzerine, ticaret sicili müdürlüğü ile esnaf ve sanatkar sicili müdürlüğü gerekli işlemleri yapmakla yükümlüdür.

Tacirlik sıfatını haiz iken sonradan sanayici veya deniz taciri vasfını kazandıkları başvuru üzerine veya resen öğrenilenlerin tacirlik sıfatı devam ediyorsa kaydı silinmeden, tacirlik sıfatı devam etmiyorsa kaydı silinerek ilgili sanayi odasına veya deniz ticaret odasına üye kaydı yapılmak üzere en geç otuz gün içinde ilgili oda tarafından bildirilir.

Sanayici veya deniz taciri vasfını yitirdikleri, başvuru üzerine veya resen tespit olunan sanayi odası veya deniz ticaret odası üyelerinin kayıtları üyesi bulunduğu oda tarafından silinir. Ancak, kaydı silinenlerden ticari faaliyetlerini devam ettirenler, üye kaydı yapılmak üzere en geç otuz gün içinde ilgili odaya bildirilir.

Soru 34: Birden Fazla Odaya Kayıtlı Olanların Aidat Ödemeleri Nasıl Olur?

Birden fazla odaya kayıtlı bulunan üyeler, bu durumu belgelendirmek şartıyla kendileri için belirlenmiş bulunan kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarlarının yarısı kadar ödeme yaparlar.

Birden fazla odaya kayıtlı bulunanların munzam aidatı, üye tarafından ilgili odalara eşit olarak paylaştırılmak suretiyle yatırılır. Bu durumda üye, birden fazla odaya üye olduğunu belgelemek zorundadır.

Görüldüğü üzere birden fazla odaya üye olan kişilerin kayıt ücreti ve yıllık aidat ile munzam aidat ödeme biçimleri farklıdır. Kayıt ücreti ve yıllık aidatın yarısı ödenirken, munzam aidatta ise eşit paylaşım söz konusudur.

ÖRNEK 1: Ankara Ticaret Odasına kayıtlı olan ABC A.Ş. aynı zamanda Ankara Sanayi Odasına da kayıtlıdır. Bu takdirde ABC A.Ş. ilgili odalar tarafından kendisi için belirlenmiş yıllık aidatının yarısını ödeyecektir.

ÖRNEK 2: İstanbul Ticaret Odasına kayıtlı olan XYZ A.Ş.'nin Mardin, Elazığ, Yalvaç, Iğdır ve Artvin' de şubeleri bulunmaktadır. ABC A.Ş., Mardin, Elazığ, Yalvaç, Iğdır ve Artvin Ticaret Odalarına, ilgili odaların kendisi için belirlediği aidatın tamamını öder. Zira, XYZ A.Ş.'nin bu yerlerde bulunan şubeleri ayrı birer tüzel kişilik olup yıllık aidatının yarısını ödeme bir durumu söz konusu değildir.

ÖRNEK 3: Çorlu Ticaret Odasına kayıtlı olan XYZ A.Ş.'nin 2021 yılı munzam aidat miktarı 20.000 TL olarak belirlenmiştir. Bu şirketin, Osmaniye, Erzin, Antakya ve Muğlada, şubeleri bulunmaktadır. Bu şirket ödeyeceği munzam aidatı ilgili odalara 2400 TL (=12.000/5) olarak eşit şekilde öder.

Odalar	Çorlu	Osmaniye	Erzin	Antakya	Muğla
--------	-------	----------	-------	---------	-------

Belirlenmiş Munzam Aidat	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Ödeyeceği Munzam Aidat	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000

ÖRNEK 4: Antakya Ticaret ve Sanayi Odasına kayıtlı olan TRS Ltd. Şti'nin Antakya'da 10 tane şubesi bulunmaktadır. Şirket 11' nci şubesini 2021 yılında Reyhanlı ilçesine açmıştır. Şirket 2020 yılında 19.000 TL, 2021 yılında ise 30.000 TL munzam aidat ödeyecektir.

TRS Ltd.Şti. 2020 yılında munzam aidatının tamamını Antakya Ticaret ve Sanayi Odasına öderken 2021 yılındaki munzam aidatının 15.000 TL'sini Antakya Ticaret ve Sanayi Odasına diğer 15.000 TL'sini Reyhanlı Ticaret ve Sanayi Odasına ödeyecektir. Görüldüğü üzere şirketin şube sayısının munzam aidat bölüşümü ile orantısal bağlantısı yoktur. Şubelerin yerleşim yerleri dikkate alınmaktadır.

III. BÖLÜM: DÜZENLENEN BELGELER VE VERİLEN HİZMETLER

Soru 35: Odalarca Düzenlenecek veya Onaylanacak Belgeler İle Verilecek Hizmetler Nelerdir?

Odalarca düzenlenecek veya onaylanacak belgeler ile verilecek hizmetler şu şekildedir: a) Fatura suretlerinin onayı, b) Rayiç fiyatların onayı, c) Ticarî ve sınaî eşya numunelerinin vasıflarının onayı, d) Bilirkişi ve eksper raporları ile kapasite raporları, e) Kefaletname ve taahhütnamelerde yazılı imza sahiplerinin odalardaki sicil durumunu gösteren onay ve şerhler, f) Sınaî ve ticarî mahiyette belgeler, g) Ticarî kefalet onayları, h) Tahsis ve sarfiyat belgeleri, ı) Kalite, yeterlik ve numune belgeleri, j) Yerli malı belgeleri, k) Kayıtlı üyelerin tatbik imzalarının onayı, l) Oda mensuplarına ait kayıt ve sicil suretleri ve üye kimlikleri, m) Ticarî itibar şahadetnamesi mahiyetinde olmamak üzere, üyelerinin gizli olmayan sicilleri hakkında yazılı veya sözlü sorulara cevaplar, n) iş makineleri tescil belgesi, o) TIR karneleri, ATA, A.TR ve EUR.1 dolaşım belgeleri, menşe şahadetnameleri ve EAN - UCC çizgi kod işlemleri, mal ve hizmetlerin uluslararası ticaretindeki beyanname, vesika ve benzeri belgeler, p) Mücbir sebep belgeleri, r) Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi suretleri, s) Türk veya yabancı bayraklı gemilere verilecek genel ve uluslararası sektörel hizmetler, t) Ticaret sicili hizmetleri ve u) Ticarî ve sınaî mahiyette diğer her türlü belge ve bilgiler ile hizmetler.

Soru 36: Odalarca Verilen Belgelerden Alınacak Ücretler Nasıl belirlenir?

Odalarca verilen hizmetler ile onaylanan ve düzenlenen belgeler karşılığında alınan ücretlerin oran ve miktarı oda yönetim kurullarının teklifi, meclislerin onayı ile yürürlüğe konulacak tarifelerle tespit olunur.

Bu miktarlar maktu ücretlerde yıllık aidat tavanını geçemez. Nispî ücretlerde bu yıllık aidat tavanını aşamaz ve binde beşten fazla olamaz,

Odalarca verilen hizmetin dışarıdan satın alınması halinde, satın alınan hizmetin bedeli de bu tavanın iki katını geçmemek üzere ücrete eklenerek ilgiliden tahsil edilir.

Soru 37: Ticaret Sicili Müdürlüğünce Verilen Belgeler Nelerdir?

Oda bünyesindeki ticaret sicili müdürlüğü, tescil için aranan kanuni şartların var olup olmadığını incelemekle yükümlüdür.

Ticaret sicili, tacirlerin ve üçüncü kişilerin bilmelerinde yarar ve zorunluluk bulunan, tacir ile ticari işlemeye ilişkin bilgi ve kayıtları kapsayan bir devlet sicilidir. Ticaret sicilinin tacirin hukuki durumunu saptamak, üçüncü kişileri aydınlatmak, açıklık ve tacire ait bazı kazanılmış hakların korunmasına yardımcı olmak gibi amaçları vardır.

Sicil işlemleri tescil, tadil ve terkin olarak üçe ayrılabilir. Tescil, yani yazım bir olgunun sicile geçirilmesi; tadil, sicile yazılmış olgulardaki değişiklik nedeniyle kayıtların düzeltilmesi ya da değiştirilmesi; terkin ise, kayıtlı bulunan olgunun ortadan kalkması yüzünden kayıtların silinmesidir.

Ticaret Sicil Müdürlüğü; Ticari işletmelerin kuruluşları için Türk Ticaret Kanunu'nun zorunlu kıldığı tescil, iş ve işlemlerini yerine getirir, işletmelerin ticaret sicil dosyalarını arşivler ve her an kullanıma hazır tutar, işletmelerin tescil edilmiş bulunan hususlarında meydana gelen değişiklikleri tescil eder, çeşitli nedenlerle yaşamı sona eren işletmelerin sicil kayıtlarının terkinini sağlar, ticaret sicil defterlerini tutar, tescili gerektiği halde başvuru yapılmayan işletmelerin re' sen tescil işlemlerini yapar ve kişilerin ve kuruluşların sicil dosyalarına ilişkin bilgi ve belge taleplerini karşılar.

Ticaret sicilinden alınabilecek belli başlı belgeler şunlardır:

Sicil Tasdiknamesi: MERSİS numarası, ticaret unvanı, gerçek kişi ticari işletmelerde, işletme sahibinin adı ve soyadı, yerleşim yeri ve kimlik numarası, işletmenin merkezi, şubelerde şubenin adresiyle beraber işletmenin merkez adresi, işletmenin faaliyet alanı, işletmeye tahsis edilmiş olan sermayeyi, belge düzenlendiği sırada işletmeyi temsile yetkili olanları gösterir belgedir.

Yetki Belgesi: Tüzel Kişilerin yetkililerini, temsil şeklini gösterir belgedir.

Merkez Nakil Belgesi: Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 111. maddesine göre merkez nakli için düzenlenen belgedir.

Defter Tasdik Belgesi: Gerçek ve tüzel kişilerin yıl içerisinde kullanacakları defterlerin nevi, mahiyet, sayfa sayılarını gösterir belgedir.

Türkiye Ticaret Sicil Gazetesi Sureti: İstenilmesi halinde firmanın Ticaret Sicili dosyasında mevcut olan Türkiye Ticaret Sicili Gazeteleri'nin fotokopilerinin çekilip onaylandığı belgedir.

Sicil Kayıt sureti: Ticaret Sicili Yönetmeliği'nin 17.Maddesine Göre sicil kayıtlarından verilen surettir.

İflas -Konkordato Yazısı: Odaya kayıtlı olan firmaların iflas ve konkordato akdetmediğine dair yazılan yazıdır.

Ticaret Sicil Kayıt Bilgileri Formu: Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğü'ne Kişi Statü Belgesi başvurusunda bulunacak kişilerin talebi üzerine düzenlenen belgedir.

Bağ-Kur Sigortalılık Belgesi: Bağ-Kur tarafından verilen IB formun Ticaret Sicili Müdürlüğü'nden onayı istenmesi halinde; firmanın Ticaret Sicili dosyasının incelenmesi neticesinde onaylanan belgedir.

Yabancı sermayeli Şirketlerin Taşınmaz Edinimine İlişkin Düzenlenen Belge: Ticaret Sicili Müdürlüğünde kayıtlı sadece yabancı sermayeli şirketlerin taşınmaz edinimine ilişkin Valilik İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüğü'ne verilmek üzere düzenlenen belgedir.

Soru 38: Kapasite Raporu Nedir?

Kapasite Raporu; bir firmanın, mevcut makine parkı ve işgücüyle, bir yıl zarfında kaç birimlik üretim yapılabileceğinin belli kriterlerden hareket ederek bilimsel bir şekilde belirlenmesi sonucu düzenlenen belgedir. Kapasite raporunun geçerlilik süresi 2 yıldır.

Üretim yapan tüm kamu ve özel sektör kuruluşlarının üretim gücünü gösteren belge olan Kapasite raporları; firmaların iletişim bilgilerinin yanı sıra, yıllık üretim kapasitelerini, makine parkını, kullandıkları hammadde, kapasite hesaplamaları ile sermaye ve istihdam bilgilerini içerir. Kapasite raporları düzenlenebilmesi için öncelikle firmanın odaya üye olması gerekir.

Kapasite raporları; ülkenin sınai üretim gücünü tespit etmek, ekonomik ve stratejik plan ve programlara ışık tutmak amacıyla sanayi bilgi sistemini oluşturmak, sanayi sicil belgesi almak, teşvik, tahsis, ihaleler ile bazı belgelerin alınması vb. işlemlerde kullanılmak amacıyla düzenlenirler.

6948 sayılı Sanayi Sicil Kanunu, 5174 sayılı TOBB Kanunu, 28/05/1975 tarih 15248 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7/9914 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, TOBB Muamalat

Yönetmeliği, 560 sayılı Gıdaların Üretimi ve Tüketimi ve Denetlenmesine Dair KHK ve Yönetmelikleri, Teşviklerle İlgili Tebliğler ve İthalat ve İhracat Yönetmeliklerine göre kapasite raporu düzenlenmesi zorunludur.

Kapasite raporu için; oda üyesi olan, sigortalı işçileriyle üretim yapan, adresi tescil edilmiş bir işyeri olan ve gerekli makine ve tesisatı bulunan sanayiciler başvurabilir.

Kapasite raporu; süre bitimi, adres değişikliği veya kapasite verilerindeki değişiklikler durumunda yenilenmelidir.

Kapasite raporu; firma taşınması, makine ve teçhizatlarının satılması, sanayi sicil belgesinin iptal edilmesi, firma talebine istinaden faaliyeti durması, Şahıs firmalarında firma sahibinin vefat etmesi, İşyerinin başka bir firmaya devredilmesi, kısmen veya tamamen kiraya verilmesi, firmanın faaliyet konusunu değiştirmesi hallerinde iptal edilir.

Soru 39: Kapasite Raporu Düzenlenebilecek ve Düzenlenemeyecek Gıda İşyerleri Nereleridir?

Gıda maddelerini tezgah, cihaz, makine gibi muharrik kuvvet kullanarak fabrikasyon halinde seri veya standard olarak üreten ve üretilen gıda maddelerinin toptan satışını yapan işyerlerine ve Bitkisel ve hayvansal ürünleri yetiştirdikten sonra fabrikasyon şekilde işleyen ve yeni bir ürün elde eden işyerlerine kapasite raporu düzenlenir.

Tezgah, cihaz, makine gibi muharrik kuvvet kullanmadan, genellikle elle, işçilik marifetiyle üretim yapan ve ürünlerini doğrudan tüketiciye satan işyerlerinden; 1. Odunlu taş fırınlar, (borulu taş fırınlar hariç), 2. Elle paketleme, mekanik ve yarı otomatik dolum yapanlar (meyve, sebze, yumurta paketleme-shrinkleme, yağ, bal dolumu vb.), (tam otomatik makinelerde işlem yapanlar hariç), 3. Elle kırmızı/beyaz et parçalama, ayıklama, kıyma, köfte vb. hazırlayanlar, Kasaplar, elle kesim yapılan mezbahalar, 4. Soğuk Depolama(Muhafaza) İşleri (Şoklama ve dondurulma işlemi hariç), 5. Şekerciler, Lokumcular, Pişmaniyeciler, Tatlıcılar, Dondurmacılar (fabrikasyon olanlar hariç), 6. Yufka, kadayıfçılar, Simitçiler, Börekçiler, Mantı, Erişte, vb (fabrikasyon olanlar hariç), 7. Pastaneler, ürünlerini doğrudan tüketiciye satanlar, (fabrikasyon üretim yapıp şubelerine dağıtanlar hariç), 8. Kuruyemişçiler, (fabrikasyon olanlar hariç), 9. Turşucular, zeytin, vb. salamura yapanlar, (fabrikasyon olanlar hariç), 10. Marketlerdeki her türlü reyonlar (unlu mamuller, et hazırlanan reyonlar vb.), 11. Hayvan yetiştiriciliği (hayvan üretme çiftlikleri, arıcılık vb.), 12. Her türlü tarımsal ürün, bitki, meyve, sebze yetiştiriciliği, plastik seralarda, sebze, fide, tohum çiçek vb. üretenler (Ek-6'da belirtilen Endüstriyel Seralar, Endüstriyel Çiçekçilik, Kültür Balıkçılığı, Kümes Hayvanları Çiftlikleri ve Yumurta Üretimi ile Kültür Mantarı üretimi yapan tesisler hariç,) 13. Bitki, sebze ve meyvelerin tabii halde

kurutulması, 14.Süt toplama tesisleri ve 15.Lokantalar, döner, pide, pizza, hamburger, köfte, vb yerler için kapasite raporu düzenlenemez. Bu tür işyerlerine odalarca ekspertiz raporu düzenlenebilir.

Soru 40: Kapasite Raporu’nun Avantajları ve Kullanıldığı Alanlar Nelerdir?

Kapasite raporu; çeşitli kamu kuruluşları ve bakanlıklara kayıt olurken, sanayi sicil kaydı işlemleri yaparken, çeşitli kurum ve kuruluşların ihalelerine iştirak ederken, sanayici-ihracatçılara tanınan haklardan yararlanırken, bazı üretim girdilerini indirimli tarifieden temin ederken, sanayicilere verilen tahsislerden yararlanırken, kota başvurusu yaparken, teşvik Belgesi talebinde ve geçici kabul yoluyla ithalat girişimlerinde kullanılır ve firmaya avantaj sağlar.

Kapasite raporları; tezgâh, cihaz, makine gibi muharrik kuvvet kullanarak hammadde, yarı ve tam mamulleri, özellik, içerik, bileşim veya şeklini kısmen veya tamamen değiştirmek amacıyla işleyerek, seri halde veya standart olarak yeni bir ürün üreten işyerleri ile yer altı kaynaklarının çıkarılıp işlendiği yerleri işletenler ve bilişim teknolojisi ile yazılım üretenler ile TOBB Yönetim Kurulu tarafından belirlenen üretim alanları için düzenlenir.

Soru 41: İş Makinesi Nedir? Tescil Zorunluluğu Var mıdır?

İş makinesi; yol inşaat makineleri ile benzeri tarım, sanayi, bayındırlık, milli savunma ile çeşitli kuruluşların iş ve hizmetlerinde kullanılan; iş amacına göre üzerine çeşitli ekipmanlar monte edilmiş; karayolunda insan, hayvan, yük taşımada kullanılamayan motorlu araçlardır.

Tarım kesiminde kullanılanların dışında kalan ve sanayi, bayındırlık ve diğer kesimlerde kullanılan iş makinelerinin sahipleri, iş makinalarını Karayolları Trafik Yönetmeliğinde belirtilen esaslara göre odalara tescil ettirmek ve tescil belgesi almak zorundadır.

Soru 42: Fiili Tüketim Belgesi Nedir?

Tahsis, kota veya izne tabi bazı ürünlerin, belirli bir döneme ait hammadde olarak tüketim miktarlarının tespit edilmesine yönelik yapılan ekspertiz işlemidir.

Fiili Tüketim Belgesi, genellikle akaryakıt haricinde kalan petrol ürünlerinin temininde Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu’na ibraz edilmek üzere düzenlenen ve temin edilecek olan ürüne ait talep edilen dönemlere ilişkin fiili üretim ve tüketim miktarlarını gösteren rapordur.

Ayrıca, Özel Tüketim Vergisine tabi ürünlerin ilgili dönemlerde üretimde fiili olarak kullanıldığının tespit edilmesi amacıyla hazırlanan ve ÖTV’ye tabi ürünlerin imalatçıları

tarafından imalatatta kullanılmaları halinde vergi tutarlarının indirimli uygulanmasına yönelik mahsup işlemlerinde kullanılan bir belgedir.

Soru 43: Faaliyet Belgesi ve Oda Kayıt Sicil Sureti Nedir?

Faaliyet Belgesi; firmaların işlerini faal olarak yürüttüklerine dair resmi kanıt niteliği taşıyan belgedir. Firmaların ünvanı, adresi, odaya kayıt tarihi ve faaliyet konusu gibi bilgileri içerir. Faaliyet Belgesi alınabilmesi için firmanın odaya üye olması gerekmektedir.

Oda Sicil Kayıt Sureti; firmaların üyesi olduğu Odayı gösteren resmi kanıt niteliği taşıyan belgedir. Firmaların ünvanı, adresi, Odaya kayıt tarihi, firma yetkilileri ve faaliyet konusu gibi bilgileri içerir. Oda Sicil Kayıt Sureti alınabilmesi için firmanın Odaya üye olması gerekmektedir.

Soru 44: Eş Durum Belgesi ve Çıraklık Sözleşmeleri, Kalfalık ve Ustalık Belgeleri Nedir?

Eş durum Belgesi: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı'nca hazırlanan formun onaylandığı belgedir.

Çıraklık Sözleşmeleri, Kalfalık ve Ustalık Belgeleri ise; Çıraklık Eğitim Merkezi tarafından verilen formun odadaki kayıtlar doğrultusunda oda tarafından onaylanan belgedir.

Soru 45: Faturaların Rayice Uygunluğunun Onayı Nasıl Yapılır?

Faturaların rayice uygunluğunun onayı; faturaya konu mal veya hizmetle iştigal eden en az üç işletmeden belgelendirilmek suretiyle alınacak fiyatların ortalaması veya alınan fiyatlardan birbirine en yakın olanlar dikkate alınarak yapılır. En az 3 işletmenin bulunmaması halinde, ilgili meslek komitesinin görüşü veya gerekli durumlarda meclis tarafından onaylanan eksper listeleri arasından yönetim kurulu kararı ile görevlendirilecek eksper heyetinin raporu üzerine işlem yapılır. Ancak, özel imalata ilişkin faturaların, görevlendirilecek eksper heyeti tarafından düzenlenecek rapora göre onaylanması zorunludur. Onay işlemi, fatura asılları üzerine yapılır.

Rayice uygunluğu istenen fatura, özel imalatı gerektiren bir iş için düzenlenmişse yapılan işin numunesinin faturaya eklenmesi, bu mümkün olmadığı takdirde yapılan işin teknik özelliklerini gösterir açıklama, resim ve benzeri belgelerin faturaya eklenmesi zorunludur.

Proforma faturalar ile birim fiyatı belirlemek için düzenlenen faturalar alım satım akdi hukuken gerçekleşmediğinden onaylanmaz. Ancak, birim fiyatı belirlemek için düzenlenen faturalarda işin tamamının belirtilmesi halinde bu faturaların onaylanması mümkündür. Ayrıca, sadece montaj, işçilik veya nakliye bedeli için düzenlenen faturalar

ile malzeme fiyatı, işçilik, nakliye ve montaj bedeli dahil olarak düzenlenen faturalar, fiyat tespiti usullerinin uygulanmasına imkan vermediğinden onaylanmaz.

Faturaların tasdiki, satış yapan ve faturayı düzenleyen satıcının bulunduğu yer odası tarafından yapılır. Projeye müstenit özel imalatlara ilişkin fatura tasdikleri ise, satışı yapan ve faturayı düzenleyen satıcının bulunduğu yer sanayi odasınca veya ticaret ve sanayi odasınca, bu odalarca yapılamaması ve bu hususun tevsik edilmesi durumunda ise en yakın sanayi odası veya ticaret ve sanayi odasınca yapılır.

Soru 46: Fatura Suretlerinin Onayı ve Yabancı Dildeki Faturalar Nasıl Onaylanır?

Fatura suretleri, asılları ile karşılaştırıldıktan ve uygunluğu görüldükten sonra üzerine aslının aynısıdır ibaresi konulmak suretiyle onaylanır.

İhracat için yabancı dilde düzenlenmiş fatura suretleri, faturayı düzenleyen firmanın oda üyesi olduğuna dair bir ibare konulmak suretiyle onaylanır. Odalara faturanın aslı ile ilgili hiçbir inceleme ve araştırma mükellefiyeti öngörülmediği içi, yapılan onaylama işlemi ibraz edilen faturanın suretinin onaylanmasından ibaret olduğundan fatura aslının tamamen sahte olmasından ya da yalnızca muhteviyatının sahte olmasından Odanın herhangi bir sorumluluğu yoktur.

Faturanın arka yüzüne, faturayı düzenleyen firmanın Odanın üyesi olduğuna dair bir ibare konulmak suretiyle onay işleminin yapılması gerekmektedir.

Soru 47: Firma Ortakları/Ortaklık Teyit Belgesi Nedir?

Firma Ortakları/Ortaklık Teyit Belgesi; firmaların ortaklarının kimler olduğunu gösteren belgedir. Bu belgede üyenin ünvanı, sicil numarası ve sermayesi ile ortakların güncel hisse oranları ve T.C. kimlik numaraları gibi bilgiler yer alır.

Belgenin alınabilmesi için firmanın odaya üye olması gerekmektedir.

Soru 48: Üye Sicil Belgesi ve Kayıt Levhası Nedir?

Üye sicil belgesi; Odaya kayıtlı olan firmalar için kayıtlı olduğunu gösterir ve firma işyerinin uygun bir yerine asılmak üzere düzenlenen belgedir.

Kayıt levhası ise, Odaya kayıtlı firmaların talep etmeleri durumunda hazırlanan, firmanın ünvanı, adresi, kuruluş tarihi, Odaya kayıt tarihi ve üye sicil numarası gibi bilgilerin yer aldığı bir firma tanıtım belgesidir.

Soru 49: Vize Belgesi, İmza Tasdiki İşlem Belgesi ve Kefalet Senedi Belgesi Nedir?

Vize Belgesi; Odaya kayıtlı firmaların konsolosluktaki vize işlemlerinde kolaylık sağlanması açısından kayıtlı olduğunu, iş konusunu ve ayrıca şirkette ortak / yetkili olduğunu gösterir belgedir.

İmza Tasdiki İşlem Belgesi; Odaya kayıtlı firmaların yetkililerinin imzalarının üye dosyasındaki imzalarına uygun olduğunun onaylandığını gösterir belgedir.

Kefalet Senedi Belgesi ise; Noterden tanzim edilmiş kefalet senedindeki firmanın Odadaki kayıtlarının olup olmadığının onaylandığı senettir.

Soru 50: A.TR Dolaşım Belgesi (A.TR Movement Certificate) Nedir?

A.TR Dolaşım Belgesi; Avrupa Birliği ile Türkiye arasında katma protokol hükümleri gereğince, ülkemizden Birliğe üye ülkelere ihraç edilen ve gerekli gümrük muafiyetinden yararlanılması için tanzim edilen belge olup Birliğe üye ülkelere yapılan ihracat için düzenlenmektedir.

AB ile Türkiye arasındaki ticarete A.TR.1 ve A.TR.3 olarak kullanılan dolaşım belgeleri, Gümrük Birliği Anlaşması imzalandıktan sonra sadece A.TR olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Avrupa Birliği'ne yapılan ihracatta, Katma Protokol gereğince malların gümrük muafiyetinden yararlanabilmesi için "A.TR Dolaşım Belgesi"nin ihracatçı ülke yetkilileri tarafından düzenlenerek gümrük idarelerince vize edilmesi gerekmektedir.

Soru 51: A.TR Belgesinin Değiştirilmesi veya İptali Nasıl Yapılır?

Tasdik edilen bir A.TR Dolaşım Belgesinin değiştirilmesi/iptali, bu değiştirme/iptal işleminin eşya ihraç edilmeden önce yapılması şartıyla mümkündür.

Dolaşım belgelerinin değiştirilmesi talebi, belgeyi düzenleyen Oda tarafından incelenir. Cins, nevi, nitelik ve miktar açısından, kayıtlı eşyanın ilk belgedeki eşyaya tamamen uygun bulunduğu saptandıktan sonra yeni belgenin tasdik işlemi yapılır.

İptal edilen bir belgenin tüm nüshaları, firma tarafından Odaya iade edilir. Avrupa Birliği ile gerçekleştirilen Gümrük Birliği sanayi ürünlerini içermektedir. Bununla birlikte, büyük bir çoğunluğunu gıda sanayisi ürünlerinin oluşturduğu ve işlenmiş tarım ürünleri olarak nitelendirilen bir grup ürün de Gümrük Birliği kapsamında yer almaktadır. Domates salçası, meyve ve sebze konserveleri, meyve suları, peynir, dondurulmuş ve kurutulmuş her türlü gıda maddeleri, et ürünleri Topluluk tarafından tarım ürünü olarak değerlendirildiğinden, söz konusu ürünler Gümrük Birliği'ne dahil olmamaktadır.

Bu ürünlerin ticaretinde, tercihli rejimden yararlanılabilmesi için menşe statüsünü belirlemek üzere EUR.1 Dolaşım Sertifikası düzenlenmesi gerekmektedir.

Soru 52: Basit A.TR Dolaşım Belgesi Nedir?

Türkiye ile Avrupa Topluluğu Arasında Oluşturulan Gümrük Birliği'nin Uygulanmasına İlişkin Esaslar Hakkında Karar'ın 7. Bölümü Basitleştirilmiş İşlemler Hükümü

uyarınca Onaylanmış İhracatçı yetkisi alan firmalarca düzenlenen ve Gümrük İdarelerine vize işlemi için ibraz zorunluluğu olmayan belgedir.

Avrupa Birliği ülkelerine gerçekleştirilen ihracatlarda onaylanmış ihracatçı yetkisi alan firmalarca düzenlenebilen ve hiçbir onay yapılmaksızın doğrudan alıcı ülke gümrük idarelerince işleme alınan basit A.TR dolaşım belgeleri Odalardan temin edilmektedir.

Soru 53: Menşe Şahadetnamesi (Certificate of Origin) Nedir?

Menşe Şahadetnamesi, ihraç konusu eşyanın düzenlendiği ve onaylandığı ülke menşeli olduğunu veya gördüğü değişiklik ve işlemler dolayısıyla o ülke menşeli sayılması gerektiğini bildiren belgedir.

Gümrük işlemleri, ülkeler arasında mevcut ticaret anlaşması hükümlerine göre yapılmakta olduğundan, örneğin eşyanın gönderildiği ülkede tercihli gümrük rejiminden yararlanması veya konulan kota sınırlamasının dolup dolmadığının belirlenmesi için gümrüğe gelen malların menşelerinin belirlenmesi gerekir.

İhracatçılar veya kanuni yetkili temsilcileri tarafından düzenlenir ihracatçı firmanın üyesi bulunduğu ticaret ve sanayi odası ve bazı ülkeler için (genellikle Arap ve Afrika Kıtası ülkeleri) ayrıca ithalatçı ülkenin konsoloslukları tarafından vize edilir.

Bir ülke topraklarından çıkarılan madenler, üretilen tarım ürünleri, o ülkede doğan ve yetişen canlı hayvanlar ile bunlardan elde edilen ürünler, o ülkede tutulan veya avlanan av hayvanları ile balıklar, o ülke bandırasını taşıyan ve oraya kayıtlı veya tescilli gemilerle çıkarılan balık ve diğer ürünler ile bu ürünlerden bu fabrika gemilerde elde edilen eşya, karasuları dışındaki denizlerin dibinden ya da toprak altından, münhasır işletme hakkına sahip olarak o ülke tarafından çıkarılan maddeler, imal işleminden veya kullanım kalıntılarından elde edilen artıklar, yukarıda sayılan eşyadan ya da hangi aşamada olursa olsun bunların türevlerinden elde edilen tüm eşya, anılan ülke menşeli sayılır.

İhracata konu olan malların üretim yerini gösteren belgedir. Bazı ülkeler, menşe şahadetnamelerinin, kendi mahalli konsoloslukları tarafından tasdik edilmesini isteyebilmektedir.

Eşyanın başka bir ülkede gördüğü değişiklikler ve işlem dolayısıyla o ülke menşeli sayılabilmesi için, bu değişiklik ve işlemler sonunda kıymetinin yüzde yüz oranında artmış bulunması veya tarife pozisyonlarının değişmiş olması veya o ülkede, esaslı değişiklik sayılabilecek önemli bir işçiliğe ve işlemlere tabi tutulması gereklidir.

Ülkemizde ihracatçı ve onun temsilcisi tarafından hazırlanmakta olup, odalar tarafından tasdik edilmesi gerekmektedir. Menşe şahadetnamesinin onaylanması

sırasında Oda tarafından ihracata konu malların Türkiye menşeli olduğunu kanıtlayıcı belgelerin ibrazı istenmektedir.

Soru 54: İran ve Malezya Menşe İspat Belgesi Nedir?

İran Menşe İspat Belgesi; Türkiye Cumhuriyeti ile İran İslam Cumhuriyeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması Çerçevesindeki Ticarete Eşyanın Tercihli Menşenin Tespiti Hakkında Yönetmelik ile Türkiye Cumhuriyeti ve İran İslam Cumhuriyeti arasında yapılacak ticarete, eşyanın tercihli menşeyini ispat etmek üzere, 1 Ocak 2015 tarihi itibarıyla yürürlüğe konan, Gümrük İdaresi'nce ya da bu idare tarafından yetki verilen kuruluşlarca düzenlenip gümrük idarelerimizce vize edilen belgedir.

Türkiye'den Malezya'ya yapılan, Türk Menşeli ürünlerin ihracında düzenlenecek Malezya Menşe Belgesi, İngilizce olarak ve ihracatçı Taraf ülkenin iç mevzuat hükümleri çerçevesinde doldurulur.

Soru 55: D-8 Menşe İspat Belgesi Nedir?

Bangladeş, Endonezya, İran, Malezya, Mısır, Nijerya, Pakistan ve Türkiye'den oluşan Gelişen Sekiz Ülke (Developing Eight /D-8) Örgütü, 15 Haziran 1997 tarihinde "İstanbul Deklarasyonu" ile kurulmuştur.

Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan "D-8 Üyesi Devletler Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması Çerçevesindeki Ticarete Eşyanın Tercihli Menşenin Tespiti Hakkında Yönetmelik" 24.05.2016 tarihli ve 27913 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanmıştır. Bu Yönetmelik 01.07.2016 tarihinde yürürlüğe girmesi sebebiyle, D-8 Üyesi Devletler Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasını onaylayan 6 ülke arasında tercihli ticaret kapsamında yapılacak ticarete 01.07.2016 tarihinden itibaren D-8 Menşe İspat Belgesi'nin kullanılması gerekmektedir.

D-8 Üyesi Devletler Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması'na taraf ülkelere tercihli ticaret kapsamında yapılacak ihracat esnasında, bahse konu ürünün Anlaşma kapsamında olup olmadığının tespitinin yapılabilmesi için, yukarıda bildirilen taraf ülkelere ait, aşağıda linki bulunan Tavizli Listelerinin göz önünde bulundurulması gerekir.

Taviz Listeleri için esas alınan yıl 2008 yılı olarak belirlenmiştir. Bilahare 2008 yılı tavizleri esas alınarak HS 2012 güncellemesi yapılmıştır. Taviz listelerinde yapılacak indirimler ise, 1 Temmuz 2016 tarihinden itibaren 4 yılda aşamalı olarak gerçekleştirilecektir.

D-8 Üyesi Devletler Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması kapsamında olup tamamen elde edilmemiş veya üretilmemiş bir ürün, o ürünün fabrika çıkış fiyatının en az %40'lık kısmının bir taraf ülke menşeli olması ve o ülkede yetersiz işçilik ve işlemin ötesinde işçilik

veya işlem görmesi halinde diğer bir taraf ülkeye ithalatında tercihli ticaretten yararlanabilmektedir.

D-8 Üyesi Devletler Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması kapsamındaki tercihli rejimden yararlanmaya ehil bir nihai ürün için bir taraf ülkede girdi olarak kullanılan ürünlerin, nihai üründeki taraf ülkeler menşeli toplam içeriğin %40'dan az olmaması ve o ülkede yetersiz işçilik ve işlemin ötesinde işçilik veya işlem görmeleri halinde nihai ürünün işçilik veya işleminin gerçekleştirildiği taraf ülke menşeli olarak kabul edilmeleri mümkündür.

D-8 Üyesi Devletler Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması'na taraf ülkelerden biri menşeli ürünlerin, başka taraf ülkeye ithalatı esnasında, ilgili taraf ülke menşeli olduğunu ispat etmek üzere, söz konusu ihracatçı ülkede düzenlenen D-8 Menşe İspat Belgesi'nin ibrazı üzerine, D-8 Üyesi Devletler Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması kapsamında tavizli rejimden yararlanması mümkündür.

Soru 56: Yatırım Teşvik Belgesi Nedir?

Teşvik belgesi, yatırımın karakteristik değerlerini ihtiva eden, yatırımın bu değerler ve tespit edilen şartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi halinde üzerinde kayıtlı destek unsurlarından istifade imkanı sağlayan bir belge olup Yatırımlarda Devlet Yardımlarına İlişkin Karar'ın amaçlarına uygun olarak gerçekleştirilecek yatırımlar için düzenlenmektedir.

2 Temmuz 2018 tarihinden itibaren yeni yatırım teşvik belgesi düzenlenmesine ilişkin tüm müracaatlar ile 2 Temmuz 2018 tarihinden sonra alınan belgelerle ilgili revizyon dahil tüm işlemler Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı/ Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü tarafından yönetilen E-TUYS adlı web tabanlı uygulama aracılığıyla elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir.

Oda tarafından düzenlenen Yatırım Teşvik Belgesinin revizesi veya süre uzatımı için Odaya başvuru yapılması gerekmektedir.

Soru 57: Yatırım Teşvik Belgesi Tamamlama Vizesi Nedir?

Oda tarafından düzenlenen Yatırım Teşvik Belgelerinin, öngörülen süre veya ek süre bitimini müteakip altı ay içinde yatırımın tamamlama vizesinin yapılması gerekmektedir. Bu süre içerisinde müracaat edilmemesi ve daha sonra teşvik belgesinin herhangi bir nedenle iptal edilmesi veya kısmi müeyyide uygulanması durumunda geçen süreden kaynaklanan cezanın sorumluluğu yatırımcıya aittir.

Yatırım Tamamlama Vizesi İçin;

Yatırım teşvik belgesi aslı, ithal makine ve teçhizat listesi aslı, yerli makine ve teçhizat listesi aslı, yatırımın gerçekleşme durumunu gösteren yatırım takip formu, makine ve teçhizat ile ilgili fatura veya gümrük beyanname fotokopileri, tasdikli kapasite raporu, noter tasdikli imza sirküleri veya imza beyannamesi, belge kapsamında bina-inşaat harcaması yapılmış olması halinde bina ruhsatı ve/veya yapı kullanma izni, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca Türkiye genelinde Sosyal Güvenlik Kurumuna muaccel olmuş prim ve idari para cezası borçlarının bulunmadığına veya tecil ve taksitlendirildiğine ya da yapılandırıldığına ve yapılandırmanın bozulmadığına dair yazı aslı veya Kurumun elektronik bilgi iletişim ortamından alınacak barkodlu çıktı (Kamu kurum ve kuruluşlarında bu belge aranmaz), varsa teşvik belgesindeki özel şartların yerine getirildiğine ilişkin bilgi ve belgeler, teşvik belgesi kapsamı yatırımla ilgili varsa, vergi indirimine konu kur farkı ve faiz giderlerine ilişkin YMM onaylı liste ya da rapor, gerçekleşen ithal, yerli, bina-inşaat ve diğer harcamalar listeleri, belge kapsamında kredi kullanılmış ise ilgili bankalardan alınacak yazı asılları ve yatırım kapsamında kredi kullanılıp kullanılmadığına dair şirketi temsil ve ilzama yetkili kişilerce imzalı taahhütname istenmektedir.

Soru 58: İmalat Yeterlilik Belgesi Nedir?

Kapasite raporu olan firmalara sahip olduğu makine teçhizat ve personelle ürettiği ürünleri gösteren ve genellikle Kamu ihalelerinde kullanılan bir belgedir. Oda üyesi olup, kapasite raporu tanzim edilmiş firmalar Odaya müracaat ederek İmalat Yeterlilik Belgesi alabilirler.

Soru 59: İhale Durum Belgesi Nedir?

İhale Durum Belgesi; firmaların 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 10. Maddesinin son fıkrasının (g) maddesinde yer alan "ihale dışı bırakma nedenleri" kapsamında olup olmadıkları, iflas eden, tasfiye halinde olan, işleri mahkeme tarafından yürütülen, konkordato ilan eden, işlerini askıya alan ve kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda bulunup bulunmadıkları, iflası ilan edilen, zorunlu tasfiye kararı verilen, alacaklılara karşı borçlarından dolayı mahkeme idaresi altında bulunan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumun söz konusu olup olmadığı, ihale tarihi itibarıyla, mevzuat gereği kayıtlı olduğu Oda tarafından mesleki faaliyetten men edilip edilmediği hakkında bilgiler içeren belgedir.

Soru 60: Tır Karnesi Nedir?

TIR Karnesi uluslararası kara taşımacılığını dolayısıyla uluslararası ticaretin kolaylaştırılmasını sağlayan bir gümrük transit belgesidir.

Uluslararası ticaretin en önemli unsurlarından birini oluşturan karayolu ile uluslararası eşya taşımacılığını kolaylaştırmak amacıyla oluşturulan TIR Sözleşmesi'ne ülkemiz 1966 yılında taraf olmuş, TOBB da Bakanlar Kurulu Kararı ile aynı tarihten itibaren ülkemizde TIR Karnelerini vermek ve "kefil kuruluş" olmakla görevlendirilmiştir.

TIR Sistemi, Gümrük mührü altında uluslararası eşya taşımacılığını maksimum kapsamda kolaylaştırmayı planlar. Sistem, ülkeleri transit geçebilmek için gerekli olan ve risk sayılan gümrük vergi ve resimlerini kapsayan garantileri sağlar. Gümrük makamları ve uluslararası tüccar toplulukları arasındaki sorumlulukları dengeler.

TIR Sistemi, uluslararası eşya taşımacılığında; ticareti ve taşımacılığı kolaylaştırır, sınır geçişlerindeki gecikmeleri önler; formaliteleri azaltarak taşıma maliyetini düşürür, standart kontrollerin uygulanması ve standart belgelerin kullanılmasıyla geçişleri kolaylaştırır; ve sonuç olarak Uluslararası ticaretin gelişmesini teşvik eder.

Bundan başka; eşyanın uluslararası sınırları geçerek bir yerden başka bir yere en az müdahale ile taşınmasını sağlar, gecikmeler ve geçiş maliyetleri azalır, belgeler basitleştirilmiş ve standartlaştırılmıştır, geçiş sınırlarında gümrük garanti depozitosu vermeye gerek yoktur.

Ayrıca, uluslararası eşya taşımacılığı sırasında risk sayılan gümrük vergi ve resimleri 100.000 € a kadar garanti altına alınmıştır, eşyanın geçişlerinde muayene ihtiyacını azaltır, gümrük kontrolünü ve dokümantasyonu kolaylaştırır ve ithalat ve ihracat için iç gümrükleme noktalarını kullanarak Gümrük personeline daha verimli çalışma imkanı sağlar.

Soru 61: EUR.1 Dolaşım Sertifikası (EUR.1 Movement Certificate) Nedir?

EFTA ülkelerine, Avrupa Birliği ile demir çelik ürünlerinde (AKÇT ürünleri), Türkiye'nin serbest ticaret anlaşmaları imzaladığı ülkelere yapılan ihracatlarda ve Avrupa Birliği'ne yönelik tarım ürünleri ihracatında düzenlenen belgedir.

Gümrük indiriminden yararlanılmasını sağlayan ve Odalardan temin edilebilen bu belge, Oda tarafından onaylandıktan sonra vizesi yapılmak üzere gümrük müdürlüğüne ibraz edilir.

Tasdik edilen bir EUR.1 Dolaşım Sertifikasının değiştirilmesi/iptali, bu değiştirme/iptal işleminin eşya ihraç edilmeden önce yapılması şartıyla mümkündür. Dolaşım belgesinin değiştirilmesi talebi, belgeyi düzenleyen Oda tarafından incelenir.

Cins, nevi, nitelik ve miktar açısından, kayıtlı eşyanın ilk belgedeki eşyaya tamamen uygun bulunduğu saptandıktan sonra yeni belgenin tasdik işlemi yapılır. İptal edilen bir belgenin tüm nüshaları, firma tarafından Odaya iade edilir.

Soru 62: EUR-MED Dolaşım Sertifikası (EUR-MED Movement Certificate) Nedir?

PAAMK'a (Pan Avrupa Akdeniz Kümülayonu) taraf ülkelere ilgili ürünlerin ihracatında kullanılan menşe ispat belgesidir.

PAAMK sistemi; ABEFTA (İzlanda, Norveç, İsviçre, Lihtenştayn) – Türkiye ve bazı Akdeniz ülkelerinin (Fas, Tunus, Cezayir, Mısır) dahil olduğu bir çapraz kümülayon sistemidir. PAAMK sistemine dahil tüm ülkelerin arasında serbest ticaret anlaşması, bu anlaşmaların hepsinde (ikili ticaret hariç) aynı menşe kurallarının uygulanması gerekmektedir. Sistemin işlemesi için PAAMK sistemine dahil en az 3 ülke arasında STA 54 (Serbest Ticaret Anlaşması) tamamlanmalıdır. Başvuru için Belge Tasdik Formu, Taahhütname ihraç edilecek eşya yabancı menşeli ise ihracatçı beyanı eklenmesi zorunludur. EUR.MED'e kayıtlı eşyanın yabancı menşeli olması halinde mutlaka "tedarikçi beyanı" eklenecektir. Türkiye'de, ihraç konusu bir eşyanın üretiminde Akdeniz Ülkelerinin biri veya daha fazlasından STA kapsamında ithal edilmiş menşeli girdi kullanılıyorsa EUR-MED Dolaşım Belgesi kullanmak zorunludur.

Soru 63: FORM A Belgesi Nedir?

Form A Belgesi; Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi(GTS) çerçevesinde tercihli rejimden faydalanması talep edilen eşyanın GTS ülkesi menşeli olduğunun ispatı için kullanılan bir belgedir. Yani eşyanın tercihli menşe statüsünü gösterir.

Soru 64: ATA Karnesi Nedir?

ATA Karnesi her bir ülke gümrüğüne ayrı ayrı teminat verilmesine gerek kalmadan ihracat yapılmasını sağlayan uluslar arası bir belgedir.

ATA Karnesi 1 yıl süre ile geçerlidir. Bir yıllık süre içinde 4 kez Türkiye'den geçici ihracat işleminde kullanılabilir.

Ata karnesi, gümrük işlemlerini basitleştirir ve kolaylaştırır, para ve zamandan tasarruf sağlar. ATA Karnesi, sergi ve fuar ürünlerini, tıbbi cihazlar, sanayi eşyası gibi pek çok eşyanın yurt dışına götürülebilmesini kapsar.

Soru 65: K Yetki Belgesi Nedir?

08.01.2018 tarih ve 30295 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği ile Karayolu ile Taşımacılık faaliyetleri için standartlar belirlenmiştir. Söz konusu Kanun ve Yönetmelik hükümlerine göre, K Yetki Belgeleri Karayolu ile yük ve eşya taşımacılığı faaliyetlerinde bulunan gerçek/tüzel kişilerin almak zorunda oldukları yetki belgeleridir.

Ticari amaçla yurtiçi eşya taşımacılığı yapacak gerçek ve tüzel kişilere verilir. Taşımanın şekline göre aşağıdaki türlere ayrılır.

- K1 Yetki belgesi: Ticari amaçla eşya taşımacılığı yapacaklara,
- K2 Yetki belgesi: Hususi taşımacılık yapacaklara,
- K3 Yetki belgesi: Ticari amaçla taşınma eşyası taşımacılığı yapacaklara, verilir.

K Türü Yetki Belgesi almakla yükümlü bulunan gerçek veya tüzel kişilerin, vergi kaydının bulunduğu ilde belge düzenleme konusunda yetkilendirilen Odalara başvurmaları gerekmektedir.

Soru 66: Sayısal Takograf Cihazı Nedir?

Takograf cihazı, karayolu araçlarının hareketinin ve sürücülerinin belli çalışma sürelerinin detaylarını otomatik veya yarı otomatik olarak göstermek ve kaydetmek için karayoluyla taşımacılık yapan araçlara monte edilmesi tasarlanan kayıt cihazıdır.

Takograf cihazı; Araç kullanım sürelerini denetler, araç hızını denetler, Kanunun belirttiği sınırlar içinde aracın kullanımını denetler, denetlediği kayıtları hafızasında tutar ve hafızasındaki kayıtları grafik veya yazılı rapor olarak verir.

Soru 67: Mesleki Yeterlilik Belgesi Nedir ve Nasıl Alınır?

Mesleki Yeterlilik Belgesi, TÜRKAK tarafından TS EN ISO/IEC 17024 personel belgelendirme sistemine göre akredite olan ve Mesleki Yeterlilik Kurumu (MYK) tarafından yetkilendirilen “Yetkilendirilmiş Belgelendirme Kuruluşları”na yapılan ölçme ve değerlendirme faaliyetleri sonucunda başarılı olan kişilere verilen belgedir.

Mesleki Yeterlilik Belgesi alabilmek için, istenilen mesleğe ait ulusal yeterliliğin olması ve Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından bu ulusal yeterlilikte sınav ve belgelendirme yapmak üzere yetkilendirilmiş olan Odaya başvuruda bulunmaları gerekir.

Sınav ve Belgelendirme sürecinde, ilgili ulusal yeterliliklerde belirtilen hususlara göre teorik, performans ve/veya mülakata dayalı sınavlarda başarılı olan adaylara Mesleki Yeterlilik Belgesi verilir.

Soru 68: Mesleki Yeterlilik Belgesi Zorunluluğu olan meslekler hangileridir?

23 Nisan 2015 tarihinde 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu Kanunu’unda yapılan değişiklik ile birlikte, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından, ilk aşamada tehlikeli ve çok tehlikeli 40 meslek için Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunlu hale getirilmiştir. Sonrasında yayımlanan değişikliklerle 2019 Ekim ayı itibarıyla belge zorunluluğu 143 mesleğe yükselmiştir.

Bu kapsamda söz konusu tebliğ eklerindeki listelerde belirtilen mesleklerde MYK Mesleki Yeterlilik Belgesi zorunlu hale getirilmiştir. Mesleki Yeterlilik Belgesi olmayan kişiler bu mesleklerde çalıştırılmayacaktır. Belgesiz çalışan kişi başına idari para cezası öngörülmektedir.

Soru 69: Menkul-Gayrimenkul Değer Kira Tespiti Nasıl Yapılır?

Talep sahibi Odaya dilekçe ile müracaat eder. Dilekçede gayrimenkulün ada ve parsel numaraları, mevkii, değerinin mi yoksa kira bedelinin mi tespitinin istendiği belirtilir. İlgili dilekçeye gayrimenkulün tapu fotokopisini, imar çapını, varsa krokisini ve plan örneğini ekler. Menkul ile ilgili taleplerde ise dilekçe ekine varsa muhasebe kayıtları fatura fotokopileri veya sigorta kayıtlarını ekler.

İlgili talebin değerlendirilmesi için eksper/bilirkişi listesinden konuyla ilgili uzman eksper/bilirkişiler görevlendirilir.

Eksper/bilirkişilere talep aktarılır, eksper/bilirkişi seçildikleri ve yerinde tespit ve inceleme yaparak bir rapor düzenlemeleri gerektiği iletilir. Talep sahibinin temsilcisi, eksper / bilirkişileri ile birlikte menkul ya da gayrimenkulün mahalline gidilir. Söz konusu menkul ya da gayrimenkul yerinde görüldükten sonra değerlendirmeler yapılır. Elde edilen veriler çerçevesinde, ilgili mevzuata (referanslara) uygun olarak rapor hazırlanır. İlgili rapor, Oda tarafından onaylandıktan sonra talep sahibine verilir.

Soru 70: Azami Fiyat Tespiti Nasıl Yapılır?

Oda üyeleri tarafından üretilen ve 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununa tabi esnaf ve sanatkarlar odaları tarafından belirlenmiş tarifelere konu mal ve hizmetlerin azami fiyat tarifeleri, üyelerin talebi üzerine veya doğrudan hazırlanır.

Tarifesi yapılacak mal ve hizmetler için, Oda Yönetim Kurulu ilgili Meslek Komitesinin görüşünü alır. Tarifelerin hazırlanması aşamasında, gerek görülmesi halinde uzman kişi ve kuruluşların görüşlerine de başvurulur. Yönetim Kurulu, Odaya yapılan başvuruları en geç bir ay içerisinde sonuçlandırarak meclisin onayına sunar. Meclis, bu teklifi en geç bir ay içerisinde görüşerek onaylar veya reddeder. Tarifelerin reddi halinde, yönetim kurulu meclisin ret gerekçelerini de dikkate alarak yeni tarifeleri ret tarihinden itibaren yapılacak ilk meclis toplantısında meclisin onayına sunar. Bu toplantıda tarifeler karara bağlanır. Meclisçe onaylanan tarifeler aynı gün içinde yürürlüğe girer. Onaylanan tarifeler, en geç on gün içinde Belediye ve Mülki İdare Amirliği ile Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğine bildirilir.

Belediyeler ve mülki idare amiri, Odaca tespit edilen tarifeleri uygun bulmadıkları ve bu konuda Odayla anlaşamadıkları takdirde, ayrı ayrı veya birlikte tarifelerin kendilerine

yazılı olarak bildirildiği tarihten itibaren on beş gün içinde mülki idare amirliği nezdinde komisyona itiraz eder. Komisyon, itirazları başvuru tarihinden itibaren en geç on beş gün içerisinde karara bağlayarak onaylar veya reddeder. Tarifinin reddi halinde, Oda, ya komisyonun ret gerekçelerini dikkate alarak yeni tarifeyi hazırlar ya da komisyon kararının Odaya yazılı bildirim tarihinden itibaren on gün içerisinde ticari davaları görmeye yetkili mahkeme nezdinde itirazda bulunur. Mahkemenin vereceği karar kesin karar olur. Komisyonun ret kararı vermesi halinde varsa bir önceki dönemde tespit edilmiş tarifeler uygulanır, yoksa tarifelerin uygulanması durdurulur.

5174 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin 1 nci fıkrasının (ı) bendine istinaden çıkarılan “Tacir ve Sanayiciler Tarafından Üretilen Mal ve Hizmetlerin Azami Fiyat Tarifelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik”e göre düzenlenen tarifeler, mal ve hizmet üreten üyelere ücret karşılığı verilir. Tarifelerin bulundurması gerekli yerlerde bulundurulup bulundurulmadığı ve bu tarifelere uyulup uyulmadığı görevli Oda personelince denetlenir. Aykırı hareket eden Oda üyeleri için 5174 sayılı Kanunun ilgili maddelerinde öngörülen disiplin cezalarına ilişkin hükümler ile para cezalarına ilişkin hükümler uygulanır.

Soru 71: Rayiç Fiyat Tespiti Nasıl Yapılır?

Resmi kurum ve kuruluşların satın almalarıyla ilgili olarak açacakları ihale öncesinde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 9’ncü maddesinde öngörülen yaklaşık maliyetin tespiti amacıyla piyasa araştırması yapılır. Bu çerçevede, gerekirse, ilgili meslek Komitelerinin görüşleri alınarak elde edilen sonuçlar, talep sahibi resmi kurum ve kuruluşlarına intikal ettirilir.

Soru 72: Fire ve Zayıat Oranları Nasıl Tespit Edilir?

Oda üyelerinin muhasebe kayıtlarında gösterdikleri iştiğal konularına giren ürünlerin imalinden satışına kadar geçen süreçte meydana gelen fire ve zayıat oranları tespit edilmektedir ve çeşitli emtiaların üretim, depolama, taşıma, imalat, paketlenme vb. aşamalarında verebileceği fire ve zayıat oranlarının belirlenmesi işlemlerini kapsar.

Söz konusu oranlar ilgili Meslek Komitesi tarafından belirlendikten sonra, Yönetim Kurulu’nun onayına sunulur. Yönetim Kurulu onayından sonra ilgili kurum ve kuruluşlara bir yazı ile belirlenen oranlar bildirilir.

Soru 73: Türk Malı Belgesi Nedir?

Türkiye – Avrupa Birliği (AB) mali işbirliği ilişkisinin takibini yapan Ortak İzleme Komitesi, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Avrupa Toplulukları Komisyonu arasında Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA) ile Temin Edilen Yardımın Uygulanması Çerçevesinde Türkiye Cumhuriyetine Sağlanan Avrupa Topluluğu Mali Yardımlarıyla İlgili

İşbirliği Kuralları Hakkında Çerçeve Anlaşması'nın malın menşeinin sertifikalandırılması ile ilgili 23 üncü maddesinin uygulanmasında onaylanan matbu bir belgedir.

IPA-Türk Malı Belgesi, IPA projeleri ile ilgili ihale sözleşmeleri kapsamında satın alınan tüm mal ve malzemelerin, "tercihsiz menşe kuralları"na göre, Türk menşeli veya Türk menşei kazanmış olduğunu belgelemek üzere, Gümrük Yönetmeliği'nin "tercihsiz menşe kuralları" ile ilgili madde hükümleri esas alınarak düzenlenen Menşe Şahadetnamesi örnek alınmak suretiyle, halen bu amaçla kullanımda olan "Yerli Malı Belgesi"nin yerine kullanılan belge olup, söz konusu belgenin basımının ve belgenin tanzim ve onayına ilişkin usul ve esaslarının, mevcut mevzuat hükümleri dikkate alınarak TOBB tarafından hazırlanması kararı alınmıştır.

Odalar, sadece satışını yapmış olduğu Türk Malı belgesini onaylamaya yetkilidir. Yüklenici Firma, odanın üyesi olmaması halinde, bu firmanın üyesi olduğu Oda tarafından düzenlenmiş ve düzenleme tarihi üç ayı geçmeyen Oda Sicil Sureti talep edilir.

Yüklenici Firma, Üretici Firma'dan, Belge ile birlikte onaya konu eşyanın Gümrük Yönetmeliği'nin 33 üncü ve 42 inci maddelerindeki hükümler çerçevesinde Türk menşeli olduğunu kanıtlayan bilgi ve belgeleri temin etmekle yükümlüdür.

Yüklenici firma tarafından, tedarik edilecek mal veya malzemenin üreticisi olan firmaya(lara) ilgili bölümleri tanzim ettirilerek imzalatılan Belge(ler), yine Yüklenici Firma tarafından Belge'yi satın aldığı Odaya onay için ibraz edilir.

Türk Malı belgesi, ilgili IPA sözleşmesinde yer alan her bir mal veya malzeme için ayrı ayrı düzenlenir. Üreticisinin aynı olması halinde, birden fazla mal veya malzeme için tek bir belge düzenlenebilir.

Soru 74: Odalarca Çek Sorgulaması ve E-Rapor Nasıl Verilir?

Odaların TOBB ile imzaladığı protokol çerçevesinde, Kredi Kayıt Bürosu' nun (KKB) E-Rapor hizmetlerinden faydalanmak isteyen tüzel kişilerin bu sisteme üyeliklerini gerçekleştireceklerdir. Gerçek kişiler KKB'nin internet sayfası (kkb.com.tr) üzerinden doğrudan müracaat edeceklerdir.

KKB'nin E-Rapor hizmetlerinden faydalanmak isteyen tüzel kişilerin KKB sistemine üye olmaları zorunludur.

Tüzel Kişiler KKB'nin internet sayfası (kkb.com.tr) üzerinden bilgi girerek hazırladıkları başvuru formunu imzaları olarak ve bu kişilerin imza sirküleri ve imza sirkülerindeki isimlerin yetkili olduklarını gösteren ticaret sicil gazetesi örneği ile Odaya getirirler.

Oda, bu imzaları (imza sirküleri üzerinden) ve sözleşmeyi imzalayanların buna yetkili olduklarını (ticaret sicil gazetesi üzerinden) kontrol ettikten sonra, bu sözleşmenin uygun olduğunu elektronik ortamda KKB'ye teyit edecektir.

Soru 75: Sanayi Sicil Belgesi Nedir? Faydaları Nelerdir?

6948 sayılı Sanayi Sicil Kanununun 1'nci maddesi kapsamında değerlendirilen sanayi işletmelerine ve devamlı ve seri halinde tamirat yapan işletmeler ile elektrik veya diğer enerji üreten santraller, gemi inşaatı gibi büyük inşaat yerlerine verilen bir belgedir.

Sanayi Sicili Kanununun 1.maddesi kapsamında değerlendirilen ve en az bir işçi çalıştıran işletmeler sanayi siciline kayıt edilir.

Sanayi siciline kaydı yapılacak sanayi işletmesinin üretim faaliyetini yerine getireceği bir işyerine sahip olması veya böyle bir işyerini en az bir yıl süre ile kiralamış olması şarttır. Bu durumda, Sanayi Sicil Belgesi'nin geçerlilik süresi kira süresi ile sınırlıdır.

Yumurta , civciv, mantar üretimi, çamaşır , halı , kilim yıkama işleri, ses ve görüntü bantlarını doldurulması, soğuk depolama işleri (mumlama ve dondurma hariç), bitki , sebze ve meyvelerin tabi halde kurutulması, bakliyat , hububat ve sebze meyve tasnif muhafaza ve kalibrasyon (ebatlama, eleme vb.) işleri, paketleme ve ambalajlama işleri sanayi siciline kaydı kabul edilmezler.

Birden fazla üretim yeri olan işletmeler her bir üretim yeri için ayrı ayrı Kapasite Raporu çıkartıp her adres için ayrı Sanayi Sicil Belgesi alması gerekmektedir.

Aynı adreste birden fazla sayıda faaliyet gösteren firmalara Sanayi Sicil Belgesi verilebilmesi için; firmaların üretim faaliyetlerinin farklı olması, kullandıkları fiziki alanın görülebilir şekilde bölünmüş ve ortak makine ve teçhizatın olmaması, her türlü Oda ve SSK işyeri kayıtlarının yapılmış olması, ortak personel kullanılmaması ve firmaların ayrı ayrı kapasite raporuna sahip olması gerekmektedir.

Sanayi Sicil Belgesinin Sanayi İşletmelerine sağladığı faydalar şu şekildedir:

-İhraç Kaydıyla Mal Teslimlerinde Kdv Tecil-Terkin İşleminde Faydalanırlar.(Kdv Ödemezler.)

-Elektrik Faturalarını Sanayi Abonesi Tarifnamesinden Öderler. Bunun Sanayi Sicil Belgesinden Bir Suret Teda'a Süresi İçinde Verilmelidir.

-Kamu İhale Kanununda Yer Alan Yerli İsteklilerin Belirlenmesinde Avantajlıdırlar.

-Kamu Kurum Ve Kuruluşlarının Sağladığı Desteklerden Yararlanırlar.

Soru 76: KOSGEB Temsilciliği Nedir?

İşletmelere ülke çapında verilecek KOSGEB hizmet ve desteklerinin; yaygın, etkin ve koordinasyon içinde sunulmasını sağlamak amacıyla hizmet vermeye başlan KOSGEB Temsilcilik Ofisleri olan odalarda;

KOSGEB Destek ve Hizmetlerinin işletmelere duyurulması ve tanıtılması ile ilgili çalışmaları yürütülmesi, KOSGEB destek ve hizmetleri hakkında işletmeleri bilgilendirme hizmetlerinin sunulması, KOSGEB destek ve hizmetleri hakkında işletmelere rehberlik hizmetlerinin sunulması ve KOSGEB Müdürlüğü ile koordinasyon içerisinde oda faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi sağlanmaktadır.

Soru 77: İŞKUR Temsilciliği Nedir?

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Türkiye’de istihdamın korunmasına, geliştirilmesine, yaygınlaştırılmasına ve işsizliğin önlenmesi faaliyetlerine yardımcı olmak ve işsizlik sigortası hizmetlerini yürütmek üzere kurulmuş, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı olarak faaliyetlerini sürdüren İŞKUR, Sosyal Güvenlik Kurumu’nun da ilgili kuruluşudur. Özel hukuk hükümlerine tabidir. Tüzel kişiliği bulunan mali ve idari bakımdan özerk bir kamu kuruluşudur.

İŞKUR, genel olarak iş ve işçi bulma amacını güder. İşgücü piyasasının istihdam aşamalarında da aktif rol oynar. İşsizliğin önlenmesi için tedbirler alır, istihdamın geliştirilmesi, korunması ve yaygınlaştırılması için çeşitli girişimlerde bulunur, İşsizlik Sigortası hizmetlerini yürütür.

İŞKUR; işsizliği önleyerek işgücü piyasası istihdamına katkılar sağlamak, istihdamı geliştirmek, korunmak ve yaygınlaştırmak, istihdam oluşturmak amacıyla meslek edindirme kursları düzenlemek, Kurslarda yetişen personeli işgücü piyasasında istihdam etmek, İşgücünün istihdam olanaklarını artırmaya yönelik programlar düzenlemek, İşini kaybedenlere geçici bir süre gelir ve sigorta desteği sağlamak, İşgücü piyasası verilerini derlemek, analiz etmek, yayınlamak, İş ve meslek analizleri yapmak ve yaptırmak, İş ve meslek danışmanlığı hizmetleri vermek ve verdirmek, İşgücüne eğitim seminerleri ve kurslar vermek, Yurtiçinde ve yurtdışında işgücü için uygun pozisyonlar bulmak ve yerleştirmek, Özel istihdam bürolarına ilişkin verilen görevleri yerine getirmek, Uluslararası kuruluşlar ve Avrupa Birliği’nin işgücü, çalışma hayatı ve istihdam ile ilgili kararlarını takip etmek ve Engelli, eski hükümlü, terör mağduru gibi grupların istihdamını sağlamak, takip etmek gibi görevleri bulunmaktadır.

Bugün pek çok oda büyesinde İŞKUR temsilciliği açılmak suretiyle yukarda faaliyetlerin yerine getirilmesine imkan sağlanmaktadır.

Soru 78: DEİK Temsilciliği Nedir?

DEİK, 20 yıldır Türk özel sektörünün dışa açılım sürecine ve dış dünyaya entegrasyonuna katkıda bulunan bir kuruluş olarak önümüzdeki dönemde özellikle Anadolu’daki üretici, sanayici ve KOBİ’lerin dış ekonomik ilişkiler anlamındaki

faaliyetlerine daha yakından destek olabilmek için bir çalışma başlatmıştır. Bu çalışmanın amacı bugüne kadar faaliyetlerini büyük oranda İstanbul merkezli yürütmekte olan Kurulun bundan böyle İstanbul dışına yönelik daha çok projenin ve etkinliğin öncüsü olmasını sağlamaktır. Bu amaçla, ilk etapta 25 ilimizde DEİK Temsilcisi bulundurulmak üzere toplam 31 Oda belirlenmiştir.

DEİK Oda Temsilciliği ile; 20 yıldır Türk özel sektörünün dışa açılım sürecine ve dış dünyaya entegrasyonuna katkıda bulunan DEİK ile işbirliği içerisinde illerinde çok sayıda proje ve etkinliğe öncülük edilmesi, DEİK davetlisi olarak Türkiye'ye gelen yabancı heyetlerin İstanbul'un ardından illerde de temaslارının sağlanması, illerin söz konusu heyetler nezdinde tanıtımlarının yapılması, Dış ekonomik ilişkiler çerçevesinde bir iletişim ağı oluşturulması, ülke genelinde gerçekleştirilen etkinlikler ve kurulan temaslara ilişkin bilgi akışının sağlanması ve illerde, dış ekonomik ilişkiler çerçevesinde ilgi duyulan ülkelerin tanıtımlarının yapılması ve söz konusu ülkelere ilişkin her türlü ekonomik işbirliği fırsatları hakkında bilgi aktarımı yapılması sağlanacaktır.

Soru 79: Banka Kredi Protokol Hizmetleri Nedir?

Odalar üyelerine hizmet noktasında; üyelerinin finansman ihtiyacını karşılamaları amacıyla, kurumsal bankalarla özel koşulları içeren anlaşmalar imzalanarak, banka ile üye arasında iletişim konusunda aracılık hizmeti sağlanmaktadır.

Soru 80: TPE Hizmetleri Danışmanlığı Nedir?

Odalar, TPE hizmetleri çerçevesinde marka, patent, endüstriyel tasarım, coğrafi işaretler, faydalı model konularında başvuru yapmak isteyen üyelerine danışmanlık, bilgi ve dokümantasyon hizmeti verebilmektedir.

Soru 81: İstihdam Ofisleri Nedir?

Odalar, bölgelerinde diğer kuruluşlarla işbirliği yaparak istihdam ofisleri oluşturmaktadır.

Böylelikle, bölgedeki işsiz profilini belirlemek, mesleki yeterliliğe sahip veya mesleki yeterliliği olmayan işsiz hedef gruba, tüm sektörlerin talep ve beklentilerine uygun, seçme ve yerleştirme hizmeti vermek, bölgedeki tüm ekonomik sektörlerde mesleki yeterliliği belgelenmiş insan kaynağı sayısını artırmak, bölgedeki işsizlerin iş hayatına katılımını, talep ve beklentilerini belirlemek, bölgede bulunan tüm ekonomik sektörlerde, işsiz hedef grubuna yönelik kalifiye istihdam ve çalışma kapasitesini artırmak, işgücü piyasasının arz ve talep gerekliliklerini uyumlaştırmak ve tüm sektörlerde çalışma ortamının iyileştirilmesine ilişkin bilgi paylaşımını etkinleştirmek hedeflerini taşırlar.

Soru 82: AB Bilgi Merkezleri Nedir?

Odalarda, Avrupa Birliği, politikaları, genişleme süreci ve AB -Türkiye ilişkileri konularında Antalya ve bölge halkının ihtiyaç duyduğu bilgiyi sağlamak Delegasyon ile işbirliği ve anlaşma içerisinde AB konularında ihtiyaç duyulan alanlarda etkinlikler ve toplantılar düzenlemek amacıyla bazı odalarda AB bilgi merkezleri kurulmuştur.

AB Bilgi Merkezleri halkımızın AB konusundaki bilgi ihtiyacına yerel düzeyde cevap verebilme ve Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne uyum çalışmalarına yerel katkı sağlama anlamında çok önemli bir görevi yerine getirmektedir.

Soru 83: Ülke Raporları Araştırmaları ve Uluslararası Ticari İşbirlikleri Hizmetleri Nedir?

Odalar yapmış oldukları çalışmalarla diğer ülkelerin ekonomik durumlarını, ihracat olanaklarını gösteren ülke raporları düzenlemektedir.

Bazı odalar, üyelerinin üretimini, ticaretini yaptığı ürünler veya sağladığı hizmetlerle ilgili olarak; Yurtdışına satış, Yurtdışında distribütör bulma ve Yurtdışından ürün-hizmet satın alma konularında üyelerinin taleplerini, yurtdışına açılmalarına destek olmak amacıyla yakın işbirliği içinde oldukları yabancı Odalar ile paylaşmaktadırlar.

Soru 84: Ticaret Platformu Hizmeti Nedir?

Odalar, üyelerinin kendilerine özel sunulan avantajlardan yararlanabilmesini, sisteme dâhil olan işletmelerin de ticari kazançlarının artmasına ve hiçbir bedel ödmeden firmalarının tanıtımını yapmalarına olanak sağlayan çeşitli platformlar kurmaktadır.

İKİNCİ KISIM: TİCARET BORSALARI

I. BÖLÜM: TEŞKİLATLANMA

Soru 85: Ticaret Borsası Nedir? Çalışma Alanı Neresidir? Ne İşe Yararlar?

Ticaret borsaları kamu tüzel kişiliğine sahip kamu kurumlarıdır. Borsaya dahil maddelerin alım satımı ve borsada oluşan fiyatlarının tespit, tescil ve ilânı işleriyle meşgul olmak üzere kurulurlar. Ülkemizde 113 adet ticaret borsası bulunmaktadır.

Borsanın çalışma alanı, bulunduğu il sınırlarıdır. Bu çalışma alanı, çevre illeri de kapsayacak şekilde ve o illerde borsa kuruluncaya kadar geçerli olmak üzere, TOBB Yönetim Kurulu tarafından genişletilebilir veya daraltılabilir.

Ancak, 5174 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 01.06.2004 tarihinden önce kurulmuş olan ilçe borsaları, mevcut çalışma alanları dahilinde faaliyetlerini sürdürürler.

Borsalar, çalışma alanları içinde borsa meclisi kararıyla şubeler açabilirler. Bölge ticaret borsaları kapsadıkları çalışma alanlarında şube kurabilirler.

Ticaret Borsaları;

Etkin işleyen piyasa mekanizmasının oluşmasını sağlar,

Ürünlerin gerçek değerinin belirlenmesine yardımcı olur,

Fiyat hareketlerinde istikrarı sağlar,

Alım satımın güvenilir fiyatlar üzerinden yapılmasını ve Ulusal ve uluslararası piyasalar arasında dengenin kurulması fonksiyonlarını yerine getirmektedirler.

Borsaların bu fonksiyonlarını yerine getirebilmesi için alım satımların kontrol edilerek kayda geçirilmesi, yani tescil edilmesi gerekir.

Bunun yanında;

Çiftçinin ürettiği tarım ürünleri piyasanın mevcut şartları içinde gerçek değerine ulaştığı ölçüde, Devletin tarım sektöründe destekleme politikaları sebebiyle üstleneceği mali yük azalır.

Tarım ürünleri ve hayvansal ürünlerin alım satımının borsaya tescili ile kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması sağlanmakta, böylece devletin bu ürünlerde stopaj, KDV ve vergi kayıp ve kaçakları önlenmektedir.

Ticaret borsaları, önceden tahmini mümkün dalgalanmaları da istikrara kavuşturur.

Ticaret Borsaları Tüketici Menfaatlerini Korur: Ticaret Borsaları üretimi ve tüketimi son derece yaygın olan tarım ürünlerinin bölge ve zaman bakımından fiyat farklarını kısmen telafi ederek, tüketicinin menfaatlerine uygun adil ve gerçek fiyatların oluşumuna katkıda bulunur.

Ticaret Borsaları Üreticiye Fayda Sağlar: Borsalar üreticilerin, ürünlerini çok miktarda alıcı karşısında arz edebildikleri, böylece o günkü şartlar içinde, güvenle ve gerçek fiyatla satabildikleri bir piyasadır.

Ticaret Borsalarına sadece borsaya kayıtlı üyeler girebilirler ve borsada işlem yapabilirler. Bu sınırlamanın tek istisnası tarım üreticileridir. Bu sebeple, her borsada satıcıların önemli bir bölümünü tarım üreticileri oluşturur.

Tahkim Yöntemiyle İhtilafların Çözümünde Zaman Kaybı Yaşanmaz.

Ticaret borsaları alım – satımı yapılan malların fiyatlarının tespiti, tescili ve ilanı gibi işlerle ilgilenmek üzere kurulmuştur ve tüzel kişiliğe sahiptir. Kurumların belirlemiş olduğu fiyatlar üzerinden alıcı ve satıcı kişiler karşılaşarak ticari işlemlerini güvenilir bir şekilde, tek fiyat oluşumu altında gerçekleştirmektedir. Bunun için borsaya kayıt (kote) olmak gerekmektedir.

Borsa çeşitleri arasında yer alan ticaret borsaları; kuruldukları bölgelerde ürünlerin üretimi, tüketimi ve pazarlanması için serbest rekabet düzeni yaratmaktadır. Fakat bu ürünler borsaya kayıt olarak işlem görmektedir. Yani işlemler kayıt altında yapılmaktadır. Serbest piyasa ekonomisi üzerinde Ticaret borsaları önemli yere sahiptir. Kurumların en önemli işlevi kote olmuş ürünlere sahip olan satıcı kişiler ile alıcı tarafı buluşturmasıdır. Bu sayede satıcılar ellerindeki ürünleri en iyi fiyat üzerinden kolaylıkla satarken, alıcılar da pazarda satıcı bulamama gibi problemlerden kurtulmuştur. Böylelikle ticari ihtiyaçlardaki gereksinimler ticaret borsaları tarafından giderilmektedir

Ayrıca;

Çiftçinin ürettiği tarım ürünleri piyasanın mevcut şartları içinde gerçek değerine ulaştığı ölçüde, devletin tarım sektöründe destekleme politikaları sebebiyle üstleneceği mali yük azalır,

Borsalar stopajda %50 muafiyetle verginin yükünü kaldırır. Böylelikle alım ve satımlarda ortaya çıkan vergisel yük yarı yarıya azalır.

Tarım ürünleri ve hayvansal ürünlerin alım satımının Borsaya tescili ile kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması sağlanmakta böylece, devletin bu ürünlerde stopaj, KDV ve vergi kayıp ve kaçakları önlenmektedir.

Ticaret Borsaları, önceden tahmini mümkün olmayan dalgalanmaları da istikrara kavuşturur.

Ticaret Borsaları müteahhitlik piyasasında çalışan kişiler için avantaj da sağlar. İşadamları riskten kurtulmak için, ticaret borsasında taahhüt ettiği teslim tarihi ve mal miktarı ile uyumlu olarak bu maldan vadeli alım yaparak riskten kurtulmuş olur.

Ticaret Borsaları ihracatçıya da avantaj sağlar. Gıda, tekstil gibi sanayi dallarında çalışan üreticiler-ihracatçılar vadeli alım sözleşmeleri yaparak, ihracat taahhütlerini zamanında istenilen kalite ve fiyatta yerine getirme imkânı bulunabilmektedir.

Ticaret Borsaları tüketici yararlarını korur. Üretimi ve tüketimi son derece yaygın olan tarım ürünlerinin bölge ve zaman bakımından fiyat farklarını kısmen telafi ederek, tüketicinin menfaatlerine uygun adil ve gerçek fiyatların oluşumuna katkıda bulunur.

Ticaret Borsaları üreticiye fayda sağlar. Borsaların üreticilerin, ürünlerini çok miktarda alıcı karşısında arz edebilecekleri, böylece o günkü şartlar içinde, güvenle ve gerçek fiyatla satabildikleri piyasadır. Ticaret Borsalarına sadece borsaya kayıtlı üyeler girebilir ve borsada işlem yapabilirler. Bu sınırlamanın tek istisnası tarım üreticileridir. Bu sebeple, her borsada satıcıların önemli bir bölümünü tarım üreticileri oluşturur.

Tahkim yönetimiyle ihtilafların çözümünde zaman kaybı yaşanmaz. Üyeler arasında meydana gelen anlaşmazlık ve uyuşmazlıklar hakem heyetleri marifetiyle çözülür.

Borsalarda “Günlük”, “Haftalık” ve “Aylık” fiyatlar teşekkül ederken, bunları bültenlerle detaylandırır ve mevzuatlarında belirtilmiş hâliyle ve zamanında ilgili yerlerde yayınlr, ilgili yerlere gönderir. Cari işlemleri ifade eden “Hazır Muamele” TOBB bünyesindeki veri tabanına işlenir ve TOBB da bunu ilan eder. Yani borsalarda işlem gören muamelelere dair tesciller, birçok platformda iz bırakarak detaylandırılır. Kamulaştırma, Ticari Uyuşmazlıklar, Arazi ve Miras Davaları gibi birçok konuda mahkemelerce talep edilen borsa fiyatlarına itibar edilir. Yani Ticaret Borsaları mahkemelere, yargıya, bünyelerinde teşekkül etmiş fiyatları veri/delil olarak sunmakta ve yargı da buna itibar ederek kararlar almaktadır, hükümler vermektedir. Bu metotla alınmış milyonlarca karar vardır. Ticaret Borsaları iş ve işlemlerine dair bu kadar yaygın bilgilendirme yaparken keyfi davranma lüksüne sahip değildir. Şayet keyfi bir durum olursa ki bu, sistematik olarak da imkansızdır, sonuçları kısa sürede ve ağır olarak kendini gösterecektir.

Soru 86: Borsaların Yetkileri ve Görevleri Nelerdir? Hukuken Kim Temsil Eder?

Borsalar; taşınır ve taşınmaz mal almaya, satmaya, inşa, ifraz, tevhit ve rehin etmeye, ödünç para almaya, kamulaştırma yapmaya, sosyal faaliyetleri desteklemeye, özendirmeye, bağış ve yardımlarda bulunmaya, okul ve derslik yapmaya, burs vermeye, şirket ve vakıf kurmaya veya kurulu şirketlere ortak olmaya ve benzeri hukukî işlemler yapmaya yetkilidirler.

Borsanın hukukî temsilcisi yönetim kurulu başkanıdır. Borsayı, yönetim kurulu başkanı ile en az bir yönetim kurulu üyesinin veya genel sekreterin ortak imzaları bağlar.

Borsalar;

- Borsaya dahil maddelerin, borsada alım satımını düzenler ve tescil ederler.
- Borsaya dahil maddelerin borsada oluşan günlük fiyatlarını tespit ve ilân ederler.
- Alıcı ve satıcının, teslim ve teslim alma ile ödeme bakımından yükümlülüklerini, muamelelerin tasfiye şartlarını, fiyatlar üzerinde etkili şartları ve ihtilaf doğduğunda ihtiyari tahkim usullerini gösteren genel düzenlemeler yaparlar.

- Yurt içi ve yurt dışı borsa ve piyasaları takip ederek fiyat haberleşmesi yaparlar, elektronik ticaret ve internet ağları konusunda üyelerine yol gösterirler.

- Ekspert raporları, analiz raporları, borsaya dahil maddelerin fiyatlarına ilişkin belgeler, makbuz senedi, varant ve malı temsil eden diğer senetler, teamüller hakkında istenen belgeler, fatura onayları, borsaya kayıtlı olanların tatbik imzalarının onayı, vadeli satış ve alivire sözleşmelerindeki imzaların onayı, borsaya kayıtlı olanlara ait kayıt ve sicil suretleri, borsaya dahil mallara ve borsa işlemlerine dair istenecek diğer belgeler, borsaya dahil maddelerin ölçülmesi ve tartılması için gerekli tesisatı olan borsalarca bu konuda verilecek hizmetler, gerekli tesisatı bulunan borsalarca verilecek depolama ve muhafaza hizmetleri, yerli malı belgesini düzenlerler ve onaylarlar.

- Borsaya dahil maddelerin tiplerini ve vasıflarını tespit etmek üzere lâboratuvar ve teknik bürolar kurarlar veya kuruluşlara iştirak ederler.

- Borsaya ilişkin örf, adet ve teamülleri tespit ederler.

- Bakanlığın onayına sunmak ve ilân etmek.

- Borsa faaliyetlerine ait konularda ilgili resmî makamlara teklif, dilek ve başvurularda bulunurlar, üyelerinin tamamı veya bir kesiminin menfaati olduğu takdirde bu üyeleri adına veya kendi adına dava açarlar.

- Rekabeti bozucu etkileri olabilecek anlaşma, karar ve uyumlu eylem niteliğindeki uygulamaları izlerler ve tespiti halinde ilgili makamlara bildirirler.

- Üyelerinin ihtiyacı olan belgeleri verirler ve bunlara ilişkin gerekli hizmetleri yaparlar.

- Yurt içi fuarlar konusunda yapılacak müracaatları değerlendirip Birliğe teklifte bulunurlar.

- Sair mevzuatın verdiği görevlerle, ilgili kanunlar çerçevesinde TOBB ve Bakanlıkça verilecek görevleri yaparlar.

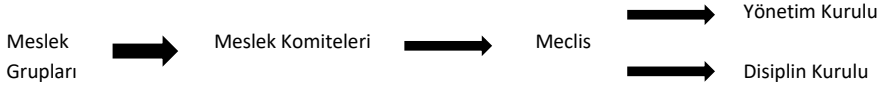
Soru 87: Borsaların Gelirleri Nelerdir?

Borsaların gelirleri şu şekilde sayılmıştır: a) Kayıt ücreti, b) Yıllık aidat, c) Muamele tescil ücreti d) Yapılan hizmetler karşılığı alınan ücretler, e) Belge bedelleri, f) Yayın gelirleri g) Bağış ve yardımlar, h) Para cezaları, ı) Misil zamları, i) Menkul ve gayrimenkul sermaye iratları, şirket kârları ve döviz gelirleri ve j) Sair gelirler.

Soru 88: Borsaların Organları Nelerdir?

Borsalarda meslek komiteleri, meclis, yönetim kurulu ve disiplin kurulu olmak üzere 4 organ vardır.

Meslek grupları meslek komitelerini, meslek komiteleri meclisi, meclis yönetim kurulu ve disiplin kurulu üyelerini seçer.

En az yedi meslek grubu kurulamayan borsalarda meclisler borsaya kayıtlı olanların kendi aralarından seçecekleri ondört üye ile kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir. Bu takdirde meslek komitelerinin görevleri meclislerce seçilecek ihtisas komisyonları tarafından yerine getirilir.

Soru 89: Borsalarda Meslek Komiteleri Nasıl Oluşur?

Borsa meslek komiteleri; meslek gruplarınca dört yıl için seçilecek beş veya yedi kişiden; üye sayısı onbini aşan borsalarda beş, yedi, dokuz veya onbir kişiden oluşur. Asıl üyeler kadar da yedek üye seçilir.

Komite, kendi üyeleri arasından dört yıl için bir başkan, bir başkan yardımcısı seçer.

Meslek komitesi üyeliğine seçilen gerçek kişiler ile tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcileri, aynı faaliyet sınırları içinde bulunan odalar ve borsaların meslek komiteleri ile Esnaf ve Sanatkarlar odalarının ancak birinde görev alabilirler.

Borsalarda da meslek komiteleri üye sayıları; borsa üye sayısı ve meslek grubu üye sayısına göre farklılık göstermektedir.

Borsa Üye Sayısı	Meslek Grubu Üye Sayısı	Meslek Komitesi Üye Sayısı (Asıl)	Meslek Komitesi Üye Sayısı (Yedek)
500 ve daha az	25-40	5	5
	41 ve daha fazla	7	7
501-5000	30-60	5	5
	61 ve daha fazla	7	7
5001-10000	60-1500	5	5
	1501 ve daha fazla	7	7
10001 ve daha fazla	60-1500	5	5
	1501-2000	7	7
	2001-3000	9	9
	3001 ve daha fazla	11	11

En az yedi meslek grubu kurulamayan borsalarda meclisler borsaya kayıtlı olanların kendi aralarından seçecekleri ondört üye ile kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Bu takdirde meslek komitelerinin görevleri meclislerce seçilecek ihtisas komisyonları tarafından yerine getirilir.

Soru 90: Borsa Meclisi Kimlerden Oluşur?

Borsa meclisi; meslek gruplarınca dört yıl için seçilecek üyelerden oluşur. Meslek komiteleri beş kişiden oluşan gruplarda ikişer, yedi kişiden oluşan gruplarda üçer, dokuz kişiden oluşan gruplarda dörder, onbir kişiden oluşan gruplarda beşer meclis üyesi seçilir. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Meslek Komitesi Üye Sayısı	Meclis Üyesi Sayısı (Asil)	Meclis Üyesi Sayısı (Yedek)
5	2	2
7	3	3
9	4	4
11	5	5

Soru 91: Borsa Yönetim Kurulu Nasıl Oluşur?

Borsa yönetim kurulu; dört yıl için seçilen, meclis üye sayısı yirmiden az olan borsalarda beş; yirmi ile yirmidokuz arasında olanlarda yedi; otuz ile otuzdokuz arasında olanlarda dokuz; kırk ve daha fazla olanlarda onbir kişiden oluşur.

Meclis kendi üyeleri arasından yönetim kurulunun başkanını, asıl ve yedek üyelerini tek liste halinde seçer. Yönetim kurulu, kendi üyeleri arasından dört yıl için bir veya iki başkan yardımcısı ve bir sayman üye seçer.

Bir borsanın yönetim kurulu başkan veya üyeleri, aynı zamanda başka bir borsa veya odanın meclisinde görev alamaz.

Yönetim Kurulu üye sayısı da meclis üye sayısı oranına bağlı olarak değişir. Yönetim kurulu başkanı hariç diğer üyelerin yedekleri de seçilir.

Meclis Üye Sayısı	Yönetim Kurulu Üye Sayısı (Asil)	Yönetim Kurulu Üye Sayısı (Yedek)
20 den az	5	4
20-29	7	6
30-39	9	8
40 ve daha fazla	11	10

Soru 92: Borsa Disiplin Kurulu Nedir? Kimler Disiplin Kurulu Üyesi Olabilir?

Disiplin kurulu; Borsa üyelerinden meslek onuruna veya meslek düzen ve geleneklerine uymayan eylem ve davranışlarda bulunanlarla, müşterisine karşı mesleki görevini yapmayan veya görevinin gerektirdiği dürüstlüğe uygun şekilde davranmayanlara, mevzuatın kendilerine yüklediği görev ve sorumlulukları yerine

getirmeyenlere ve yetkili organlarca alınan kararlara riayet etmeyenlere verilecek olan disiplin ve para cezaları kararlarını veren bir kuruldur

Disiplin kurulu, borsaya kayıtlı üyelerin disiplin soruşturmalarını yürütmek ve Meclise, borsaya kayıtlı üyeler hakkında disiplin ve para cezası verilmesini önermekle görevlidir.

Borsa disiplin kurulu, meclisçe borsaya kayıtlı olanlar arasından dört yıl için seçilen altı asıl ve altı yedek üyeden oluşur.

Disiplin kurulu üyeliğine seçilebilmek için;

Seçim tarihi itibarıyla, borsa üyelerinden esnaf niteliğinde olanlar için ise esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı bulunmak şartıyla, yeni kurulan borsalar hariç en az iki yıldan beri borsaya kayıtlı olmak,

Gerçek kişiler ile tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcileri için seçim günü itibarıyla 25 yaşını doldurmuş olmak,

İflas etmemiş ya da iflas etmiş olsa bile itibarını hükmen yeniden kazanmış olmak,

Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle ya da devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından hapis cezasına mahkûm olmamak,

Meslek grubu ve seçmen listelerinden silinmemiş olmak veya Kanunda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmiş olmak suretiyle yeniden meslek grubu ve seçmen listelerine dâhil edilmiş olmak,

Borsaya kaydını gerektiren ticari ve sınaî faaliyetten elde edilen kazanç dolayısıyla gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olmak

Daha önce herhangi bir disiplin veya para cezası almamış olmak ve

En az lise ve dengi okul mezunu olmak

Gerekmemektedir.

Disiplin Kurulu üyeliğine seçilebilmek için meslek komitesi veya meclis üyesi olmak zorunlu değildir.

Disiplin kurulu asıl ve yedek üyeliğine seçilenlere seçimlerin kesinleşmesini müteakip on beş gün içinde borsa genel sekreterliğince tebligat yapılır. Bu tebligatta,

öğrenim durumlarını gösterir belgeyi tebellüğ tarihinden itibaren otuz gün içinde borsa genel sekreterliğine evrak kayıt numarası almak suretiyle ibraz etmek zorunda oldukları, belgenin süresi içinde ibraz edilmemesi halinde disiplin kurulu asil veya yedek üyeliğinin kendiliğinden sona ereceği belirtilir.

Disiplin kurulu asil ve yedek üyeliğine seçilenler ibraz ettikleri öğrenim durumunu gösterir belge ile bu üyelerin daha önceden disiplin veya para cezası alıp almadığı hususu borsa genel sekreterlerince incelenir ve seçilme yeterliliği bulunmadığı anlaşılanların disiplin kurulu asil veya yedek üyeliğinin kendiliğinden sona erer.

Soru 93: Borsalarda Mesleklerin Gruplandırılması Nasıl Yapılır?

Borsalarda, borsa kotasyonuna dâhil maddelere ait meslekler, TOBB tarafından yayımlanan Rehberde uygun olarak gruplandırılır. TOBB; Rehberde yer alan mesleklerin gerektiğinde değiştirilmesine, çıkarılmasına veya borsa kotasyonuna dâhil madde nev'inde meydana gelen değişimler sonucunda teşkiline lüzum görülen yeni mesleklerin Rehberde eklenmesine yetkilidir.

Borsalarda bir meslek grubu kurulabilmesi için; kurulması düşünülen meslek grubu üye sayısının aşağıdaki gibi olması gerekmektedir.

Borsa Üye Sayısı	Meslek Grubu Üye Sayısı (En az)
0-500	25
501-5000	30
5001 +	60

Ancak, bu sayılar, yönetim kurulunun teklifi üzerine meclisin üye tam sayısının salt çoğunluğu kararı ve Birliğin onayı ile iki katına kadar artırılabilir.

Faaliyette bulunan borsaların meslek grupları, borsa kotasyonuna dâhil madde nevinde meydana gelen değişimler veya grup üyelerinin sayısındaki azalmalar ya da artmaların gerekli kılması üzerine Rehberde uygun olarak birleştirilebilir, ayrılabilir veya yeni meslek grupları kurulabilir.

Meslek gruplarının birleştirilebilmesi, ayrılabilmesi veya yeni meslek gruplarının kurulabilmesi, yönetim kurulunun veya grup kurulabilmesi için gerekli olan asgari üye sayısının teklifi üzerine meclisin üye tamsayısının salt çoğunluğunun kararı ve Birliğin onayına bağlıdır. TOBB tarafından onaylanan meslek grupları izleyen ilk genel seçimlerde uygulanır.

TOBB tarafından onaylanmayan kararlar, müracaat tarihinden itibaren otuz (30) gün içinde gerekçeli olarak ilgili borsaya bildirilir. Birliğin bu konudaki kararı kesindir.

Soru 94: Meslek Gruplarının Rehberine Uygun Olmadığına Dair Şikâyet Nereye Yapılır?

Borsa üyeleri tarafından meslek gruplarının Rehberine uygun olmadığına dair şikâyet üzerine Bakanlık tarafından uygun bulunması halinde TOBB tarafından inceleme başlatılır ve ilgili borsa yönetim kurulundan meslek gruplarının yapısı ve muhtemel değişikliklere ilişkin rapor istenir. Bu rapor 15 gün içerisinde hazırlanıp Birliğe teslim edilir.

Borsanın raporu ve TOBB tarafından yapılan incelemeler sonucunda yeniden düzenlenen meslek grupları TOBB tarafından doğrudan uygulanmak üzere ilgili borsaya bildirilir. Bu değişiklikler TOBB' un ve ilgili borsanın web sitelerinde yayınlanarak, ilan edilip ve ilk seçimlerde uygulanır.

Borsa tarafından gerçekleştirilen meslek grubu değişikliklerinin ilk seçimlerde uygulanması için meclis kararının meslek komitesi ve meclis üyeliği seçim tarihinden en az altı ay önce alınması, TOBB tarafından gerçekleştirilen meslek grubu değişikliklerinin ilk genel seçimlerde uygulanması için ise TOBB tarafından borsaya yapılacak bildiriminden meslek komitesi ve meclis üyeliği seçim tarihinden en az bir ay önce yapılması zorunludur.

Soru 95: Meslek Gruplarına Kayıt ve İtiraz Nasıl Yapılır?

Üyenin borsaya kaydedilmesine ilişkin yönetim kurulu kararında, üyenin faaliyet kodu ve meslek grubu Rehberine uygun olarak belirlenir. Faaliyet kodu ve meslek grubu belirlenirken, üyenin Ticaret Sicili Müdürlüğüne veya Esnaf Siciline beyan ettiği, fiilen yapacağı iştiğal konusu esas alınır.

Borsaya kaydedilen üyeye yapılacak tebligatta, faaliyet kodu ve dâhil edildiği meslek grubu açıkça belirtilir. Faaliyet kodu ve meslek grubunun belirlenmesi işleminin Rehberine uygunluğunun değerlendirilmesi amacıyla kayıt işlemi Birliğe bildirilir. Borsanın belirlediği faaliyet kodu ve meslek grubunun Rehberine uygun olmadığına TOBB tarafından tespit edilmesi halinde, TOBB bu tespitini, kayıtlarını değiştirmesi için bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde borsaya gönderir. Bu çerçevede borsa tarafından yapılan değişiklikler, üyelere tebliğ edilir.

Üye, borsa tarafından kendisine tebliğ edilen faaliyet koduna ve dâhil edildiği meslek grubuna ilişkin kararlara karşı, tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde TOBB' a itiraz edebilir. Bu madde gereğince Birliğe yapılacak itirazlar, bir ay içinde incelenir ve karara bağlanır. Sonucu TOBB tarafından ilgiliye ve borsaya tebliğ edilir. Süresinde itiraz edilmeyen ve itiraz üzerine TOBB tarafından verilen karar kesindir.

Soru 96: İstigal Konusunun Değiştirilmesi Söz Konusu Olduğundan Üyenin Sorumluluğu Nedir?

Üyeler, fiilen yaptıkları istigal konularında meydana gelen değişiklikleri gerçekleşmesinden itibaren bir ay içinde kayıtlı oldukları borsaya bildirmek zorundadır.

Borsaya kayıtlı üyenin istigal konusunun değiştiğinin beyan üzerine veya borsa ya da TOBB tarafından re'sen tespit edilmesi halinde; üyenin faaliyet kodu ve meslek grubu ilgilinin talebi üzerine veya borsa ya da Birliğin tespiti çerçevesinde re'sen borsa yönetim kurulu kararıyla değiştirilir. Ancak, üyenin faaliyet kodu ve meslek grubu değişikliğinin yapılabilmesi için istigal konusu değişikliğinin üye tarafından belgelendirilmesi veya kayıtlı bulunduğu borsa veya TOBB tarafından tespit raporuna dayandırılması gerekir.

Üyenin, faaliyet kodu ve meslek grubunun değiştirilmesine ilişkin kararlar borsa tarafından ilgiliye tebliğ edilir ve yapılan değişiklik işleminin Rehberde uygunluğu değerlendirilmek üzere TOBB'a bildirilir. Borsanın belirlediği faaliyet kodu ve meslek grubu değişikliğinin Rehberde uygun olmadığının TOBB tarafından tespit edilmesi halinde, Birlik bu tespitini, kayıtlarını değiştirmesi için bildirim tarihinden itibaren bir ay içinde borsaya gönderir. Borsa tarafından yapılan değişiklikler üyelere tebliğ edilir.

Üye, borsa tarafından kendisine tebliğ edilen faaliyet kodu ve meslek grubu değişikliğine ilişkin kararlara karşı, tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde Birliğe itiraz edebilir. Bu madde gereğince TOBB'a yapılacak itirazlar, bir ay içinde incelenir ve karara bağlanır. Sonucu TOBB tarafından ilgiliye ve borsaya tebliğ edilir. Süresinde itiraz edilmeyen ve itiraz üzerine TOBB tarafından verilen kararlar kesindir.

Seçim tarihinden itibaren geriye doğru altı ay içinde yapılan, üyelerin faaliyet kodu ve meslek grubu değişiklikleri seçimlerde dikkate alınmaz.

II. BÖLÜM: ÜYELİK VE AİDAT İŞLEMLERİ

Soru 97: Borsaya Üye Olmak Zorunlu mudur?

Ticaret borsası kotasyonuna dahil maddelerin alım veya satımı ile uğraşanlar, bulundukları yerin borsasına kaydolmak zorundadırlar. Buna uymayanların kayıtları, borsaca re'sen yapılır ve kendilerine tebliğ edilir. Meslek gruplarına göre yapılacak bu üye kayıtları, elektronik ortamda Bakanlık ve Birlik bünyesinde düzenlenen ortak veri tabanında güncel olarak tutulur.

Borsalara kayıt zorunluluğu bulunanlar işe başladıkları tarihten itibaren bir ay içinde bulundukları yerdeki borsaya kaydolmak zorundadır. İşe başlama tarihi, alım veya satımın yapıldığı tarihtir.

Merkezî borsa çalışma alanı dışında bulunmakla beraber, borsa çalışma alanı içinde faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilerin, ticaret veya esnaf siciline tescil edilmiş ya da edilmemiş şube, irtibat bürosu, fabrika, temsilcilik, depo, alım satım yeri ve buna benzer ünitelerinin de borsaya kaydolmaları gerekir.

Borsaya dahil maddelerin üretici veya seri halde üretim yapmaksızın doğrudan tüketiciye satış yapan imalatçıları, borsalara kaydolmaksızın dahi kendi mallarını borsada satabilirler.

Soru 98: Borsa Üyesi Olmanın Gelir Vergisi Açısından Sağladığı Kazanç Nedir?

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin (A) fıkrasında kimlerin tevkifat yapmakla yükümlü oldukları belirtilmiş, anılan maddenin 13 numaralı bendinde de, çiftçilerden satın alınan zirai mahsul bedelleri üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapılacağı hükme bağlanmıştır. Söz konusu tevkifat oranları hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsulleri için % 2, diğer zirai mahsulleri için % 4 olarak belirlenmiştir.

Ancak, borsa kotasyonuna dahil zirai ürünlerin tescil ettirilerek satın alınması halinde bu oranlar; hayvanlar ve bunların mahsulleri ile kara ve su avcılığı mahsulleri için % 1, diğer zirai mahsuller için % 2 şeklinde uygulanacaktır.

Zirai mahsullerin alış bedelleri üzerinden yapılacak gelir vergisi tevkifatına ilişkin muhtasar beyanname 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 98 inci maddesi uyarınca alım-satımın gerçekleştiği ayı takip eden ayın 20'nci günü akşamına kadar mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine verilecek ve buna ilişkin vergilerde aynı süre içinde ödenecektir.

Sözkonusu kararnamenin yürürlüğe girdiği 1.1.1994 tarihinden itibaren zirai mahsullere ilişkin olarak verilecek muhtasar beyannameler ile ilgili olarak borsaca tasdik edilmiş borsa tescil beyannamesinin bir örneği de beyannameye eklenecektir.

Aynı dönem içinde birden fazla alım-satım muamelesinin olması halinde, borsa tescil beyannamesinin yerine aynı bilgileri içeren borsaca onaylanmış bir liste muhtasar beyannameye eklenecektir.

Soru 99: Gelir Vergisinin Tevkifatında Borsanın Müteselsil Sorumluluğu Nedir?

175 ve 164 seri nolu Gelir Vergisi Genel Tebliğlerine göre; Borsaların, zirai mahsullerin alımında yapılacak gelir vergisi tevkifatı ve müteselsil sorumluluğu bulunmaktadır. Borsada tescil ettirilerek, çiftçilerden satın alınan zirai ürün bedelleri üzerinden tevkif edilerek vergi dairelerine ödenmesi gereken vergiden, Borsalar, yöneticileri ve zirai ürünü satın alanlar müteselsilen sorumludurlar.

164 seri nolu Tebliğin 1, 2 ve 3 üncü bölümlerinde belirtilen kamu kurum ve kuruluşları ile diğer kişi, kurum ve kuruluşların; çiftçi dışında kalan kişi, kurum ve kuruluşlardan, 5590 sayılı Kanuna göre kurulmuş bulunan Ticaret Borsalarında tescil ettirerek satın aldıkları zirai ürün bedelleri üzerinden, gelir vergisi tevkifatı yapmayacaklar ve müteselsilen de sorumlu olmayacaklardır. Ancak; söz konusu zirai ürünlerle ilgili olarak daha önce çiftçiden satın alınması esnasında gelir vergisi tevkifatının yapılmamış olması halinde, tevkif yoluyla ödenmesi gereken vergi, gecikme faizi ve gecikme zammından tescil işlemini yapan borsalar ve vergisi tevkif yoluyla ödenmeyen zirai ürünü Borsaya getirenler de müteselsilen sorumludurlar.

ÖRNEK 1: Gerçek usulde vergiye tabi ve borsaya kayıtlı tacir (A), borsada (B) çiftçisinden 50 ton buğday satın almıştır.

Tacir (A), (B) çiftçisinden borsada tescil ettirerek satın aldığı zirai ürünler için gelir vergisi tevkifatını yapmak ve tevkif ettiği vergiyi ilgili vergi dairesine beyan ederek ödemek

zorundadır. Bu verginin ödenmemesi halinde, ödenmeyen vergiden tacir (A) ile birlikte, tescil işlemini yapan borsa ve yöneticileri de müteselsilen sorumlu olacaktır.

ÖRNEK 2: Borsaya kayıtlı tacir (C), yine kendisi gibi borsaya, kayıtlı tacir (E)'den, borsaya tescil ettirerek 15 ton kuru fasulye satın almıştır.

Bu alım-satım işlemi ile ilgili olarak, borsada alıcı olan tacir (C), borsada tescil ettirerek satın aldığı bu 15 ton kuru fasulye için vergi, tevkifatı yapmayacak, tevkif yoluyla ödenmesi gereken gelir vergisi ve buna bağlı ceza ile gecikme faizi ve gecikme zammından müteselsilen sorumlu olmayacaktır.

Ancak, tacir (E), borsaya tescil ettirerek satışını yaptığı zirai ürün bedelinden, tevkif yoluyla kesilmesi gereken gelir vergisi ile buna bağlı ceza, gecikme faizi ve gecikme zammından tescil işlemini yapan borsa ve borsa yöneticileri ile birlikte müteselsilen sorumlu olacaktır.

Borsalar ve borsa yöneticileri alım, satımını tescil ettikleri zirai ürünler üzerinden yapılması gereken vergi tevkifatını sağlamaya yönelik her türlü tedbire almaya, yetkilidirler.

Borsalar, borsada işlem gören ürünlerin alış ve satışlarını kişi bazında (cari hesaplarda) izlemek ve Hazine ve Maliye Bakanlığına bilgi vermek zorundadırlar.

Soru 100: Zirai Ürün İhraç Eden İhracatçılarda Gelir Vergisi Tevkifatı ve Müteselsil Sorumluluk Nedir?

Zirai ürün ihraç eden ihracatçılar; gerek çiftçi, gerekse çiftçi dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlardan (destekleme alımı yapan kamu kurum ve kuruluşları ile zirai ürün alımında bulunan kamu kurum ve kuruluşlardan satın alınanlar ile borsada tescil ettirilerek satın alınanlar hariç) satın aldıkları zirai ürünler için işlenmiş olanlar dahil olmak üzere gelir vergisi tevkifatı yapmak zorundadırlar.

Zirai ürün ihraç eden ihracatçıların, aynı zamanda imalatçı olmaları halinde de (zirai ürünün işlenmesi, örneğin; mercimeğin elekten geçirilip paketlenmesi gibi) yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde işlem yapılacaktır.

Zirai ürün ihracatçılarının, destekleme alımı yapan kamu kurum ve kuruluşları ile zirai ürün alımında bulunan kamu kurum ve kuruluşlarından veya borsadan zirai ürün satın almaları halinde, bu ürün bedellerinden vergi tevkifatı yapılmayacak ve bu alımlar nedeniyle de ihracatçılar müteselsilen sorumlu olmayacaklardır.

ÖRNEĞİN: Gerçek usulde vergiye tabi ihracatçı (A), ihraç etmek üzere, (B) çiftçisinden 20 ton buğday, borsaya kayıtlı (C) tacirinden de borsada tescil ettirerek 30 ton

kırmızı mercimek satın almış ve (C) tacirinden satın aldığı mercimeği temizleterek paketlemiştir.

İhracatçı (A), borsada tescil edilmiş olsa dahi; çiftçiden satın aldığı buğday için gelir vergisi tevkifatı yapacak ve tevkif ettiği bu vergiyi ilgili vergi dairesine beyan ederek ödeyecektir. İhracatçı (A), borsaya kayıtlı (C) tacirinden borsada tescil ettirerek satın aldığı kırmızı mercimek için, gelir vergisi tevkifatı yapmayacağı gibi; tevkifatın yapılmaması dolayısıyla müteselsil sorumluluğu da söz konusu olmayacaktır.

Soru 101: Borsalara Talep Üzerine veya Resen Üyelik Nasıl Yapılır?

Borsaya üye olmak için başvuran kişilere borsa kayıt beyannamesi verilir. Bu beyanname yetkili kişilerce doldurularak imzalanır ve aşağıdaki belgeler ile birlikte borsaya teslim edilir. Bu belgelerden, noter tasdik zorunluluğu aranmayan belgeler asılları görülmek, örneklerine aslı gibidir kaşesi vurulmak ve paraflanmak kaydıyla ilgili borsa tarafından onaylanabilir.

Borsaya Kaydolmak İsteyen	
Gerçek Kişi	Tüzel Kişi
•İşthal konuları arasında borsa kotasyonuna dahil maddelerin alım veya satımının olduğunun tescilini gösterir Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi veya Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesinin aslı veya onaylı örneği ya da sicil tasdiknamesi. • Onaylı ve fotoğraflı nüfus cüzdanı örneği. • Noter tasdikli imza sirküleri. • İkametgah ilmühaberi veya tezkeresi. • Yeni çekilmiş üç adet fotoğraf. • Vergi levhası veya vergi kaydını gösterir belge. • Mevzuatla istenen veya Birlik ya da borsalarca gerekli görülecek diğer belgeler.	•Tescil ilanının yayınlandığı ticaret sicili gazetesinin aslı veya onaylı örneği ya da ticaret sicili tasdiknamesi. •Temsilcilerin noter tasdikli imza sirküleri. •Temsilcilerin onaylı ve fotoğraflı nüfus cüzdanı örneği. •Temsilcilerin yeni çekilmiş üç adet fotoğrafı. •Temsilcilerin ikametgah ilmühaberi veya tezkeresi. •Tescil ilanında yayınlanmamışsa noter tasdikli ana sözleşme örneği. •Mevzuatla istenen veya Birlik ya da borsalarca gerekli görülecek diğer belgeler.

Kayıt beyannamesinde belirtilen bilgilerin doğruluk derecesi ile işletmenin durumu gerekirse oda/borsa tarafından yerinde incelenip bir tespit raporu düzenlenir.

Borsaya kayıt zorunluluğu bulunup da bu zorunluluğu işe başladığı tarihten itibaren bir ay içinde yerine getirmeyenleri başvuru üzerine veya resen borsa tarafından öğretilmesi halinde;

Öncelikle bunlardan ticaret siciline veya esnaf ve sanatkârlar siciline tescil edilmiş olmayanları tescil işleminin yapılması için ilgili ticaret sicili müdürlüğüne veya esnaf ve sanatkâr sicili müdürlüğüne bildirir. Bu bildirim üzerine, ticaret sicili memurluğu ile esnaf ve sanatkâr sicili müdürlüğü gerekli işlemleri yapmakla yükümlüdür.

İlgili sicile tescil edilmiş olup da borsaya kayıt yükümlülüğünü yerine getirmeyenler ile ticaret siciline veya esnaf ve sanatkârlar siciline tescil edilenlerin durumu borsa tarafından yerinde incelenir ve bu inceleme sonucunda bir tespit raporu düzenlenir. Borsaya kayıt için gereken belgelerden ilgilinin sicil dosyasında mevcut olanların birer örneği ticaret sicili müdürlüğü veya esnaf ve sanatkâr sicili müdürlüğünden temin edilir.

Soru 102: Talep Üzerine veya Resen Kayıt Sonrasında Yapılacak İşlemler Nelerdir?

Talep üzerine kayıtlarda kayıt beyannamesi ve ekleri ile varsa tespit raporu, resen kayıtlarda ise ticaret sicili müdürlüğünden temin edilen belgeler ile varsa tespit raporu borsa yönetim kuruluna sunulur. Bunlardan mevzuat hükümlerine uygun görülenlerin üyeliğe kaydedilmesine yönetim kurulunca karar verilir.

Bu karar esnasında Borsalarda Mesleklerin Gruplandırılması Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde tespit edilen meslek grubu ile Kayıt Ücreti ile Yıllık Aidat ve Munzam Aidatın Tespiti ve Ödenmesi Hakkında Yönetmelik hükümleri çerçevesinde belirlenen derecesi ve alınacak kayıt ücretine karar verilir.

Üye kaydına karar verme yetkisi Yönetim kuruluna aittir. Ancak, Yönetim Kurulu bu konudaki yetkisini başkana, üyelerinden birine veya birkaçına yahut genel sekretere devredebilir.

Borsaya kaydına karar verilen her üye hakkında; öncelikle, borsa sicil defterine kayıt yapılır ve borsa sicil numarası verilir. Sicil numaraları ardı sıra devam eder. Kaydı silinen üyelere ait sicil numaraları başka üyelere verilemez. Üyeye ilişkin bilgiler ortak veri tabanına işlenir.

Daha sonra, borsa sicil dosyası açılır. Üyenin borsa kaydına esas teşkil eden belgeler ile üyeye ilişkin diğer belgeler bu dosyada muhafaza edilir. Üyenin borsa sicil numarası ile ticaret sicili numarası (veya esnaf ve sanatkârlar sicil numarası) dosya üzerine yazılır. Borsa sicil dosyası tutulmak kaydıyla bu dosyada yer alan belgeler elektronik ortama aktararak kullanılabilir.

Soru 103: Kaydı Yapılan Üyeye Tebligat Yapılır mı?

İster talep üzerine isterse resen olsun, Borsaya kaydının yapıldığı derhal üyeye tebliğ olunur ve Birliğe, TOBB Üye modülü üzerinden bildirilir. Üyeye yapılacak tebligatta aşağıdakiler açıkça belirtilir.

Talep Üzerine Kayıta	Resen Kayıta
1.Kayıt tarihi, 2.Derecesi ve tespit olunan bu dereceye ilişkin karara karşı tebellüğ tarihinden itibaren	1. Kayıt tarihi, 2. Derecesi ve tespit olunan bu dereceye ilişkin karara karşı tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde meclise itiraz edilebileceği,

on gün içinde meclise itiraz edilebileceği, 3. Ödeyeceği kayıt ücreti ve bunun ödeme süresi ile süresinde ödenmeyen kayıt ücreti için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirileceği, 4. Faaliyet kodu, meslek grubu ve dâhil edildiği bu meslek grubuna ve faaliyet koduna ilişkin karara karşı tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde Birliğe itiraz edilebileceği.	3. Ödeyeceği kayıt ücreti ve bunun ödeme süresi ile süresinde ödenmeyen kayıt ücreti için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirileceği, 3. Faaliyet kodu, meslek grubu ve dâhil edildiği bu meslek grubuna ve faaliyet koduna ilişkin karara karşı tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde Birliğe itiraz edilebileceği açıkça belirtilir. 4. Kayıt kararına karşı tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde meclise itiraz edilebileceği 5. Borsaya kayıt için gerekli olup da ticaret sicili müdürlüğünden (veya esnaf ve sanatkar sicili müdürlüğünden) temin edilemeyen belgelerin iki ay içinde borsaya teslim edilmesi, belgelerin süresinde teslim edilmemesi durumunda ise Oda ve Borsa Üyelerine Verilecek Disiplin ve Para Cezaları ile Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılacağı
---	--

Soru 104: Üye Kayıt Kararına İtiraz Edebilir mi?

Borsa üyeleri;

Talep üzerine yapılan kayıtlarda, tespit olunan derecelere dair kararlara,

Resen yapılan kayıtlarda, kayda ve/veya derecelere ilişkin kararlara ve derece değişikliğine ilişkin kararlara karşı,

Tebellüğ tarihinden itibaren on gün içinde meclise itiraz edebilir. Bu süre içerisinde itiraz edilmediği takdirde alınan kararlar kesinleşir.

İtiraz meclis tarafından karara bağlanıncaya kadar kayıt ücreti ile yıllık aidatın ihtilaflı kısmı tahsil olunmaz. Talep üzerine yapılan kayıtlarda, kayda itiraz edilemez.

Soru 105: Üyelik Durumundaki Değişikliğin Bildirilme Zorunluluğu Nedir?

Borsaya kayıtlı üyelerden;

Ticaret siciline kayıtlı olanlar; durumlarında meydana gelen ve Türk Ticaret Kanununa göre tescil ve ilânı gereken her türlü değişikliği,

Esnaf ve sanatkar siciline kayıtlı olanlar ise; borsa kayıt beyannamesinde beyan edilen hususlarda meydana gelen değişiklikleri gerçekleşmesinden itibaren bir ay içinde kayıtlı oldukları borsalara bildirilmesi gerekir.

İlgili sicile tescili zorunlu olup da kanunî şekil ve sürede tescil ettirilmemiş olan bir hususu haber alan ilgili borsa, bu zorunluluğu yerine getirmeyenlerin durumlarını gerekli sicil değişikliklerinin yapılması için ilgili sicil memurluğuna bildirir. Sicil memurluğu, bu bildirim üzerine gerekli işlemleri yapmakla yükümlüdür.

Bildirim bir dilekçe ile yapılır. Bildirime esas teşkil eden belgeler de dilekçeye eklenir. Bildirim zorunluluğunu yerine getirmeyenler hakkında Oda ve Borsa Üyelerine Verilecek

Disiplin ve Para Cezaları ile Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılır.

Soru 106: Üye Kaydının Askıya Alınması ve Askıdan İndirilmesi Ne Demektir?

Borsalar, her yılın Ocak ayında üye kayıtlarını güncelleştirir. Bu güncelleştirme sonrasında;

İçinde bulunulan yıldan önceki ikinci yılın Ocak ayının ilk gününden, güncelleştirme işleminin yapılacağı ana kadar adres ve durumları tespit edilemeyenler ile borsa maddeleri üzerine alım satımı bulunmayanların üyeliği meclis kararıyla askıya alınır ve bunlar borsa hizmetlerinden yararlanamaz.

Yani örneğin;

Güncelleme Tarihi	Temel Alınacak Tarih	Gerekçe	Karar Organı
05.01.2021	01.01.2019	Adres ve durumun tespit edilmemesi Borsa maddeleri üzerine alım satımı bulunmaması	Meclis

Askıya alınmış bir üyenin askıdan indirilmesi aşağıdaki şekilde olmaktadır.

Askıya Alınma Gerekçesi	Askıdan İndirme Şartı	Karar Organı
Adres ve durumun tespit edilmemesi	Adres ve durumunu Bildirmesi (Aidat borcunun tamamını ödemedikçe seçmen listesine kaydedilmez)	Yönetim Kurulu
Borsa maddeleri üzerine alım satımı bulunmaması	Borsa maddeleri üzerine alım satımı olduğunu belgelendirmesi	

Soru 107: Askıya Alınma Sonucunda Üyelik Silinir mi?

Adres ve durumunun tespit edilememesi nedeniyle üyeliği askıya alınan üyelere, üyeliğin askıya alınmasına ilişkin meclis kararını takip eden yılbaşından itibaren iki yıl içinde adres ve durumlarını bildirmeyenlerin kayıtları;

Borsalarda ise söz konusu kişilerin kayıtları yönetim kurulunun teklifi ve meclisin kararıyla borsadan silinir.

Kısaca, adres ve durumunun tespit edilememesi nedeniyle askıya alma ve silinme işlemi süreci bu şekildedir:

Güncelleştirme Tarihi	Askıya Alma İçin Temel Alınacak Tarih	Askıya Alınma Meclis Karar Tarihi	Silinme Tarihi
30.01.2021	01.01.2019	15.02.2021	16.02.2024

Dikkat edileceği üzere aidat borcu nedeniyle askıya alınmış bir üye aidat borcunu ödemediği gerekçesiyle üyelikten silinmemektedir.

Soru 108: Talep Üzerine veya Resen Borsa Kaydının Silinmesi Nasıl Gerçekleşir?

Ticaret sicili veya esnaf ve sanatkarlar sicilindeki kaydının terkin edildiğini gösteren Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi veya Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesinin aslı veya onaylı örneğini veyahut ilgili ticaret sicili müdürlüğünden veya esnaf ve sanatkar sicili müdürlüğünden alınmış bir yazıyı dilekçe ekinde doğrudan veya şubeler vasıtasıyla borsaya ibraz eden üyenin kaydı yönetim kurulu kararıyla silinir.

Ticareti terk, vergi mükellefiyetinin sona ermesi, vefat ve benzeri sebeplerle üyenin işini bıraktığını başvuru üzerine veya resen öğrenen ilgili borsa, öncelikle bunlardan ticaret sicili veya esnaf ve sanatkar sicilinden kaydını terkin ettirmeyenleri terkin işleminin yapılması için ilgili ticaret sicili müdürlüğüne veya esnaf ve sanatkar sicili müdürlüğüne bildirir. Bu bildirim üzerine, ticaret sicili müdürlüğü ile esnaf ve sanatkar sicili müdürlüğü gerekli işlemleri yapmakla yükümlüdür.

Soru 109: Borsadan Kaydı Silinenlere Yapılacak İşlemler Nelerdir?

Kaydı silinen üyenin durumu kayıt silme tarihiyle beraber borsa sicil defterine yazılır. Kaydı silinen üyelere ait sicil numaraları başka üyelere verilemez.

Kaydın silindiği ortak veri tabanına işlenir. Kaydın silinmesine esas teşkil eden belgeler oda/borsa sicil dosyasına konulur. Ayrıca, kaydın silindiği dosya üzerine yazılır ve bu dosya muhafaza edilmek amacıyla arşive kaldırılır.

Kaydı silinen üyelere, kaydın silindiği ay dâhil olmak üzere kaydın silindiği ana kadar geçen süre için yıllık aidat tahsil edilir. Aidatların hesaplanmasında, o yıl için üyeden alınması gereken yıllık aidatın on iki aya bölünmesi suretiyle elde edilen aylık tutar dikkate alınır.

Soru 110: Borsada Alım Satım Yapmıyorum Ama Ticari Faaliyetim Devam Ediyor. Ne Yapmalıyım?

Eğer bir üyenin borsa üyesi olma niteliği yok ancak halen ticari faaliyeti devam ediyorsa, bu durumun öğrenilmesi üzerine tespit raporu düzenlenir ve düzenlenen bu rapora istinaden üyenin kaydı yönetim kurulu kararıyla silinir.

Soru 111: Üyenin Derecesi Nasıl Belirlenir? Kayıt Ücreti ve Yıllık Aidat Nasıl Tespit Edilir?

Üyenin borsaya kaydı sırasında ödemekle zorunlu olduğu ücrete kayıt ücreti ve her yıl için ödeyeceği aidata da yıllık aidat denir. Üyeler borsaya kayıt sırasında kayıt ücreti ve her yıl için yıllık aidat ödemekle yükümlüdür.

Kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarları, belirlenecek dereceler üzerinden ve tarifelere göre tespit olunur. Yıllık aidat tahakkuk işlemleri, Şubat ayı sonuna kadar yapılır.

Kayıt ücreti ile yıllık aidat aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde onundan az, yarısından fazla olamaz. Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun belirlediği 2021 yılında geçerli olan asgari ücret brüt 3.577,50 TL olduğu için, 2021 yılı kayıt ücreti ile yıllık aidat miktarı en az 357,75 TL, en fazla 1788,75 TL olmalıdır. Odalar ve borsalar bu miktarlar çerçevesinde üyelerin derecelerine göre kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarlarını belirlemek zorundadır.

Üye kaydında belirlenen dereceler ile bu derecelere karşılık gelen kayıt ücreti ve yıllık aidat miktarlarını gösterir tarifeler her yıl borsa bütçesi ile birlikte tespit olunur. Bu tarifeler yönetim kurulunun teklifi ve meclisin onayı ile yürürlüğe girer.

Borsalar derece sayısını kendi durumlarına göre tespit eder. Ancak, bu derecelerın sayısı beşten az yediden fazla olamaz. Ayrıca, bu derecelerden ayrı bir derece ihdas edilerek yeni kurulan sermaye şirketleri bu dereceye atanır. Bu derece için belirlenecek kayıt ücreti, aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde onundan az, yüzde on beşinden fazla olamaz. Üyenin bir sonraki yıl için derecesi aşağıda belirtilen esaslara göre yeniden belirlenir.

Derecelerin üyelerin durumlarına uygun olarak tespiti zorunludur. Derecelerin tespitinde; Sermaye veya özvarlık, işğal konusu, yıllık ciro ve yapılacak araştırmalar dikkate alınır

Üyenin sermayesi ticaret sicilinde tescil ve ilân edilmiş ise, bu sermaye veya firma bünyesindeki özvarlık miktarının toplamı esas alınır. Sermaye tescil edilmemiş ise, üyenin beyan ettiği sermaye veya özvarlık toplamı dikkate alınır ve gerektiğinde bu beyanın doğruluğu araştırılarak inceleme sonucunda bulunacak miktar esas alınır. Sermayesi tescil edilmiş üyelerin, sermayelerinde artış olmuş ise, borsaya bildirilen en son sermaye esas alınır.

Birden fazla iş ile fiilen işğal eden üyenin, esas işğal konusu dikkate alınır. Ayrıca üyeler talep halinde yıllık cirolarını bildirmekle yükümlüdürler.

Yukarıda sayılan esaslara göre derecelerin tespit edilememesi halinde, yapılacak inceleme sonucunda elde edilecek; firma veya şirketin yapısı, işyerinin mevkii, kirası, çalıştırılan personel sayısı, demirbaşları ile makine ve sair tesislerin mevcudu gibi bilgiler üyenin derecesinin tespitinde dikkate alınır.

Üyelerin durumlarında meydana gelen değişiklikler nedeniyle, gerekiyorsa yönetim kurulu kararıyla derece değişikliğine gidilebilir.

Derece değişikliğinde; üyenin sermayesinin, özvarlığının ve cirosunun arttığı veya eksildiği, iş yapmaz veya yapamaz halinin ortadan kalktığı veya devam ettiği, munzam aidatının yükseldiği veya eksildiği, fabrika kapasitesinin arttığı veya düştüğü, yeni iştigal neveleri edindiği veya iştigal nevelerinin azaldığı, eskisine oranla daha fazla personel çalıştırdığı ve işyerinin daha büyütüldüğü veya işçi sayısının azaltıldığı ve işyeri kapasitesinin küçültüldüğü gibi durumlar göz önüne alınır. Derece değişikliğine ilişkin yönetim kurulu kararında değişikliğin gerekçesine açıkça yer verilir.

Yıllık aidat her yılın Haziran ve Ekim aylarında eşit iki taksitte ödenir. Yıl içinde kaydedilenlerin kayıt ücreti ile önceki yıldan itibaren geçerli olarak kaydedilmesi gerekenlerin kayıt ücretleri ve yıllık aidatları, durumun kendilerine tebliğ edilmesinden itibaren bir ay içinde ödenir.

Müstakil bilançosu yapılan kurum ve müessese şubeleri ile fabrikalarının munzam aidatı, şube veya fabrikanın bulunduğu yerin odasına ödenir. Bir tüzel kişiliğin merkez, şube ve fabrikalarının değişik yerlerde olması, fakat bilançolarının merkezde tutulması halinde, munzam aidat merkez tarafından mahalli odaya ödenir. Bu oda tahsil ettiği munzam aidatı diğer odalar arasında, izleyen takvim yılının ilk üç ayı içinde eşit olarak paylaşır.

Derecelerini durumlarına uygun bulmayanlar on gün içinde oda meclisine itiraz edebilirler. İtirazlar meclisçe karara bağlanıncaya kadar kayıt ücreti ve yıllık aidatın ihtilaflı kısmı tahsil olunmaz.

Yıllık aidat her yılın haziran ve ekim aylarında iki eşit taksitte ödenir. Yıl içinde kaydedilenlerin kayıt ücreti ile önceki yıldan itibaren geçerli olarak kaydedilmesi gerekenlerin kayıt ücretleri ve yıllık aidatları, durumun kendilerine tebliğ tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.

Soru 112: Aidat Borçları Nedeniyle Üyelerin İcraya Verilmesi Yasal Zorunluluk mudur?

Kayıt ücreti, yıllık aidat, Borsa tescil ücreti, Birlik aidatı ve bunlara ait kesinleşen gecikme zamları ile para cezalarının tahsil zamanasını süresi beş yıldır.

Bu çerçevede zamanında tahsil edilmeyen ve zamanasına uğratılan aidat alacaklarının sorumluluğu Yönetim Kuruluna aittir.

Kayıt ücreti, yıllık aidat, munzam aidat, navlun hasılatından alınacak oda payı, borsa tescil ücreti, Birlik aidatı ve bunlara ait kesinleşen gecikme zamları ile para cezalarının tahsiline ilişkin olarak Borsa Yönetim Kurulunca verilen kararlar ilâm hükmündedir. Bu kararlar icra dairelerince yerine getirilir.

ÖRNEK: A Ticaret Borsasının aidat alacakları aşağıdaki şekilde ise:

Yıl	Asıl Alacak Tutarı	Gecikme Zammı	Toplam
2015	1115.000	110.000	1125.000
2016	1150.000	115.000	1165.000
2017	1175.000	117.000	1192.000
2018	1180.000	120.000	1200.000
2019	140.000	12.000	142.000
2020	130.000	11.000	131.000
2021	130.000	1500	130.500

Ve Borsa tarafından alacakların tahsili yönünde kanuni yollara başvurulmamış ise;

01.01.2021 tarihi itibarıyla 2015 ve 2016 yılından kalmış olan aidat alacakları zamanaşımına uğradığı için yasal olarak tahsiline imkân kalmamıştır. Aidat alacağının tahsil edilmemesinden kaynaklanan zararlar nedeniyle Yönetim Kurulunun sorumluluğuna gidilmektedir.

Soru 113: Aidat Borcu Olan Üyenin Borsa Hizmetlerinden Faydalandırılmaması Doğru mudur?

Mevzuatta, aidat borcu nedeniyle üyelere uygulanacak yaptırımlar sıralanmış ve aidat alacağının nasıl tahsil edileceği açıklanmıştır.

Aidat borcu nedeniyle borsa üyelerinin hizmet alımının engellenmesi yönündeki karar ve uygulamalar kesinlikle hukuki değildir ve sorumluluğu gerektirmektedir.

Soru 114: İcra Takip Masrafları Aidat Alacaklarından Fazla İse İcra Takibinden Vazgeçilebilir mi?

Tahsili imkânsızlaşan alacakların takibinden vazgeçme veya ölen, ticareti terk eden ve borsaya olan aidat borçlarını yangın, sel, deprem ve benzeri tabii afetler gibi iradesi dışında meydana gelen mücbir sebeplerden dolayı ödeme güçlüğü içinde olan üyelerin aidat anapara ve gecikme zammı borçlarının affı ve/veya yeniden yapılandırılma görevi borsa meclisine verilmiştir.

Süresinde ödenmeyen kayıt ücretleri, yıllık aidat ve borsa tescil ücretine 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirilir. Bunlara ait kesinleşen gecikme zamları ile para cezalarının tahsiline ilişkin olarak borsa Yönetim Kurulunca verilen kararlar ilâm hükmündedir ve icra dairelerince yerine getirilir. Zamanaşımı süresi 5 yıldır.

Aidat borçlarının ve gecikme zamlarının affı ancak üyenin ölümü, ticareti terk etmesi veya bir mücbir sebebin varlığı halinde ve meclis kararı ile mümkündür.

Bir alacağın tahsilinin imkânsızlaşması ise ancak alacağın tahsil imkânı ortadan kalktığını hükme bağlayan bir mahkeme kararı veya tahsil imkânsızlığını gösteren bir delil ile mümkündür.

Bu çerçeveden bakıldığında borçlu üyelere yönelik icra takip işleminin her halükarda yapılması ve alacağın tahsili için gerekli tüm işlemlerin yerine getirilmesi gerekmektedir. Buna adres ve durumları hakkında bilgi alınamayan üyeler de dâhildir.

Alacak toplamının icra gider ve masraflarından düşük olması, icra takip işlemine başlanılmamasına ve alacaklar ile gecikme zamlarının affedilmesine dayanak teşkil etmemektedir.

İcra takip sürecinin sonunda alacağın tahsilinin imkânsızlaştığının anlaşılması ve bu durumun belirtilen mahkeme kararı veya delillerle kanıtlanması durumunda alacak ve gecikme zammının tahsilinden, yetkili organ karan ile vazgeçilebilecektir.

III. BÖLÜM: BORSA İŞLEMLERİ

Soru 115: Borsa Muamelesi nedir? En Az Miktar Ne Anlama Gelir?

Borsa muameleleri; borsaya tabi bir maddenin tespit edilmiş bir miktarı (en az miktar) veya fazlası üzerinden yapılan alım ve/veya satımlardır.

Borsa muamelelerine ve tescile esas olan ve her madde ve borsaya göre değişen bu miktara, "borsa muamelelerinde en az miktar" denir.

En az miktarlar, borsaların bulunduğu yerdeki mahalli piyasa teamüllerinde toptan sayılan miktarlar esas tutularak belirlenir.

Elektronik ticaret yoluyla yapılan satışlar da dâhil olmak üzere borsaya tabi maddelerin en az miktarları üzerinde yapılan alım satım muamelelerinin borsaya tescili zorunludur.

Soru 116: Borsaya Tabi Madde Ne Demektir? Nasıl Tespit Edilir?

Herhangi bir maddenin borsaya tabi olabilmesi için;

Standardizasyonunun yapılmış bulunması, standardizasyonu yapılmamış ise tiplere ayrılması, numuneyle temsili mümkün misli mallardan olması, Ülke veya borsanın çalışma

alanı dahilinde ticaretinin önemli miktarlarda yapılması, ayrıca borsanın bulunduğu yerde fazla miktarda üretilmesi veya tüketilmesi, yahut da ihraç, ithal veya tevzi edilmesi,

Genellikle stoklamaya elverişli olup, çabuk bozulan mallardan olmaması, teamülen toptancı hal ve mevzuuna giren yaş meyve ve sebzelerden olmaması,

Arz ve talebinin değişken olması, rekabet konusu bulunması, Borsada alım ve satıma tabi maddelerde grup isimlerinin değil, mutlak olarak madde isimlerinin nazara alınması, aynı maddelerin aynı isimle belirtilmesi ve kabuklu, iç, tuzlu ve hava kurusu gibi çeşitli şekilde ticareti yapılan maddelerin tek madde olarak tespit edilmesi, ancak en az miktarının ayrı ayrı belirtilmesi,

gerekir.

Borsa kurulan yerlerde, hangi malların borsada alım ve satımının zorunlu olduğu ve bunların en az miktarları, meclisin teklifi ve TOBB'un uygun görüşü üzerine Bakanlıkça belirlenir ve ilgili borsa tarafından yerinde ilân olunur.

Bakanlık, değişen piyasa şartlarında, borsada yeterli arz ve talebi bulunmayan veya ticarî teamüllere göre borsalarda alım satım konu olmayan malları, genel olarak veya borsalar itibarıyla borsaya tâbi maddeler arasından çıkarabilir. Ticaret borsalarının, bölge ticaret borsalarının ve ürün ihtisas borsalarının kotasyonunda yer alacak veya almayacak ürünleri ve borsaya tâbi maddelerin en az alım satım miktarlarını yeniden belirleyebilir. Bakanlığın bu konudaki kararları da borsalar tarafından yerinde ilân edilir.

Ticaret borsalarında yeterli arz ve talebi bulunan, dayanıklı ve stoklanabilir nitelikteki misli mallar, numune veya tipler üzerinden toptan alınıp satılır. Tipi tespit edilmemiş olan mallarla misliyiattan olup yerel ihtiyaçları karşılayan maddeler ile canlı veya kesilmiş hayvanlar da borsaya tâbi maddeler arasına alınabilir.

Soru 117: Borsa Yerinden Ne Anlaşılır?

Borsa yeri; borsaya tabi maddelerin biri veya birkaçı yahut tümünün alım satımlarının yapılması için yönetim kurulu kararıyla borsanın merkez veya şube binası içinde veya dışında belirlenen satış salonu, pazar yeri veya özel alım satım yeridir. Borsaca organize edilen borsaya tabi maddelerin alım satımının gerçekleştirildiği elektronik ortamlar da borsa yeri sayılır.

Borsa yerinde yapılan muamelelere "Borsa içi muamele", borsanın çalışma alanı içinde olmakla beraber, borsa yeri dışında yapılan muamelelere "Borsa dışı muamele" denir.

Soru 118: Borsada Kimler İşlem ve Faaliyette Bulunamaz?

Borsaya dahil maddeler üzerindeki spot piyasa işlemlerde;

Borsaya kayıtlı gerçek kişiler ile tüzel kişilerin tescilli şirket sözleşmelerinde temsil ve bağlayıcı işlemler yapma yetkisi verilen gerçek kişi temsilcisinden,

Kendi adına ve başkasının hesabına borsada alım satım yapan borsa komisyoncusundan,

Başkasının adına ve hesabına vekil sıfatıyla borsada alım satım yapan borsa ajanından,

Borsa alım satımlarında yalnız aracılık yapan borsa simsarından,
başkaları borsada işlem ve faaliyette bulunamaz.

Soru 119: Borsa Aracıları Kimlerdir? Sorumlukları Nelerdir?

Borsada, borsa komisyoncusu, borsa ajanı ve borsa simsarı olmak üzere 3 farklı aracı bulunmaktadır. Farklılıkları şunlardır:

Aracı Niteliği	Tanımı	Ortak Şartlar	Özel Şartlar
Borsa Komisyoncusu	Kendi adına ve başkasının hesabına borsada alım satım yaparlar.	- En az lise veya dengi bir okulu bitirmiş olmak, - İflas etmemiş ya da iflas etmiş olsa bile itibarını yeniden kazanmış olmak, - 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle ya da devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından hapis cezasına mahkûm olmamak.	- Borsa komisyonculuğu sertifikasına sahip olmak, - En az 5 yıldır borsa üyesi olmak gerekmektedir
Borsa Ajanı	Başkasının adına ve hesabına vekil sıfatıyla borsada alım satım yaparlar.		- Borsa ajanlığı sertifikasına sahip olmak - En az 3 yıldır borsa üyesi olmak gerekir.
Borsa Simsarı	Borsa alım satımlarında yalnız aracılık yaparlar		- Borsa ajanlığı sertifikasına sahip olmak - En az 1 yıldır borsa üyesi olmak gerekir.

Borsa ajanı olarak faaliyet gösteren gerçek kişiler, borsada alım satım yapmak için adına iş yaptıkları kişilerden şekli ve içeriği TOBB tarafından belirlenecek vekaletname almak ve en geç işlem sırasında borsaya vermekle yükümlüdür.

Borsa simsarlarının aracılık yaptıkları alım satımlar, borsa ajanı ya da alıcı veya satıcı tarafından tescil ettirilir. Alım satım beyannamelerinde borsa simsarının isim ve imzasına yer verilir.

Aracılar, alıcı ve satıcı firmaları bir araya getirmek, onların çıkarlarını gözetmek, mesleki bilgi ve deneyimlerine dayanarak piyasanın durumu hakkında en doğru bilgileri aktarmak ve piyasanın oluşumuna katkı sağlamakla görevlidir.

Aracıların görevlerinden kaynaklanan yükümlülükleri, alım satımın sözleşmeye bağlanması ile sona erer. Bu aşamaya kadar aracılar, kendi kusurundan kaynaklanan veya kötü niyete dayanan her türlü eylemden sorumludur. Bu sorumluluk çerçevesinde tarafların ya da borsanın uğradığı zarar borsaya verilen teminatın tazmin edilir. Teminatın tazmin edilemeyen kısım genel hükümlere göre tahsil olunur.

Sözleşme yapılması ile görevi sona eren aracılar, mal bedelinin ödenmemesi ve/veya geç ödenmesinden ya da işin doğal akış sürecinde kalite ve sair sebeplerle doğabilecek uyumsuzlıklardan sorumlu tutulamaz. Ancak bu süreçte, mal bedelini satıcıya intikal ettirmesi için aracıya yapılan ödemelerde, bu intikalın aracı tarafından yerine getirilmemiş olması durumu saklıdır. Bu takdirde, oluşan zarar ilgili aracının borsadaki teminatından karşılanır.

Alım satım beyannamesinde aksine bir şart olmadıkça, aracılar, satıcı deposunda teslim aldığı malların miktar ve kalitesinden sorumludur. Bu durumda, alıcı tarafın kilo ve kalite farkına dayanarak yaptığı iskonto farkı tutarı kadar gizli ayıp durumu hariç aracının teminatına rücu edilebilir. Ancak bu rücu hakkının kullanılabilmesi için, taraflardan herhangi birinin talebi üzerine malın, mutabık kalınan diğer bir kantar ile tartılmasının karşılıklı kabul edilmiş ve yapılan tartımlar sonucunda teslim/tesellüm kilosunda kesin anlaşmaya varılmış olması zorunludur.

Aracılar, aracılık hizmeti verdikleri alım satımlara ait tescil yükümlülüğünün borsaya karşı yerine getirilmesinde, satıcı ve/veya alıcı tarafla birlikte müteselsilen sorumludur.

Belirtilen sorumlulukların yerine getirilmemesinden doğan maddi kayıpların teminatın karşılanması Yönetim Kurulu kararı ile gerçekleşir.

Soru 120: Aracıların Faaliyette Bulunamayacakları Haller Nelerdir?

Aracılar kayıtlı oldukları borsaya dahil maddelerin doğrudan doğruya veya dolaylı olarak alım satımını yapamazlar.

Aracılar borsaya dahil maddelerin alım veya satımını yapan şirket kuramazlar, kurulmuş olanlara ortak olamazlar, şirket organlarında görev alamazlar.

Aracılar, borsaya dahil maddelerin alım veya satımını yapan eşlerinin ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci derece dahil ikinci dereceye kadar sıhrî hısımlarının ve evlatlıklarının aracılık hizmetleri ile bunların ortak olduğu veya organlarında görev aldığı tüzel kişiler için aracılık hizmetleri veremezler.

Aracılar, borsada gerçekleştirilen bir muamelenin hem alıcı hem de satıcı tarafının aracısı olamazlar.

Aracıların aracılık faaliyetleri sadece kayıtlı bulundukları borsada geçerli olup, bu hizmetleri diğer borsalarda yürütemezler. Ancak bunlar borsaya dahil olmayan maddeler üzerinde borsa dışında işlem yapabilirler.

Aracıların, aracılık ettikleri işlemlerden alacakları ücretler, alım satım tutarının binde beşini ve yıllık aidat tavan ücretini geçmemek üzere her yıl Meclisçe tespit edilir ve TOBB tarafından onaylanır.

Aracı olarak borsaya kayıtlı olmadığı halde borsaya dahil maddeler üzerinde, bunların yapabileceği işlemleri yapanlardan bu işleme ait tescil ücreti beş misli tahsil olunur.

Aracılar, Borsa meclislerince aracının işlem hacmi de dikkate alınarak belirlenecek miktarda teminat göstermek zorundadır. Teminat; para, banka teminat mektubu, birinci derece gayrimenkul ipoteği, devlet tahvili, hazine bonusu veya Yönetim Kurulunca kabul edilecek tüccar kefaleti olabilir. Teminat, aracıların borsaya kaydolduğu tarihte verilir ve aracının borsadan üyeliğinin silindiği tarihten bir yıl sonra iade edilir.

Soru 121: Aracılık Hizmetleri İçin Şirket Kurulabilir Mi?

Aracılık faaliyetleri 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri uyarınca kurulan bir şirket tarafından da yapılabilir.

Borsalar, Bakanlığın izni doğrultusunda kuracakları veya iştirak edecekleri şirketler eliyle aracılık hizmeti verebilir.

Aracılık faaliyeti yürütecek şirketlerin münhasıran aracılık hizmetlerinden birini yapmak üzere kurulması ve tescilli şirket sözleşmelerinde temsil ve bağlayıcı işlemler yapma yetkisi verilen gerçek kişi temsilcilerinin bu maddede belirtilen şartları taşıması zorunludur.

Aracılık hizmeti vermek üzere kurulan şirketlerin;

Simsarlık faaliyeti için en az 100.000 TL, ajanlık faaliyeti için en az 200.000 TL, komisyonculuk faaliyeti için en az 250.000 TL ödenmiş sermayeye sahip olması,

Kurucu, ortak ve yöneticilerinin Türk Ceza Kanununun 53'üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle ya da devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan

kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından hapis cezasına mahkûm olmaması,

Kendileri, ortakları ve sınırsız sorumlu oldukları kuruluşlar hakkında iflas kararı verilmemiş ve konkordato ilan edilmemiş olması,

Şirketin amacı ve faaliyet konusunun münhasıran aracılık yapmakla sınırlandırılmış olması,

zorunludur.

Yukardaki şartları taşıyan tüzel kişiler, Yönetim Kurulu kararıyla aracı olarak yetkilendirilir.

Aracılık faaliyeti amacıyla kurulan şirketler, kotasyona dahil maddeler üzerinde şirket adına ve hesabına doğrudan veya dolaylı alım ve satım faaliyetlerinde bulunamazlar.

Aracılık faaliyeti yürütmek üzere kurulan şirketlerin gerçek kişi temsilcilerin de, komisyonculuk, ajanlık ve simsarlık için aranan şartlara sahip olması gerekir.

Soru 122: Aracılara Uygulanacak İdari Yaptırımlar Nelerdir?

Aracılar; kayıtlı oldukları borsaya dahil maddelerin doğrudan doğruya veya dolaylı olarak alım satımını yapamazlar, borsaya dahil maddelerin alım veya satımını yapan şirket kuramazlar, kurulmuş olanlara ortak olamazlar, şirket organlarında görev alamazlar, borsaya dahil maddelerin alım veya satımını yapan eşlerinin ve üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci derece dahil ikinci dereceye kadar sıhri hisimlerinin ve evlatlıklarının aracılık hizmetleri ile bunların ortak olduğu veya organlarında görev aldığı tüzel kişiler için aracılık hizmetleri veremezler, borsada gerçekleştirilen bir muamelenin hem alıcı hem de satıcı tarafının aracısı olamazlar.

Bu kısıtlamalara uymayan ve yükümlülüklerini yerine getirmeyen aracılar hakkında üyelikten geçici çıkarma cezası verilir, bu fiilin tekrarı halinde ise üyelikten uzun süreli çıkarma cezaları verilir.

Aynı zamanda para cezalarına ilişkin hükümler de uygulanır.

Verilen cezalar, borsa ilan panosunda bir hafta süre ile ilan edilir.

Soru 123: Elektronik Ürün Senedi Alım Satımında Aracılık Faaliyetlerine İlişkin Esaslar Nelerdir?

Ürün ihtisas borsacılığı yapma yetkisine sahip ticaret borsalarında münhasıran elektronik ürün senedi ve alivire sözleşmelerin alım ve satımlarına aracılık etmek üzere Yönetim Kurulu kararı ile borsa ajanı yetkilendirilebilir. Buna göre yetkilendirilecek ajanlar

için borsa ajanlığı sertifikasına sahip olmak ve en az 3 yıldır borsa üyesi olmak şartı aranmaz.

Yetkilendirilen ticaret borsalarında münhasıran elektronik ürün senedi ve alivire sözleşmelerin alım ve satımlarında ajanlık faaliyeti yürütmek üzere kurulan şirketlerin gerçek kişi temsilcilerinde borsa ajanlığı sertifikasına sahip olmak şartı aranmaz.

Ürün ihtisas borsacılığı yapma yetkisine sahip ticaret borsalarındaki elektronik ürün senedi ve alivire sözleşmelerin alım ve satımlarına aracılık işlemlerinde; “aracılar, borsada gerçekleştirilen bir muamelenin hem alıcı hem de satıcı tarafının aracısı olamazlar” ile “Aracıların aracılık faaliyetleri sadece kayıtlı bulundukları borsada geçerli olup, bu hizmetleri diğer borsalarda yürütemezler. Ancak bunlar borsaya dahil olmayan maddeler üzerinde borsa dışında işlem yapabilirler” şartları ile “Borsa ajanı olarak faaliyet gösteren gerçek kişiler, borsalarca yaptırılan her sayfası numaralı ve mühürlü bir defter tutar. Bu deftere, yaptıkları işlere ilişkin beyannamelerin ve aldıkları ücreti gösteren faturaların numara ve tarihini yazar.”

Şartları aranmaz.

Soru 124: Tescili Ne Kadar Sürede Yaptırmam Gerekir? Gecikme Cezası Öder miyim?

Borsaca gösterilen yerlerde yapılan işlemler aynı gün, borsa dışında alınıp satılmasına müsaade edilen maddelere ait işlemler ise en geç otuz gün içinde tescil ettirilmek zorundadır.

Geçerli bir neden olmaksızın belirtilen sürelerde tescil zorunluluğunun yerine getirilmemesi durumunda tescil ücreti geç tescil olarak yüzde elli fazlasıyla tahsil edilir.

Borsa yeri dışında alım ve satımına meclisçe izin verilen maddelerin otuz gün boyunca yapılan alım satım işlemleri, otuzuncu günde toplu olarak tescil ettirilebilmektedir.

Örneğin, 31/01/2021 tarihinde beyan edilerek tescil ettirilmek istenen bir alım satım işleminde, tescil ücreti, tescil yükümlülüğünü yerine getirmekle mükellef olan tarafça tescil esnasında ödenmesi gerekmektedir. Ancak, borsa meclisi tarafından üyelerinin yaptırdığı tescil işlemlerinin ücretinin on beş güne kadar ödenebileceğinin kararlaştırılmış olması şartıyla, 31/05/2021 tarihinde tescil edilmiş bir muamelenin tescil ücretinin tahsili, gecikme zammı uygulanmadan ve tamamı tek seferde alınmak kaydıyla 15/06/2021 tarihine kadar ertelenebilecektir.

Soru 125: Tescil Ücretinin Oranı ve Tavanı Nedir?

Tescil ücretinin oranı, malın alım satım değeri üzerinden azamî binde ikidir ve bu oranı borsa meclisi belirler. İşlem başına alınacak toplam tescil ücreti tavanı, bulunulan

yılda açıklanan asgari ücretin brüt tutarıdır. Yıllık aidat tavanının yüzde onundan az ve tamamından fazla olamaz. Ürün senedi tescil ücreti oranı ise alım satım değeri üzerinden en çok onbinde beştir.

Tescil ücreti hesaplanırken alım ve satımlara esas teşkil eden fatura veya müstahsil makbuzları tek bir işlem olarak değerlendirilmesi ve tescil ücretinin fatura veya müstahsil makbuzunun toplam tutarı üzerinden hesaplanması gerekir.

Tescil ücreti oranının 0,002 ve işlem başına alınacak toplam tescil ücreti tavanının 333.-TL olduğu varsayımıyla;

ÖRNEK 1: Tacir (A), tacir (B)'ye 90.000 TL'si 1 nolu depodan ve 106.000 TL'si 2 nolu depodan olmak üzere toplam 196.000 TL bedelle tek tip fındık satışı yapmış olup, bu alım satım işlemini tanzim etmiş olduğu tek bir fatura ile belgelemiştir.

Bu alım satım işleminin tescilinde;

Malın alım satım değeri ile tescil ücreti oranının çarpımı sonucunda elde edilen rakam ($196.000 \times 0,002 = 392$.-TL.), işlem başına alınacak toplam tescil ücreti tavanı olan 333.-TL'yi aşacağı için tahsil edilmesi gereken tescil ücreti 333.-TL olacaktır.

ÖRNEK 2: Tacir (D), tacir (F)'ye 100.000 TL'si makarnalık ve 90.000 TL'si ekmeklik olmak üzere toplam 190.000 TL bedelle farklı iki tip buğday satmış olup, bu alım satım işlemini tanzim etmiş olduğu tek bir fatura ile belgelemiştir.

Bu alım satım işleminin tescilinde;

Malın alım satım değeri ile tescil ücreti oranının çarpımı sonucunda elde edilen rakam ($190.000 \times 0,002 = 380$.-TL.), işlem başına alınacak toplam tescil ücreti tavanı olan 333.-TL'yi aşacağı için tahsil edilmesi gereken tescil ücreti 333.-TL olacaktır.

ÖRNEK 3: Tacir (G), tacir (H)'den 2 kg, 3 kg ve 5 kg paketler halinde ambalajlanmış olan ve sırasıyla 75.000 TL, 105.000 TL ve 175.000 TL olmak üzere toplam 355.000 TL bedelle aynı veya farklı tip fındık satmış olup, bu alım satım işlemini tanzim etmiş olduğu tek bir fatura ile belgelemiştir.

Bu alım satım işleminin tescilinde;

Malın alım satım değeri ile tescil ücreti oranının çarpımı sonucunda elde edilen rakam ($355.000 \times 0,002 = 710$.-TL.), işlem başına alınacak toplam tescil ücreti tavanı olan 333.-TL'yi aşacağı için tahsil edilmesi gereken tescil ücreti 333.-TL olacaktır.

ÖRNEK 4: Tacir (K), tacir (L)'den-ye 50.000 TL'si arpa, 60.000 TL'si mısır ve 10.000 TL'si domates olmak üzere toplam 120.000 TL bedelle mal satmış olup, bu alım satım işlemini tanzim etmiş olduğu tek bir fatura ile belgelemiştir.

Bu alım satım işleminin tescilinde;

- Kotasyonda yer almaması nedeniyle domatesin bedelinin fatura toplamından düşülerek faturada yer alan kotasyona dahil malların alım satım değerinin belirlenmesi (120.000 – 10.000= 110.000 TL),

- Malın alım satım değeri ile tescil ücreti oranının çarpımı sonucunda elde edilen rakam (110.000*0,002=220.-TL.) işlem başına alınacak toplam tescil ücreti tavanı olan 333.-TL'nin altında kalacağı için tahsil edilmesi gereken tescil ücreti 220.-TL olacaktır.

Soru 126: Tescil Ücretinin Hesaplanmasında KDV Dikkate Alınır mı?

Borsa tescil işlemlerinde tescil ücreti hesaplanırken;

Faturaların KDV' siz tutarı üzerinden,

Müstahsil makbuzlarının ise stopaj ve diğer kesintiler yapıldıktan sonraki toplam tutar üzerinden hesaplanması gerekmektedir.

Soru 127: Kotasyona Dâhil Maddelerin İhracat ve İthalatı Tescil Edilecek midir?

Borsaya tâbi maddelerin en az miktarları üzerinde yapılan alım satım muamelelerinin borsalara tescili zorunludur. Elektronik ticaret yoluyla yapılan satışların tescili de zorunludur.

Alıcı ve satıcıdan birinin yurt dışında olması halinde tescil yükümlülüğü yurtiçinde olan tarafça kendi merkezinin bulunduğu yer borsasına tescil ettirilerek ve tescil ücreti ödenerek yerine getirileceği ve ihracatın tescilinden ücret alınmaz, ancak, ihracatçının ihraç ettiği malların yurt içindeki alımlarının tescile ve ücrete tabidir.

Bu bağlamda; kotasyona dahil maddelerin ithalatının tescil ettirilmesi ve tescil ücretinin ödenmesi gerekmektedir. Kotasyona dâhil maddelerin ihracatının ise, yalnızca tescil ettirilmesi gerekmekte olup, bunların tescilinden tescil ücreti alınmaz.

Soru 128: Alım veya Satımlar Hangi Ticaret Borsasına Tescil Ettirilecektir?

İl borsalarının çalışma alanının bulundukları il (o il içindeki ilçe borsalarının çalışma alanları hariç), ilçe borsalarının çalışma alanının ise ilçe sınırlarıdır.

Tescil yükümlülüğü ise şu şekilde yerine getirilir:

Alıcı ve satıcı aynı borsanın çalışma alanı içinde iseler, işlem borsa örf ve adetlerine göre tespit olunan tarafça o borsaya tescil ettirilir ve tescil ücreti ödenir. Tescil ile yükümlü olan tarafın yokluğu halinde, diğer taraf tescili yaptırmak ve ücretini ödemekle yükümlüdür.

Alıcı ve satıcıdan biri borsanın çalışma alanı içinde, diğeri dışında ise; iki tarafın bulunduğu yerde borsa mevcut ve mal her iki borsaya tâbi ise ve işlem de yazışma, telgraf,

telefon, teleks ile yapılmış veya elektronik ortamda gerçekleştirilmişse, sözleşmenin kabul ile tamam olduğu yerdeki tarafça o yer borsasına tescil ettirilir ve ücreti ödenir.

Sözleşmenin nerede kabul ile tamam olduğu tespit edilemediği takdirde; işlem satıcının merkezinin bulunduğu yerdeki borsaya, satıcı tarafından tescil ettirilir ve ücreti ödenir.

Taraflardan birinin bulunduğu yerde borsa mevcut değil veya borsa mevcut olmasına rağmen, mal o borsaya dâhil değil veya taraflardan biri yurt dışında ise, işlem diğer tarafça kendi merkezinin bulunduğu yer borsasına tescil ettirilir ve ücreti ödenir.

Bu bentte her ne kadar yazışma, telgraf, telefon, teleks ile yapılmış veya elektronik ortamda gerçekleştirilmiş olan alım satım işlemlerinden bahsedilse de tarafların (alıcı ve satıcıdan yalnızca bir taraf borsasının çalışma alanında mukim) karşılıklı yapmış oldukları alım satım işlemleri de zımnen bu bent kapsamındadır. Bu bendin uygulanmasında alım satım işlemi her ne şekilde yapılırsa yapılsın (karşılıklı veya yazışma, telgraf, telefon, teleks ile veya elektronik ortamda) tescil yükümlülüğü sözleşmenin kabul ile tamam olduğu yerdeki tarafça ve o yer borsası nezdinde yerine getirilmelidir.

Bu çerçevede yapılan alım satım işlemlerinde taraflardan biri tacir veya sanayici sıfatını haiz olmayan üretici ise, tescil zorunluluğu ve tescil ücretini ödeme yükümlülüğü tacir ve sanayici olan diğer tarafa aittir.

ÖRNEK 1: Kütahya Ticaret Borsasının çalışma alanında mukim ve Borsa kotasyonuna tabi maddelerin alım satımıyla iştigal eden tacir (E), Nusaybin Ticaret Borsasının çalışma alanında mukim müstahsil (M)’den Nusaybin’de karşılıklı anlaşmak suretiyle 1 ton buğday almıştır. Buğday hem Kütahya hem de Nusaybin Ticaret Borsasının kotasyon listesinde yer almaktadır. Bu alım satım işlemi karşılıklı yapıldığından sözleşmenin tamam olduğu yer Nusaybin’dir. Tacir (E) için bu alım satım işlemi, borsa çalışma sınırları dışında gerçekleşen bir alım satım işlemi olduğundan ve taraflardan birisi tacir veya sanayici sıfatını haiz olmayan müstahsil olduğundan, tescil yükümlülüğü, tacir (E) tarafından sözleşmenin kabul ile tamam olduğu yer olan Nusaybin Ticaret Borsasında yerine getirilecek ve tescil ücreti ödenecektir.

ÖRNEK 2: Iğdır Ticaret Borsası çalışma alanında bulunan tacir A tarafından Kars Ticaret Borsası çalışma alanında bulunan müstahsillerden mısır alımı yapılmıştır. Mısır hem Iğdır hem de Kars Ticaret Borsasının kotasyon listesinde yer almaktadır. Bu alım satım işlemi karşılıklı yapıldığından sözleşmenin tamam olduğu yer Kars’tır. Bu alım işlemleri, tacir A için, borsa çalışma sınırları dışında gerçekleşen bir işlem olduğundan ve taraflardan

birisi tacir veya sanayici sıfatını haiz olmayan müstahsil olduğundan, tescil yükümlülüğü, tacir A tarafından sözleşmenin kabul ile tamam olduğu yer olan Kars Ticaret Borsasında yerine getirilecek ve tescil ücreti ödenecektir.

ÖRNEK 3: Ordu Ticaret Borsası çalışma alanında bulunan tacir C Ünye Ticaret Borsasının çalışma alanındaki müstahsillerden fındık yapılmıştır. fındık hem Ordu hem de Ünye Ticaret Borsasının kotasyon listesinde yer almaktadır. Bu alım satım işlemi karşılıklı yapıldığından sözleşmenin tamam olduğu yer Ünye'dir. Bu alım işlemleri, tacir C için, borsa çalışma sınırları dışında gerçekleşen bir işlem olduğundan ve taraflardan birisi tacir veya sanayici sıfatını haiz olmayan müstahsil olduğundan, tescil yükümlülüğü, tacir C tarafından sözleşmenin kabul ile tamam olduğu yerdeki Ünye Ticaret Borsasında yerine getirilecek ve tescil ücreti ödenecektir.

ÖRNEK 4: Isparta Ticaret Borsası kotasyonuna tabi maddelerin alım satımıyla iştigal eden ve Isparta Ticaret Borsası çalışma alanında ikamet eden tacir (S), Çankırı Ticaret Borsasının çalışma alanında ikamet eden tacir (E)'den karşılıklı anlaşmak suretiyle 300 adet küçükbaş hayvan almıştır. Bu alım satım işleminde, sözleşmenin tamam olduğu yer Çankırı olduğundan, bu işlem, tacir (E) tarafından Çankırı Ticaret Borsasına tescil ettirilerek tescil ücreti ödenmelidir.

ÖRNEK 5: Edirne Ticaret Borsasının çalışma alanında ikamet eden tacir Y, yapılan telefon görüşmesi neticesinde, Çanakkale Ticaret Borsasının çalışma alanında ikamet eden tacir Z'den 50 ton mercimek alımı konusunda anlaşmıştır. Mercimek, hem Edirne Ticaret Borsası hem de Çanakkale Ticaret Borsası kotasyon listesinde yer almaktadır. Telefon görüşmesi neticesinde gerçekleşen alım satım işlemi, sözleşmenin kabul ile tamam olduğu yer Edirne ise tacir Y tarafından Çanakkale Ticaret Borsasına, sözleşmenin kabul ile tamam olduğu yer Çanakkale ise tacir Z tarafından Çanakkale Ticaret Borsasına tescil ettirilerek tescil ücreti ödenmelidir. Sözleşmenin nerede kabul ile tamam olduğu tespit edilemediği takdirde, işlem tacir Z tarafından Çanakkale Ticaret Borsasına tescil ettirilir ve ücreti ödenir.

Bu örnekte taraflardan biri tacir veya sanayici sıfatını haiz olmayan bir müstahsil olsaydı, tescil ettirme ve tescil ücretini ödeme yükümlülüğü, her halükarda tacir ve sanayici olan diğer tarafa ait olacaktır.

ÖRNEK 6: Salihli Ticaret Borsasının çalışma alanında bulunan tacir A, e-posta yazışması yoluyla Gaziantep Ticaret Borsasının çalışma alanında bulunan tacir B'den 1000 kg buğday alımı konusunda anlaşmıştır. Buğday, Gaziantep Ticaret Borsası kotasyon listesinde bulunmakta, Salihli Ticaret Borsası kotasyon listesinde bulunmamaktadır. Bu

alım satım işleminde sözleşmenin kabul ile tamam olduğu yer neresi olursa olsun, her halükarda tacir B tarafından Gaziantep Ticaret Borsasına tescil ettirilerek ücreti ödenmelidir.

ÖRNEK 7: Adana Ticaret Borsasının çalışma alanında ikamet eden tacir (A), yurt dışından 500 ton mısır satın almıştır. Bu alım satım işlemi, her halükarda tacir (A) tarafından Adana Ticaret Borsasına tescil ettirilerek tescil ücreti ödenmelidir.

Borsaya kayıtlı üyeler, borsanın çalışma alanı dışında yaptıkları ve bu fıkra da belirlenen tescil işlemleri dışında kalan alım veya satımları, kayıtlı bulundukları borsalara tescil ettirir ve ücretini öderler.

Borsanın çalışma sınırları dışında alım satım yapan taraflardan biri tacir veya sanayici sıfatını haiz olmayan üretici ise, tescil zorunluluğu ve tescil ücretini ödeme yükümlülüğü tacir ve sanayici olan diğer tarafa aittir. Alım satım yapan tarafların her ikisi de tacir veya sanayici sıfatını haiz olmayan üretici ise, tescil zorunluluğu uygulanmaz.

ÖRNEK 1: TMO A.Ş. Yerköy Şube Müdürlüğüne bağlı Şefaati Ajans Amirliği tarafından Şefaati’de mukim müstahsillerden yapılan buğday alım işlemleri, Yerköy Ticaret Borsasına değil, Şefaati’nin çalışma alanında bulunduğu Yozgat Ticaret Borsasına, borsa örf ve adetlerine göre tespit edilen tarafça, tescil ettirilmeli ve ücreti ödenmelidir.

ÖRNEK 2: Haymana Ticaret Borsası kotasyonuna dahil maddelerin alım satımıyla iştigal eden Haymana Ticaret Borsasının çalışma alanında ikamet eden bir tacir ile Haymana Ticaret Borsası çalışma alanında ikamet eden bir müstahsil arasında gerçekleşen alım satım işlemi, Haymana Ticaret Borsası örf ve adetlerine göre tespit edilen tarafça Haymana Ticaret Borsasına tescil ettirilerek ücreti ödenmelidir.

Tescil alım veya satıma bağlı bir işlem olduğundan, borsanın veya farklı borsaların çalışma alanlarından borsaya veya ilgili borsalara tescil edilerek ve tescil ücreti ödenerek satın alınmış olan kotasyona tabi maddelerin, muhafaza edilmek veya işlenmek amacıyla, gerek borsa çalışma alanında gerekse başka bir borsanın çalışma alanında bulunan yine aynı gerçek ya da tüzel kişiye ait bir depoya veya fabrikaya sevk edilmesi halinde, bir alım veya satım işlemi gerçekleşmediğinden tescil yükümlülüğü doğmayacaktır ve dolayısıyla ilgili borsalarca tescil işlemi yapılmayacaktır.

ÖRNEK: TMO A.Ş. Fatsa Ajans Amirliği tarafından Fatsa ve Ünye Ticaret Borsalarının çalışma alanlarından ilgili borsalara tescil edilerek ve tescil ücreti ödenerek satın alınmış olan haşhaş kapsüllerinin, TMO A.Ş.’nin, Ünye’deki deposuna sevkinde, Muhafaza edildiği Ünye’deki deposundan, Bolvadin’deki deposuna sevkinde,

Muhafaza edildiği Ünye'deki deposundan, işlenmek üzere Bolvadin'deki fabrikasına sevinde bir alım satım işlemi söz konusu olmadığından tescil yükümlülüğü doğmamış olup, adı geçen yerlerdeki borsalar tarafından tescil işlemi yapılmayacaktır.

Borsanın veya farklı borsaların çalışma alanlarından borsaya veya ilgili borsalara tescil edilerek ve tescil ücreti ödenerek satın alınmış olan ve borsanın çalışma alanındaki bir depoda muhafaza edilen kotasyona tabi maddelerin satılması halinde,

- alıcı ve satıcı aynı borsa çalışma alanında mukim ise, tescil yükümlülüğü, deponun ve dolayısıyla tarafların çalışma alanında bulunduğu borsaya, borsa örf ve adetlerine göre tespit edilen tarafça yerine getirilmeli ve tescil ücreti ödenmelidir.

- alıcı borsa çalışma alanı dışında ise, yani borsa çalışma alanında ikamet etmiyorsa, tescil yükümlülüğü, 5174 sayılı Kanunun 46 ncı maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendi çerçevesinde yapılan açıklamalar dikkate alınarak yerine getirilmeli ve tescil ücreti ödenmelidir.

Borsa olmayan ve herhangi bir borsanın çalışma alanında da bulunmayan bir yerde yapılan alım satım işlemlerinde tescil ve tescil ücretini ödeme yükümlülüğü, tacir ve sanayici olan tarafça kayıtlı bulunduğu borsada yerine getirilir. Taraflardan her ikisinin de tacir veya sanayici olması halinde, tescil ve tescil ücretini ödeme yükümlülüğü, tarafların anlaşması ve bu mutabakatın alım satım beyannamesine şerh edilmesi suretiyle yerine getirilir.

Borsaya kayıtlı üyeler, borsanın çalışma alanı dışında yaptıkları ve yukarıda açıklanan tescil işlemleri dışında kalan alım veya satımları, kayıtlı bulundukları borsalara tescil ettirir ve ücretini öderler.

Soru 129: Vadeli ve Alivre Alım Satım Ne Demektir? Tescil Süresi Ne Kadardır?

Vadeli alım satım; satıcının satılan ürünü veya ürünü temsilen çıkarılan senetleri devir ve teslim ettiği ancak alıcının devir veya teslim aldığı ürüne ilişkin bedeli belli bir vade sonunda ödemeyi taahhüt ettiği alım satımdır.

Alivre alım satım ise; satıcının satılan ürünü veya mevzuata uygun olarak ürünü temsilen çıkarılan senetleri belli bir vade sonunda devir ve teslim etmeyi, alıcının ise ürün bedelini belli bir vade sonunda ödemeyi taahhüt ettiği alım satımdır.

Taraflar, borsa içi alivre ve vadeli alım satımları aynı gün, borsa dışı alım satımları en geç 30 gün içinde borsaya beyan etmek ve bunun tescilini yaptırmak zorundadır. Tescil ücreti sözleşme tarihindeki ortalama borsa fiyatına göre hesaplanan bedel üzerinden tahsil edilir. Sözleşme tarihinde o ürün borsada işlem görmemişse veya borsa fiyatı

oluşmamışsa, sözleşmede beyan olunan alım satım fiyatı esas alınır ve tescil ücreti hesaplanır.

Tarafların anlaşarak sözleşmeyi feshetmeleri veya sözleşmenin hakem kurulu veya mahkeme kararıyla hukuken geçersiz sayılması durumunda tescil ücreti talep halinde geri verilir.

Alım satımlarda; taraflar ürün devir veya tesliminin yapılmasını müteakip en geç 7 işgününde nihai alım satımı borsaya bildirmek zorundadır.

Sözleşme tarihinde hesaplanan tescil ücreti, ürünün devir ya da teslimindeki ortalama borsa fiyatı üzerinden hesaplanan tescil ücretinden düşükse, aradaki fark ayrıca tahsil olunur.

Soru 130: Vadeli ve Alivire Alım Satımda Teminat Zorunluluğu Var mıdır?

Alivire ve vadeli alım satım sözleşmelerinde alım satımların karşılıklı teminata bağlanması esastır. Ancak, taraflar arasında alım satımın teminatsız olmasına ilişkin özel sözleşmeler de geçerlidir.

Eğer sözleşmede teminat öngörülmemiş olsa bile, borsada tescil olunan alım satımın güvenilirliği ile olabilecek borsa ve diğer zararlarının tazmini amacıyla alım satıma dair sözleşme tarihindeki ortalama borsa fiyatı üzerinden % 5 oranında teminat alınır. Taraflarca sözleşmede öngörülen teminat bu orandan daha düşükse teminat tutarı bu orana tamamlanır. Sözleşme tarihinde o ürün borsada işlem görmemişse veya borsa fiyatı oluşmamışsa, sözleşmede beyan olunan alım satım fiyatı esas alınır ve teminat tutarı hesaplanır.

Piyasa koşulları ile alivire ve vadeli alım satımların nitelikleri, öngörülen vadeler dikkate alınarak, % 5 oranındaki teminat tutarı % 2'den az, % 20'den fazla olmamak üzere borsa yönetim kurulunun teklifi üzerine borsa meclisince değiştirilebilir.

Teminat, alım satımın tescilini takiben en geç 3 işgününde borsa vizesine ya da borsanın belirlediği birime yatırılır veya teslim edilir.

Satıcının sözleşme sırasında veya sonrasında satılan ürünü veya mevzuata uygun olarak ürünü temsilen çıkarılan senetleri hukuken devir ve teslim ettiği durumda nihai alım satım gerçekleşmiş olur. Tarafların ürün devir ve tesliminin ihtilafsız olarak gerçekleştiğine dair beyanını da içeren nihai alım satımın borsaya bildirilmesi üzerine, borsaca buna ilişkin tescil yapılır ve varsa fiyat farkına ilişkin tescil ücretinin tahsilini müteakip, alınan teminat ilgili tarafa iade edilir. Ancak sözleşmede öngörülen yükümlülüklerini tamamen yerine getirmeyen tarafın teminatı, yükümlülükler tamamen yerine getirilinceye kadar borsaca tutulur.

Tarafların anlaşarak, sözleşmeyi feshetmeleri durumunda ise teminat taraftarlara geri verilir.

Taraflar arasında bir anlaşmazlık çıkması durumunda ise, taraflar anlaşmaya varana kadar teminat iade edilmez. Anlaşmazlık ya da ihtilaf hakem veya hakem kuruluna veya mahkemeye intikal ettirilmişse hakem kurulunun veya mahkemenin kesinleşmiş kararına kadar teminat tutulur. Teminat hakkında bu kararlarda öngörülen şekilde işlem yapılır.

Soru 131: Vadeli ve Alivre Alım Satımda Borsanın Hakem Rolü Nedir?

Üyeler arasında veya alivre ve vadeli alım satım sözleşmelerinde anlaşmazlık durumunda çözüm için borsanın hakemliğine başvurulacağına dair hüküm bulunması durumunda taraflar arasında ya da borsa işlemlerinden dolayı çıkan ihtilafları çözmek üzere Kanuna ve ilgili mevzuatına uygun olarak hakem veya hakem kurulu seçilir.

Hakem veya hakem kurulu; borsaca tescil olunan alivre veya vadeli alım satım işlemlerinde tarafların sorumluluklarını belirli bir zamanda yerine getirmesini istemeye, ihtilafların halline, tarafların borsaya verdikleri teminatı nakde çevirmeye, tarafların zararlarının tazminine karar vermeye, tarafların faaliyetlerini geçici olarak durdurmak üzere borsa yönetimine öneride bulunmaya ve benzeri karar ve tedbirler almaya yetkili olur.

Soru 132: Vadeli ve Alivre Alım Satımda Disiplin ve Para Cezaları Nasıldır?

Üyelerden alivre ve vadeli ürün alım satımların düzenini ve dürüstlüğünü bozan, işlere hile karıştıran ve işlemlerin açık, düzenli ve dürüst yürütülmesi için alınan kararlara uymayanlarla, malları karıştırarak aynı pakette değişik ürün teslim edenler ve insan sağlığını bozacak ürünlerin teslimini yapanlar hakkında üyelikten geçici çıkarma cezası verilir, bu fiilin tekrarı halinde ise üyelikten uzun süreli çıkartma cezaları verilir.

Ayrıca, disiplin ve para cezaları, disiplin soruşturmasının yürütülmesi, soruşturmanın açılması, savunma hakkı, ceza soruşturmalarının etkisi, kararların tebliği ve para cezalarına ilişkin hükümler alivre ve vadeli alım satım yapan üyeler için de uygulanır.

Verilen cezalar, borsa ilan panosunda bir hafta süre ile ilan edilir.

Soru 133: “Alım Föyü” ve “Satım Föyü” Nedir?

Borsaya kayıtlı olanların alım satımlarını takip amacıyla her üye için, içeriği ve şekli Birlikçe belirlenecek biri alımlarını gösteren "Alım Föyü", diğeri satımlarını gösteren "Satım Föyü" tutulur.

Borsa üyelerinin yapmış olduğu alımlara ilişkin miktarlar alım föyüne, satımlara ilişkin miktarların da satım föyüne düzenli olarak işlenir. Alım ve satım föyleri elektronik ortamda da tutulabilir.

Bu föylerin, gerekli görüldükçe ve her halükarda yıl veya dönem sonu itibarıyla borsa tarafından incelenir ve iki föy arasında ortaya çıkan farkların sebebi araştırılır.

Soru 134: Borsalar, Üyelerinin Defterlerini İnceleme Yetkisine Sahip midir?

Borsaya tâbi maddelerin en az miktarları üzerinde yapılan alım satım muamelelerinin borsalara tescili zorunludur.

Borsaların, üyelerinin alım satımlarının tamamını tescil ettirip ettirmediklerini denetlemeye yetkilidir. Bu amaçla hâkim kararıyla üyelerinin ilgili defter ve evrakını inceleyebilirler.

Bu incelemeler sonucunda, geçerli bir neden olmaksızın belirtilen sürelerde tescil zorunluluğunun yerine getirilmediğinin tespit edilmesi durumunda, muameleler resen tescil edilir.

Soru 135: Borsalarca Düzenlenecek Belgeler ile Verilecek Hizmetler Nelerdir?

Borsalarca düzenlenecek belgeler ile verilecek hizmetler şu şekildedir: a)Eksper raporları, b) Analiz raporları,c) Borsaya dahil maddelerin fiyatlarına ilişkin belgeler, d) Makbuz senedi, varant ve malı temsil eden diğer senetler,e) Teamüller hakkında istenen belgeler, f) Fatura onayları, g) Borsaya kayıtlı olanların tatbik imzalarının onayı,h) Vadeli satış ve alivre sözleşmelerindeki imzaların onayı,i) Borsaya kayıtlı olanlara ait kayıt ve sicil suretleri,j) Borsaya dahil mallara ve borsa işlemlerine dair istenecek diğer belgeler, k) Borsaya dahil maddelerin ölçülmesi ve tartılması için gerekli tesisatı olan borsalarca bu konuda verilecek hizmetler,l) Gerekli tesisatı bulunan borsalarca verilecek depolama ve muhafaza hizmetleri, m) Yerli malı belgesi ve n) Diğer hizmetler.

Soru 136: Borsalarca Verilen Hizmetler Karşılığında Ücret Ödenir mi?

Borsalar ve bunların şubeleri, borsaya dahil mallar ve borsa işlemleriyle ilgili olmak şartıyla, Kanunda ve ilgili yönetmeliklerde düzenlenmiş olan belgeler dışında üyelerinin talep ettiği diğer belgeleri düzenleyebilir veya onaylayabilir ve diğer hizmetleri verebilir. Bu çerçevedeki belge onayları, yalnızca ilgilinin borsa üyesi olduğu hususundan ibaret olup, bu işlem söz konusu ibareler kullanılmak suretiyle yapılır.

Borsalar ve bunların şubelerince verilen hizmetler ile onaylanan ve düzenlenen belgeler karşılığında alınacak ücretlerin oran ve miktarı, yönetim kurulunun teklifi ve meclisin onayıyla yürürlüğe konulacak tarifelerle tespit olunur. Bu ücretlerin tavanı, maktu olanlarda aylık asgari ücretin brüt tutarının yarısını geçmemek, nispi olanlarda bu tutarı aşmamak ve binde beşten fazla olmamak kaydıyla her yıl için Birlikçe belirlenir. Borsalar veya bunların şubelerince verilen hizmetin dışarıdan satın alınması halinde, satın

alınan hizmetin bedeli bu tavanın iki katını geçmemek üzere ücrete eklenerek ilgiliden tahsil edilir.

Verilen hizmetler ile onaylanan ve düzenlenen belgeler karşılığında alınacak ücretleri gösterir tarifeler, her yıl bütçe ile birlikte belirlenir. Bunların uygulanmasından yönetim kurulu/şube yönetim kurulu sorumludur.

Soru 137: Fiyat cetveli Belgesi Nedir?

Borsaya dahil maddelerin fiyatlarına ve fiyat hareketlerine ilişkin olarak talep edilen belgeler, tescil ve istatistik kayıtlarına göre düzenlenerek ilgililere verilir. Kayıtlarda talep edilen tarih itibarıyla tescil olmaması halinde durum, yazılı olarak ilgililere bildirilir.

ÜÇÜNCÜ KISIM: ORTAK HÜKÜMLER

I. BÖLÜM: TOBB

Soru 138: TOBB Nedir? Görevleri Nelerdir?

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, tüzel kişiliğe sahip, kamu kurumu niteliğinde meslek üst kuruluşudur.

Odalar ve borsalar arasındaki birlik ve dayanışmayı temin eder, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlar, oda ve borsa mensuplarının meslekî faaliyetlerini kolaylaştırır, meslek disiplinini ve ahlâkını korur, ülkenin kalkınması, ekonominin gelişmesi için gerekli çalışmaları yapar.

Birliğin kısa adı TOBB'dur ve merkezi Ankara'dadır.

Birlik; taşınır ve taşınmaz mal almaya, satmaya, inşa, ifraz, tevhit ve rehnetmeye, kamulaştırma yapmaya, ödünç para almaya, sosyal yardımlarda bulunmaya, okul ve derslik yapmaya, burs vermeye, bağış ve yardımlarda bulunmaya, sosyal faaliyetleri destekleme ve özendirme yardımları yapmaya, bu Kanun hükümleri çerçevesinde şirket ve vakıf kurmaya veya kurulu şirketlere iştirak etmeye, derneklere ve kooperatiflere üye olmaya ve benzeri hukukî işlemler yapmaya yetkilidir.

Birliğin hukukî temsilcisi Birlik Başkanıdır.

Birlik adına düzenlenen taahhütname, sözleşme, vekâletname gibi Birliği hukuken bağlayan hukukî işlemleri imzalamaya; kendilerine genel kurul veya yönetim kurulu tarafından verilen limitler dahilinde Birlik Başkanı veya Genel Sekreter münferiden, limitleri aşan işlemlerde ise Birlik Başkanı ile Genel Sekreter müştereken yetkilidirler. Ayrıca bu işlemleri, yönetim kurulu tarafından yetkilendirilen bir üye ve genel sekreter müşterek imzaları ile yapmaya yetkilidirler.

TOBB;

Odaları ve borsaları güçlendirecek ve aralarında işbirliği ile uyumlu çalışma, gelişme imkânları sağlayacak karar ve tedbirleri almak ve gerekli teşkilâtı kurmak; sektör meclisi adı altında istişarî nitelikte üst kurullar oluşturmak; oda ve borsaların kanunî amaç ve görevlerini yerine getirmelerini sağlamak üzere, fikrî yardımda bulunmak; gerektiğinde oda ve borsaların çalışma ve işlemlerinin mevzuat esasları içinde yürütülmesini sağlamak amacıyla ilgili oda veya borsanın talebi üzerine gerekli incelemeleri yapmak ve önerilerde bulunmak,

Oda ve borsa faaliyetlerinin ve sunulan hizmetlerin standardizasyonunu, muhasebe kayıtlarının ortak usullerde tutulmasını ve üyelere ilişkin bilgilerin Birlik merkezinde toplanmasını sağlamaya yönelik olarak gerekli elektronik alt yapıyı kurdurmak ve ticarî

sırların korunmasını gözeterek işletimini sağlamak; oda ve borsalardan üyelik kayıtları ile aidatlara ilişkin bilgi ve belge talep etmek, bu taleplerin yerine getirilmesini sağlamak ve gerekli denetimleri yapmak,

5174 Sayılı Kanunda Birlikçe çıkarılacağı belirtilen yönetmelikleri düzenlemek, oda ve borsaların iç yönergelerini onaylamak,

Ülkenin iktisadî durumu hakkında raporlar hazırlamak, oda ve borsalarca bu konuda hazırlanan raporları incelemek ve değerlendirmek, Ekonomik ve Sosyal Konseyde ve benzeri kurum, kurul, komisyon ve kuruluşlarda ticaret ve sanayi kesimini temsil etmek.

Yabancı ülkelerdeki oda, borsa ve benzeri ilgili organizasyonlar tarafından düzenlenen raporları incelemek ve ülkemizi ilgilendiren kısımları derleyip yayınlamak; gelişen dünya koşullarında ulusal ticaret, sanayi ve hizmet sektörlerinin gelişmesine yönelik çalışmalar yapmak; Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlarla olan ilişkilerde bu sektörlerin haklarını gözetmek; Avrupa Birliği mevzuatı konusunda çalışmalar yapmak, oda ve borsaları bu konularda bilgilendirmek,

Milletlerarası Ticaret Odası Türkiye Milli Komitesini kurmak ve faaliyetlerini yürütmek,

Ulusal ve uluslararası toplantı ve kongreler düzenlemek, bunlara katılmak; oda ve borsalara yurt içi fuarlar konusunda yapılan ve Birliğe intikal ettirilen müracaatları inceleyip karara bağlamak; fuar şirketlerine yurt içi fuar düzenleme yetki belgesi vermek; yabancı ülkeler ticaret ve sanayi odalarının vekillik, mümessillik ve muhabirliğini kabul ve ifa etmek; Birliğin faaliyet alanı ile ilgili ulusal ve uluslararası kuruluşlara üye olmak veya bu tür kuruluşlar, iş konseyleri, ekonomik işbirliği komiteleri kurmak, uluslararası toplantılara katılmak; yurt içinde ve yurt dışında ticaret merkezleri kurmak ve kurulmuş olanlara katılmak; ekonomik ve sosyal sorunlarla ilgili etkinliklere katılmak; gerektiğinde bu tür faaliyetleri teşvik etmek, maddî destekte bulunmak; yabancı ülke oda ve birlikleri ile işbirliği komiteleri kurmak, bunlarla kapsamlı ve etkin işbirliği yapmak,

Ülkemizdeki ve yabancı ülkelerdeki Türk veya Türk-yabancı ticaret, sanayi ve deniz ticaret odalarına gerektiğinde yardımlar yapmak; gerektiğinde Bakanlığın izni ile yurt içinde ve yurt dışında temsilcilikler ve irtibat büroları kurmak,

Tüketicinin korunması ve sağlıklı bir rekabet ortamının oluşturulması için gerekli önlemleri almak, mevzuat uyarınca Bakanlık ve bakanlıklar tarafından bu ve benzeri konularda verilecek diğer görevleri yapmak ve gerekli teşkilâtı kurmak,

Talepleri halinde oda ve borsaların üyeleri arasındaki ihtilafları hakem olarak çözmek

üzere yüksek tahkim heyeti kurmak ve

Özel sektörün ekonomik politikalarını belirlemek; dünya ekonomisi ile entegrasyonu teminen gerekli dış ekonomik ilişkilerin tesisinde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına gerekli hallerde görüş vermek ve bu ilişkilerin yürütülmesinde yardımcı olmak,

Sermaye piyasası, yatırımların teşviki ve yönlendirilmesi, ithalat -ihracat rejimi kararları, ithalatta haksız rekabetin önlenmesi ve vergi ile ilgili konularda resmî mercilere görüş bildirmek, önerilerde bulunmak, gerektiğinde bu konularla ilgili toplantılara katılmak; küçük ve orta ölçekli işletmeleri pazarlama, finansman, araştırma-geliştirme çalışmalarında teşvik etmek,

Bakanlığın gözetimi ve denetiminde Türk Ticaret Kanununun 37 nci maddesinde belirtilen Türkiye Ticaret Sicili Gazetesini çıkarmak,

Yeni oda ve borsa kurulması, mevcut oda ve borsaların çalışma alanlarının genişletilmesi ya da daraltılması, mevcut oda ve borsaların dağılması ile kayıt ücretleri, aidatlar ve alınacak ücretlere ilişkin konularda bu Kanunla verilen görevleri yapmak,

Belirli madde bazında büyük miktarda işlem hacmine sahip ve salon satış usulüyle çalışan borsaların teknik olarak güçlendirilmeleri ile yurt içi ve yurt dışı borsalar arasındaki iletişimi sağlamak üzere, gelişen teknolojinin sunduğu imkânlardan da yararlanarak, çalışmalar yapmak ve gerekli tedbirleri almak,

İthal malların fiyatları ile ilgili uyumsuzluk halinde, talep eden kuruluşa konuya ilişkin teknik bilgi sağlamak,

Odalarca düzenlenecek kapasite raporları ve benzeri belgeleri incelemek ve onaylamak,

İlgili mevzuat uyarınca, organize sanayi bölgeleri, endüstri bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri, teknoloji merkezleri, teknopark kurulmasına yardımcı olmak, kurulmuş veya kurulacak olanlara katılmak,

Yurt içinde ve uluslararası ticarî anlaşmazlıklarda görev alacak tahkim kurumlarını ve uygulanacak tahkim şartlarını oluşturmak, tahkim konusunda odalarca yapılacak çalışmaları desteklemek,

Ticaret ve sanayi kesimi ve faaliyetleri konusundaki bürokratik engellerin kaldırılması, özelleştirmenin hızlandırılması, yatırım teşviklerinde yatırım konusu ve yerinin belirlenmesi, ülkenin sanayi, ticaret, tarım, turizm ve hizmet sektörlerinin envanterinin çıkarılması konularında çalışmalar yapmak; ticaret ve sanayinin bünyesi ile işletme büyüklükleri, işçi sayıları konularında istatistiki bilgiler derlemek ve yayınlamak; elektronik ticareti geliştirmeye yönelik çalışmalar yapmak, gerekli araştırma birimlerini

kurmak, sayısal sertifika verilmesi ve internet alan adı tahsisi konusunda önerilerde bulunmak,

Bakanlık tarafından mevzuat çerçevesinde verilecek görevleri yapmak, ülke ekonomisinin geliştirilmesi ve yönlendirilmesi amacıyla resmî mercilere görüş bildirmek ve öneride bulunmak,

Uluslararası anlaşmalar gereği, elektronik ortam dahil TIR ve ATA karneleri, menşe şahadetnameleri, dolaşım belge ve sertifikalarının basımı, dağıtımı ve uygulamalarına ilişkin hizmetler ile EAN -UCC çizgi kod sistemine ilişkin çalışmaları yürütmek ve

Sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünün yetişmesini sağlamak amacıyla üniversiteler, yüksekokullar, meslekî ve teknik eğitim kurumları kurmak, kurulmuş bulunanlara iştirak etmek, işbirliği yapmak; ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde görev tanımları yapmak, bu görev tanımlarına uygun öğretim programları hazırlanması ve uygulanmasını teşvik etmek; odalarca sürdürülen çıracılık ve meslekî eğitim hizmetlerinin uyumlu yürütülmesini teminen uygulamalara rehberlik etmek; oda ve borsaların yönetici ve personeline yönelik hizmet içi eğitim programları hazırlamak, uygulamak, bu amaçlarla gerektiğinde bir meslekî eğitim merkezi kurulmasını sağlamak görevleri bulunmaktadır.

Soru 139: Birliğin Organları Nelerdir?

Birliğin organları; Genel Kurul, Oda ve Borsa Konseyleri, Yönetim Kurulu ve Yüksek Disiplin Kuruludur.

Soru 140: Birlik Genel Kurulu Nedir?

Genel Kurul, oda ve borsa meclislerinin kendi üyeleri arasından dört yıl için seçecekleri delegelerden oluşur.

Genel Kurulda her oda ve borsa en az bir delege ile temsil edilir. Bu delege oda ve borsa yönetim kurulu başkanıdır. İlave delegelerin belirlenmesinde seçmen listelerinde yer alan üye sayısı ile oda ve borsaların Birliğe fiilen ödedikleri aidatlar esas alınır.

Oda ve borsalardan üye sayısı, ikibinden beşbine kadar olanlar bir; beşbinden onbine kadar olanlar iki; onbinden otuzbine kadar olanlar üç; otuzbinden ellibine kadar olanlar dört; ellibinden fazla olanlar beş ilave delege seçerler. Üye sayısı ellibini aşan oda ve borsalar, beş ilave delegeye ek olarak ellibinin üzerindeki her fazla ellibin üye için ayrıca bir ilave delege seçerler.

Ayrıca, odalar ve borsalar, seçimin yapıldığı yıl hariç son dört yılda Birliğe fiilen ödedikleri aidatların ortalaması esas alınarak, onaltı yaşından büyükler için seçimin yapıldığı yıldan önceki yıl geçerli olan aylık brüt asgarî ücretin her yirmibeş katı tutarı için bir ilave delege seçerler. Ancak, bu şekilde belirlenecek ilave delege sayısı yirmiyi

geçemez.

Seçilen delege sayısı kadar da yedek delege seçilir.

Delegelerin oda ve borsalardan çıkması, çıkarılması, ölümleri, istifaları veya meclis üyeliklerinden ayrılmaları hallerinde yerlerine yedek üyeler, aldıkları oy sayısına göre Genel Kurula katılırlar.

Delegelerin Genel Kurula katılma masrafları temsil ettikleri oda veya borsa tarafından karşılanır.

Genel Kurul, her yıl mayıs ayı içinde toplanır.

Oda ve borsa meclislerinin görevlerine son verilerek yerlerine yeniden seçim yapılması durumunda, Genel Kurula gönderilecek delegeler yeniden seçilir.

Soru 141: Oda Borsa Konseyleri Nelerdir?

Genel Kurulda, ilgili delegelerce kendi aralarından dört yıl için ve her biri otuz üyeden oluşan ticaret ve sanayi odası konseyi, ticaret odası konseyi, sanayi odası konseyi, deniz ticaret odası konseyi ve borsa konseyi olmak üzere beş ayrı konsey seçilir. Ayrıca, her konsey için asıl üye sayısı kadar yedek üye seçilir. Ancak, konsey üye sayısı, Genel Kurulda temsil edilen ilgili delege sayısının yarısını geçemez.

Her konsey, kendi üyeleri arasından dört yıl için bir başkan ve bir başkan yardımcısı seçer.

Konsey başkanları, kendi aralarından ilk bir yıl için Genel Kurul Başkanını seçerler. İzleyen yıllarda konsey başkanları en yaşlı olandan başlamak üzere sırasıyla Genel Kurul Başkanı olurlar. Diğer konsey başkanları da genel kurul başkan yardımcısı sıfatıyla Genel Kurul Divanını teşkil ederler.

Konseyler, yılda iki defadan az olmamak üzere, konsey başkanının teklifi ve Birlik Başkanının oluru üzerine Birlik merkezinde toplanır. Ayrıca, konseyler Birlik Başkanının talebi üzerine Genel Kurul Başkanının davetiyle öngörülen gündemi görüşmek üzere müsterek olarak toplanır.

Konseylerin başkan ve üyelerinin toplantılara katılma masrafları Birlik tarafından karşılanır.

Soru 142: Birlik Yönetim Kurulu Nedir?

Birlik Yönetim Kurulu, dört yıl için seçilen, başkan dahil yirmibir üyeden oluşur.

Genel Kurul tarafından delegeler arasından seçilen Birlik Başkanı, aynı zamanda Yönetim Kurulu Başkanıdır.

Yönetim Kurulunun yirmi asıl ve aynı sayıda yedek üyesi, Genel Kurulca delegeler arasından seçilir. Yönetim Kurulunda, her oda ve borsa grubundan en az bir temsilci

bulunur.

Yönetim Kurulu kendi üyeleri arasından dört yıl için her bir oda grubunu ve borsaları temsilen beş başkan yardımcısı ve bir sayman üye seçer.

Yönetim Kurulu ayda bir defadan az olmamak üzere, Birlik Başkanının veya yokluğunda Birlik Başkanının yetkilendirdiği başkan yardımcısının çağrısı üzerine toplanır. Toplantı gündemi Birlik Başkanı veya yokluğunda yetkilendirdiği başkan yardımcısı tarafından belirlenir. Ayrıca, Yönetim Kurulu üyelerinin en az üçte birinin toplantı başlayana kadar yapacağı başvuru ile gündeme yeni madde eklenir. Birlik Başkanı tarafından yetkilendirilen başkan yardımcısı, başkanın yokluğunda başkan vekili olarak görev yapar.

Birlik Başkanı aynı zamanda mensubu olduğu oda veya borsanın yönetim kurulu başkan veya üyeliği ile meclis başkanlığı görevlerini yapamaz.

Soru 143: Yüksek Disiplin Kurulu Nedir?

Yüksek Disiplin Kurulu, delegeler arasından Genel Kurulca dört yıl için seçilen altı üyeden oluşur. Aynı sayıda yedek üye seçilir.

Yüksek Disiplin Kurulu; oda ve borsa meclislerinin disiplin cezalarına ilişkin kararları ile oda ve borsa yönetim kurullarının soruşturma açılmamasına ilişkin kararlarına karşı yapılacak itirazları karara bağlar.

Soru 144: TOBB İl Kadın Girişimciler Kurulu Nedir? Oluşumu Nasıldır?

TOBB bünyesinde kadın girişimcilik konusunda genel politikalar geliştiren ve görüş oluşturulmasına katkıda bulunan istişari bir kurul olan TOBB Kadın Girişimciler Kurulu TOBB Kadın Girişimciler Kurulu ile koordineli olarak faaliyet gösteren TOBB İl Kadın Girişimci Kurulları 81 ilimizde kurulmuştur.

Ülkemizdeki kadın girişimci potansiyelinin nicelik ve nitelik bakımından geliştirilmesi ve daha donanımlı hale getirilmesi amacıyla politika belirlemek ve girişimcilik kültürünün kadınlar arasında gelişmesine öncülük etmenin yanı sıra; kadınlara kişisel gelişim yollarını öğretmek kariyer geliştirme fırsatları sunmak gibi görevleri olan TOBB KGK Bu kapsamda;

a) Girişimci ruhlu kişilere, bu özelliklerini daha etkili ve verimli kullanabilmelerini sağlayacak ve iş kurmayı düşünenlere kuruluş ve devamında işi sürdürme süreçlerinde ihtiyaçları olacak temel bilgileri vermek ve yol göstermek amacıyla seminer, panel ve bunun gibi eğitim etkinliklerinde bulunmak,

b) Girişimcileri ön plana çıkartarak, ülkemizde ki kadın girişimcilik bilincini artırmak,

c) Kadın girişimcilerin deneyimli girişimciler yanında staj yapmalarını sağlamak,

d) Koçluk sistemi geliştirerek yeni iş kuran girişimcilere deneyimli girişimciler tarafından belli sürelerde destek sağlamak,

e) Üniversiteler ve sektörlerde girişimde bulunulmasına yardımcı olacak politikalar belirlemek ve bu sektörlerde kadın girişimcileri yönlendirmek ve teşvik etmek amacıyla kurulmuştur.

İl Kurulu; en fazla, o ildeki oda ve borsaların meclis üyesi toplam sayısı kadar üyeden oluşturulur. İldeki her bir Oda/Borsa Yönetim Kurulu tarafından, en fazla Oda/Borsanın kendi Meclis üyesi sayısı kadar kişi İl Kurulu üyesi olarak belirlenir. Bu kişilere ilişkin gerekli bilgiler Koordinatöre bildirilir.

Üyelik başvuruları, Oda/Borsa yönetim kurulu tarafından karara bağlanır. Ancak üyelik işlemi Birlik tarafından talep edilen bilgilerin tamamının yine Birlikçe tespit edilen yöntemle ilgili Oda/Borsa tarafından eksiksiz bir biçimde Girişimcilik Müdürlüğüne iletilmesi ile tamamlanmış olur.

Oda/Borsa Yönetim Kurulunca reddedilen başvurulara ilişkin gerekli bilgi başvuru sahiplerine Oda/Borsa Genel Sekreterliği tarafından yazılı olarak iletilir.

İl Kurulunun toplam üye sayısı, Birlik tarafından gerekli görüldüğü takdirde artırılabilir. Bu durumda, ilgili ilin her bir Oda/Borsası tarafından belirlenecek üye sayısı da Birlik tarafından yeniden belirlenir.

İl Kuruluna üye olacak kadın girişimcilerin, Ticaret siciline kayıtlı, gerçek kişi tacir veya tüzel kişilerin ortağı, yönetim kurulu üyesi, yöneticisi, genel müdürü veya Murahhas azası olması gerekir. O İlde bulunan bir fakülte, yüksek okul ya da enstitüde, girişimcilik konusunda çalışmalar yürüten üniversite öğrencileri, öğretim görevlileri veya öğretim üyeleri ile toplum nezdinde saygınlık uyandıran diğer gerçek kişiler de İl Kurul üyesi olarak belirlenebilir.

İl Kurulu üyeleri arasında, bu kişilerin sayısı, o Oda/Borsa tarafından belirlenebilecek İl Kurul üyesi toplam sayısının yüzde yirmisinden fazla olamaz.

İl Kurulu, kadın girişimciliğin ülke sathında geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik politika ve stratejiler oluşturulmasına ilişkin İl İcra Komitesine önerilerde bulunma görevini yürütür. İl Kurulu, yaptığı çalışmalarını rapor halinde İl İcra Komitesine sunar.

İl Kadın Girişimciler Kurulunun;

İldeki kadın girişimci potansiyelinin nicelik ve nitelik bakımından geliştirilmesi ve daha donanımlı hale getirilmesi amacıyla politikalar belirleme,

Girişimcilik kültürünün İldeki kadınlar arasında gelişmesine öncülük etme,

Girişimci ruhlu kişilere, bu özelliklerini daha etkili kullanabilmelerini sağlayacak, iş kurmayı düşünenlere kuruluş ve devamındaki işi sürdürme süreçlerinde ihtiyaçları olacak temel bilgileri vermek, yol göstermek amacıyla girişimcilik eğitimleri, seminer ve panel düzenleme,

İldeki lise ve üniversitelerde girişimcilik dersleri, seminerleri, panelleri düzenleme, Girişimcilik, iş kurma konularında ilgili prosedürleri aktaran kitapçıklar ve CD'ler hazırlama,

Birlik tarafından hazırlanmış olan kadın girişimcilik konusunda detaylı bilgileri ve olanakları güncel olarak sunan internet portalında, İl İcra Komitesine ilişkin yer alan bölümün güncellenmesini sağlama,

İldeki kadın girişimcilerin deneyimli girişimciler yanında staj yapmalarını sağlama, Koçluk sistemi geliştirerek ildeki yeni iş kuran girişimcilere deneyimli girişimciler tarafından belli sürelerde destek sağlama,

İl ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunacak sektörlerde girişimde bulunulmasına yardımcı olacak tedbirleri belirleme ve bu sektörlerde kadın girişimcileri yönlendirme ve teşvik etme,

Konuların özelliklerine göre çalışma grupları kurma, Yurt içinde ve yurt dışında kadın girişimciliğe ilişkin gelişmeler ile idari ve yasal düzenlemeleri izleyerek toplayacağı bilgileri ilgililere ulaştırma ve

TOBB Kadın Girişimciler Kurulu İcra Komitesi tarafından alınmış olan ilgili kararların İl sathında uygulanmasını sağlama konularında, İl Oda/Borsaları tarafından görüş oluşturulmasına katkı sağlar ve bu kapsamda koordinatör Oda/Borsa tarafından verilecek görevleri yerine getirir.

Soru 145: TOBB İl Genç Girişimciler Kurulu Nedir? Oluşumu Nasıldır?

TOBB bünyesinde teşekkül ettirilen ve TOBB Yönetim Kurulu'nun alacağı kararlara ışık tutan, genç girişimcilik konusunda temel politikalar geliştiren ve görüş oluşturulmasına katkıda bulunan istişari bir kurul olan TOBB Genç Girişimciler Kurulu(TOBB GGK) ile koordineli çalışarak, bulundukları illerde girişimciliğin geliştirilmene yönelik faaliyetlerde bulunan kurullardır.

Genç Girişimciler Kurulu, genç girişimcilere eğitim, kapasite geliştirme desteği ile girişimci fikirlerini hayata geçirmelerinde destek sağlamak üzerine kurulmuştur. Ülkemizdeki genç girişimci potansiyelinin nicelik ve nitelik bakımından geliştirilmesi ve daha donanımlı hale getirilmesi amacıyla politika belirlemek ve girişimcilik kültürünün gençler arasında yaygınlaştırılmasına öncülük etmek kurulun başlıca görevleri arasındadır.

TOBB Genç Girişimciler Kurulu;

a) Gençlere kişisel gelişim yollarını öğretmek kariyer geliştirme fırsatları yaratmak,
b) GGG; eğitimlerin ve kapasite geliştirilmesinin yanı sıra genç girişimcilerin iş kurma ve işlerini başarılı bir şekilde sürdürme sırasında da desteklemek,

c) Türk ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunacak üniversiteler ve sektörlerde girişimde bulunulmasına yardımcı olacak politikaları belirlemek ve bu sektörlerde genç girişimcileri yönlendirmek ve teşvik etmek,

d) Genç girişimcilerde sosyal sorumluluk bilinci oluşturulması amacıyla eğitim programları ve çeşitli sosyal etkinlikler düzenlemek amacıyla kurulmuştur.

On yedi üyeden oluşan İl İcra Komitesinin on üç asıl ve yedek üyesi, Birlik tarafından İl Oda/Borsa meclis üyeleri toplam sayılarının içerisindeki paylar dikkate alınarak belirlenen kontenjanlar çerçevesinde; her bir ilçeyi temsilen o ilçedeki Oda/Borsalarca ortaklaşa belirlenen İl Kurul üyeleri ve İl merkezini temsilen İl merkezindeki oda ve borsaların her birince ayrı ayrı belirlenen İl Kurul üyeleri tarafından ve arasından seçilir.

İl İcra Komitesinde yer alınabilmesi için; İl Oda/Borsaları veya İlçeler tarafından en az üç kişinin İl Kurul üyesi olarak belirlenmesi esastır. İl İcra Komitesinin diğer iki asıl ve yedek üyesi, Koordinatör tarafından belirlenen İl Kurul üyeleri tarafından ve arasından seçilir. Birlik tarafından belirlenen tarihte seçimi tamamlamamış olan İl İcra Komitesinin üyelik kontenjanları için, gerekli görülmesi halinde TOBB tarafından belirlenen üyeler atanır. Koordinatör Oda/Borsa Yönetim Kurulu Başkanı tarafından Koordinatör Oda/Borsa Yönetim Kurulu üyeleri arasından görevlendirilen bir üye ile Koordinatör Oda/Borsa Genel Sekreteri ya da görevlendireceği Yardımcısı ise İl İcra Komitesinin doğal üyesidir. İl İcra Komitesi seçimleri Birlik organ seçimlerinin yapılacağı ayı takip eden dördüncü ayın sonuna kadar TOBB tarafından belirlenen esaslar doğrultusunda, yine TOBB tarafından tespit edilen tarihte gerçekleştirilir. İcra Komitesinin görev süresi bir sonraki İl İcra Komitesi seçimleri kesinleşinceye kadardır. Yeni seçilen İl İcra Komitesinin yapılacak ilk toplantısına kadar, eski İcra Komitesi görevine devam eder. Görev süresi içerisinde kırk yaşından gün alan İl İcra Komitesi üyeleri, İl İcra Komitesinin görev süresi sona erene kadar görevlerine devam ederler.

İl İcra Komitesi üyeliği için, Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle ya da devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan

malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından hapis cezasına mahkûm olmamak şarttır. İl İcra Komitesi seçimlerine katılacak olan adaylar bu şartı taşıdıklarını tevsik eden adli sicil belgelerini adaylık başvuru dilekçeleri ile birlikte seçimim gerçekleştirileceği Oda/Borsa'ya ibraz etmek zorundadır. Bu süre içerisinde adli sicil belgesini ibraz etmeyenler veya ibraz etmekle birlikte bu şartı taşımadıkları ilgili Oda/Borsa tarafından tespit edilenler seçimlere katılamazlar. Seçildikten sonra bu şartı taşımadıkları anlaşılanların icra komitesi üyeliği kendiliğinden sona erer.

II. BÖLÜM: SEÇİM İŞLEMLERİ

Soru 146: Odalar ve Borsalarda Niye Seçim Yapılır?

Odalar ve borsalar, Anayasa'nın 135'inci maddesine göre kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir.

Odaya veya borsaya üye olmadan mesleki faaliyette bulunulamaz. Bu zorunluluk Anayasa ve Kanun hükümlerinden doğmaktadır.

Anayasaya göre oda ve borsa organları ancak kendi üyeleri tarafından oluşturulabilir. Dolayısıyla merkezi idarenin, bu kuruluşların organlarının seçimi ve oluşturulmasında bir yetkisi yoktur. Bu nedenle, bu kuruluşların yöneticilerinin sadece kendi üyelerine karşı sorumlulukları bulunmaktadır.

Bu nedenlerden dolayı oda ve borsa üyeleri kendilerini yönetecek kişileri kendileri seçmektedir.

Soru 147: Organları Seçme ve Organlara Seçilme Şartları Nelerdir?

Tüzel kişileri meslek komitesi ve meclis üyeliği seçimlerinde temsil edecek gerçek kişinin seçmen olabilmesi ve seçilme yeterliliğine sahip olma şartları farklıdır.

Seçmen Olabilme Şartları	Seçilebilme Şartları
a) Seçim tarihi itibarıyla en az iki yıldır oda veya borsaya kayıtlı olmak, b) Gerçek kişiler ile tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcileri için seçim günü itibarıyla on sekiz yaşını doldurmuş olmak, c) Tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcileri için tescilli ana sözleşmelerinde temsil ve bağlayıcı işlemler yapma yetkisine sahip olmak, ç) Oda ve borsaya kaydını gerektiren ticari ve sınai kazanç dolayısıyla gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olmak,	a) Seçim tarihi itibarıyla, tacir ve sanayiciler için ticaret siciline, borsa üyelerinden esnaf niteliğinde olanlar için ise esnaf ve sanatkâr siciline kayıtlı bulunmak şartıyla, yeni kurulan oda ve borsalar hariç en az iki yıldan beri oda veya borsaya kayıtlı olmak, b) Gerçek kişiler ile tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcileri için seçim günü itibarıyla 25 yaşını doldurmuş ve okur-yazar olmak, c) İflas etmemiş ya da iflas etmiş olsa bile itibarını hükmen yeniden kazanmış olmak, ç) Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile; kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle ya da devletin güvenliğine karşı suçlar, Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı

d) Meslek grubu ve seçmen listelerinden silinmemiş olmak veya yükümlülüklerini yerine getirmiş olmak suretiyle yeniden meslek grubu ve seçmen listelerine dâhil edilmiş olmak,	değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı veya haksız mal edinme suçlarından hapis cezasına mahkûm olmamak,
e) Ticaret şirketlerinde, şirketin ortağı ve/veya yöneticisi olmak ve şirketi temsil ile bağlayıcı işlem yapmaya yetkili olmak,	d) Meslek grubu ve seçmen listelerinden silinmemiş olmak veya Kanunda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmiş olmak suretiyle yeniden meslek grubu ve seçmen listelerine dâhil edilmiş olmak,
f) Ticaret şirketleri dışındaki tüzel kişilere ait ticari işletmelerde, gerçek kişi temsilcinin işletmenin yöneticisi olmak ve ticari işletmeyi temsil ile bağlayıcı işlem yapmaya yetkili bulunmak,	f) Oda ve borsaya kaydını gerektiren ticari ve sınaî faaliyetten elde edilen kazanç dolayısıyla gelir veya kurumlar vergisi mükellefi olmak
g) Gerçek kişilere ait ticari işletmelerde ticaret siciline tescil edilmiş temsilcinin bulunması halinde bunların işletmeyi temsil ile bağlayıcı işlem yapmaya yetkili bulunmak	g) Ticaret şirketlerinde, şirketin ortağı ve/veya yöneticisi olması ve şirketi temsil ile bağlayıcı işlem yapmaya yetkili bulunmak,(seçimden en az altı ay öncesini kapsamı)
	g) Ticaret şirketleri dışındaki tüzel kişilere ait ticari işletmelerde, gerçek kişi temsilcinin işletmenin sahibi veya temsilcisi olmak ve ticari işletmeyi temsil ile bağlayıcı işlem yapmaya yetkili bulunmak, (seçimden en az altı ay öncesini kapsamı)
	h) Gerçek kişilere ait ticari işletmelerde ticaret siciline tescil edilmiş temsilcinin bulunması halinde bunların işletmeyi temsil ile bağlayıcı işlem yapmaya yetkili bulunmak, (seçimden en az altı ay öncesini kapsamı)

Soru 148: Organ Seçimleri Nasıl Yapılır?

Oda, borsa ve TOBB organları ile şubelerinin seçimleri, 5174 sayılı Kanunda yazılı esas ve usullere göre, ortak veri tabanında oda ve borsa meslek gruplarına göre seçme ve seçilme niteliklerini haiz olan üyeleri gösteren güncel üye listeleri dikkate alınarak yargı gözetiminde yapılır.

Oy verme işlemleri gizli oy ve açık tasnif esaslarına göre yerine getirilir.

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile ilan süresi içinde seçim sonuçlarına yapılacak itirazlar, görevli hâkim tarafından aynı gün incelenir ve karara bağlanır. İlçe seçim kurulunun itiraz üzerine vereceği kararlar, seçim yerinde asılmak suretiyle bir tam iş günü ilân edilir. Bu kararlara karşı, ilan süresi içinde il seçim kurulu nezdinde itiraz edilebilir. İl seçim kurulunun bir gün içinde vereceği karar kesindir.

Meslek komitesi ve meclis seçimlerinden azami üç ay, asgari bir ay önce mahalli gazetelerde ve odanın/borsanın duyuru panosunda ilan edilmek suretiyle üyeler, vergi mükellefiyetlerine ilişkin oda/borsa kayıtlarını kontrole davet edilir. Bu ilanlarda, kayıtların incelemeye açık tutulacağı süre, kayıtların düzeltilmesi için uygulanacak yöntem

ve süresinde başvurulmaması nedeniyle kayıtların düzeltilememesi halinde oda ve borsa kayıtlarının doğruluğunun üye tarafından kabul edilmiş sayılacağı hususları belirtilir.

Odalar ve borsalar belirlenen takvim içerisinde seçim sürecine ait tarihleri kendileri belirlerler.

Odalar ve borsalarda seçim süreci aşağıdaki gibidir.

1- Yönetim Kurulu seçim kararı alır.

2- Seçim tarihinden en az 20 gün önce seçmen listeleri İlçe Seçim Kuruluna 3 nüsha olarak üst yazıyla sunulur

3- En fazla 5 gün içinde İlçe Seçim Kurulu listeleri onaylar.

4- Listeler 3 Tam iş günü askıda kalır

5- Listelere İtiraz;

a. Varsa: İlçe Seçim Kurulu 2 gün içinde itirazı karara bağlar. 3 gün içinde İlçe Seçim Kurulu kararına İl Seçim Kuruluna itiraz edebilir. 3 gün içinde İl Seçim Kurulu itirazı karara bağlar. Bu karara itiraz edilemez. Listeler 3 tam iş günü askıda kalır ve Seçim tarihi beklenir

b. Yoksa: Seçim tarihi beklenir

6- Meslek Komitesi ve/veya Meclis seçimleri yapılır.

7- Seçim sonuçlarının kesinleşmesinden itibaren 2 gün içinde

- Yönetim Kurulu Başkan ve üyeleri, disiplin kurulu üyeleri ve TOBB delege seçimleri

- Meslek Komitesi seçiminin kesinleşmesinden 3 gün itibaren Başkan ve Yardımcı seçimi

- Meclis Üyeliği Seçiminin kesinleşmesinden sonra ilk toplantıda Başkan ve Yardımcı seçimi ile Hesapları İnceleme Komisyonu üyeleri seçimi

8- Seçim sonuçlarının kesinleşmesinden itibaren 2 gün içinde Yönetim Kurulu ilk toplantısını yapar. Başkan yardımcısı ve sayman üye seçilir. Disiplin Kurulu Başkanı seçilir.

Soru 149: Meslek Komitesi ve Meclis Üyeleri Seçimi Nasıl Yapılır?

Seçimlerde, her meslek grubu için ayrı zarflarda oy kullanılır. Bu zarflara konulacak her bir oy pusulasının üstüne meslek komitesi asil üye adayları, altına ise meslek komitesi yedek üye adayları ayrı ayrı yazılır. Meclis asil ve yedek üyesi adayları; aynı liste üzerinde meslek komitesi asil üyesi adaylarının yanlarına yazılarak belirtilir. Bu şekilde düzenlenen birleşik oy pusulası tek bir zarfa konulmak suretiyle sandığa atılır.

Tüzel kişiler meslek komitesi ile meclis üyeliğine tüzel kişi olarak seçilirler. Bu nedenle, oy pusulalarında meslek komitesi ve meclis üyeliği için tüzel kişinin sadece unvanının yazılması zorunludur.

Meslek komitesi ve meclis üyeliğine seçilen tüzel kişiler, meslek komitesi ve meclis üyeliği seçimlerinin kesinleşmesinden itibaren bir (1) gün içinde meslek komitesi ve meclis üyeliğinde tüzel kişiyi temsil edecek gerçek kişinin ismini oda veya borsaya bildirir. Bu süre içinde bildirimin yapılmaması halinde, meslek komitesi ve meclis üyeliği seçimlerinde oy kullanan tüzel kişinin gerçek kişi temsilcisi, yönetim kurulu başkan ve üyeliği seçiminde oy kullanamaz.

Tüzel kişiler, meslek komitesi ve meclis üyeliğinde kendilerini temsil edecek gerçek kişinin ismini her halükarda seçimlerin kesinleşmesinden itibaren bir ay içinde oda veya borsaya bildirmek zorundadır. Bu süre içinde bildirimin yapılmaması halinde, diğer yedek üyeler sırası ile meslek komitesi veya meclis asil üyeliğine çağrılır.

En az yedi meslek grubu kurulamayan borsalarda meclisler borsaya kayıtlı olanların kendi aralarından seçecekleri on dört üye ile kurulur. Ayrıca aynı sayıda yedek üye seçilir.

Soru 150: Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri, Genel Kurul Delegeleri ve Disiplin Kurulu Üyeleri Seçimi Nasıl Yapılır?

Meclis, seçimlerinin kesinleşmesini takip eden en geç iki (2) gün içinde kendi üyeleri arasından oda ve borsa yönetim kurulu başkanı ile yönetim kurulunun asil ve yedek üyelerini aynı listede seçer.

Bu seçimde kullanılacak oy pusulalarına, yönetim kurulu başkanı ile yönetim kurulunun asil ve yedek üyelerinin isimlerinin birlikte yazılması zorunludur.

Oda ve borsa yönetim kurulu başkanlığı seçiminde oyların eşit çıkması halinde en çok oy alan iki aday arasında, aynı usulle ikinci tur seçimi yapılır. İkinci turda da oyların eşit çıkması halinde ise kura usulüne başvurulur.

Genel Kurul asil ve yedek delegeleri, meclise seçilenler arasından, disiplin kurulunun asil ve yedek üyeleri ise oda ve borsaya kayıtlı üyeler arasından meclis tarafından seçilir.

Oda ve borsaların seçecekleri Genel Kurul delege sayıları Kanunun 61 inci maddesindeki kriterlere uygun olarak Birlikçe belirlenir ve seçimlerin yapılacağı tarihten bir ay önce oda ve borsalara bildirilir.

Genel Kurul delege sayısı bir olan oda ve borsalarda yönetim kurulu başkanı Kanun 61 inci maddesi gereğince aynı zamanda Genel Kurul delegesi olduğundan, söz konusu oda ve borsalarda Genel Kurul delegeliği seçimi yapılmaz. Genel Kurul delege sayısı birden fazla olan oda ve borsalarda yönetim kurulu başkanı Kanun gereği aynı zamanda Genel Kurul delegesi olduğundan sadece diğer Genel Kurul delegeleri için seçim yapılır.

Soru 151: Seçimlerde Gerçek ve Tüzel Kişilerin Temsili Nasıl Olur?

Tüzel kişiler meslek komiteleri ve meclis üyeliği seçimlerine tüzel kişi olarak katılırlar. Meslek komiteleri ve meclis üyeliği seçiminde oy pusulalarına tüzel kişinin unvanı yazılır. (Örneğin; SRA Danışmanlık ve Bağımsız Denetçilik A.Ş.)

Meslek komitesi ve meclis üyeliği seçimleri hariç yapılacak diğer seçimlerde seçilen tüzel kişi değil, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişidir. Oy pusulasına tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcisinin adı yazılır. (Örneğin; Yönetim Kurulu seçimine SRA Danışmanlık ve Bağımsız Denetçilik A.Ş. tüzel kişiliği değil bu tüzel kişiliğin temsilcisi Süleyman Ruhi AYDEMİR)

Borsalarda en az yedi meslek grubu kurulamaması nedeniyle meclis üyeleri doğrudan seçiliyor ise meclise seçilen tüzel kişiliktir. Meclis üyeliği seçimi hariç diğer seçimlerde ve görev bölümünde oylar tüzel kişiliğe değil, onun temsilcisi gerçeğe kişiye verilir.

Tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcilerinin, temsil ettikleri tüzel kişinin tescilli ana sözleşmeleri gereğince temsil ve bağlayıcı işlem yapma yetkisine sahip olduklarına dair düzenlenmiş sicil tasdiknamesi veya ticaret sicil müdürlüğünden doksan gün içerisinde alınmış yetki belgesinin oy kullanma sırasında ibrazı gerekir. İbraz edilen sicil tasdiknamesinin bir fotokopisi oy kullanılan sandık kurulu başkanına teslim edilir.

Ticaret sicil müdürlüklerince organ seçimlerinin başladığı tarihten önceki doksan gün de dâhil olmak üzere oda ve borsa organ seçimlerinin yapıldığı aylarda seçim amacıyla tasdik edilen bu belgelerden harç ve hizmet bedeli tahsil edilmez.

Tüzel kişilerin ve şubelerin gerçek kişi temsilcisi için düzenlenecek yetki belgesi talepleri dilekçe ile yapılır ve yalnızca bir temsilci için yetki belgesi düzenlenir.

Müşterek yetkiye sahip temsilciler bulunması halinde hangi temsilci için yetki belgesi düzenleneceği dilekçede belirtilir ve müşterek yetkililerce imzalanır. Münferit yetkiye sahip birden fazla temsilci bulunması halinde dilekçe müştereken imzalanabileceği gibi münferit yetkiye sahip temsilcilerden biri tarafından da imzalanabilir. Münferit yetkililerden ilk başvurana yetki belgesi verilir.

Düzenlenen yetki belgesi iade edilmedikçe yeni yetki belgesi düzenlenmez. Yetki belgesinin zayi olması halinde, aynı kişi/kişiler tarafından talep edilmesi şartıyla aynı kişi adına yeni bir yetki belgesi düzenlenir. Zayi olan yetki belgesinin başka bir temsilci adına düzenlenmesinin talep edilmesi halinde, başvuru dilekçesinin temsil ve bağlayıcı işlem yapma yetkisine sahip tüm temsilciler tarafından imzalanması zorunludur. Münfesih,

tasfiye haline girmiş, iflasına karar verilmiş şirketlerin temsilcileri ile adi ortaklık adına organ seçimlerinde kullanılmak üzere yetki belgesi düzenlenmez.

Gerçek kişiler ise seçimlere bizzat kendileri iştirak ederler. Bu kişiler, seçme ve seçilme haklarını vekâleten veya ticari mümessil vasıtasıyla kullandırılamazlar.

Birden fazla firma sahibi gerçek kişiler, kayıtlı oldukları bütün meslek gruplarında meslek komitesi seçimlerine iştirak edebilir. Ancak, birden fazla firma sahibi gerçek kişi mecliste birden fazla firmasını temsilen bulunamaz.

ÖRNEK: Ticari faaliyetleri nedeniyle 4 ayrı firması bulunan Bay C, 4 ayrı meslek grubuna kayıtlıdır. Bay C, bütün meslek gruplarında seçimlere iştirak etmiş ve 4 meslek grubunda da meslek komitesi üyeliğine seçilmiştir. Bay C, mecliste ise sadece 1 firmasını temsilen bulunacaktır.

Soru 152: Organ Seçimlerinde Oy Kullanan Tüzel Kişi Temsilcisi Yerine Organ Üyeliklerinde Farklı Kişi Olabilir mi?

Meslek komitesi ve meclise seçilen tüzel kişileri, meslek komitesi ve meclis üyeliği seçimlerinde oy kullanan gerçek kişi temsilcileri temsil edebileceği gibi, seçilme yeterliliğini taşıyan başka gerçek kişiler de temsil edebilir.

ÖRNEK: SRA Danışmanlık ve Bağımsız Denetçilik A.Ş. tüzel kişiliğini temsil etmek üzere oy kullanan kişi Süleyman Ruhi Aydemir'dir. Bu tüzel kişiliği meslek komitesi ve mecliste temsil edecek kişi Süleyman Ruhi Aydemir olabileceği gibi şirketi temsilen başka bir gerçek kişi de olabilir.

Soru 153: Sadece Seçimlerde Oy Kullanma Yetkisi Verilebilir mi?

Bir gerçek kişinin, ana sözleşme uyarınca tüzel kişiyi temsil ve ilzama yetkili kılınmadan, yalnızca oda veya borsa seçimlerinde oy kullanması veya organlarda tüzel kişiyi temsil etmesi mümkün değildir.

Soru 154: Tüzel Kişiyi Meslek Komitesi ve Meclis Üyeliğinde Farklı Kişi Temsil Edebilir mi?

Bir tüzel kişinin hem meslek komitesine hem de meclis üyeliğine seçilmesi halinde, tüzel kişiyi meslek komitesinde ve mecliste aynı gerçek kişi temsil eder.

ÖRNEK: SRA Danışmanlık ve Bağımsız Denetçilik A.Ş. tüzel kişiliği hem meslek komitesine hem de meclis üyeliğine seçilmiş ve bu şirketi Süleyman Ruhi AYDEMİR temsil ediyor ise Süleyman Ruhi Aydemir hem meslek komitesi hem de meclis üyesi olacaktır.

Soru 155: Gerçek Kişi Birden Fazla Tüzel Kişiyi Temsil Edebilir mi?

Aynı gerçek kişi kendi adına bir meslek komitesine, tüzel kişi temsilcisi olarak bir başka meslek komitesine seçilebilir veya değişik meslek komitelerinde değişik tüzel kişileri

temsil edebilir. Ancak, aynı gerçek kişi aynı meslek komitesinde veya aynı mecliste birden fazla gerçek ve tüzel kişiyi temsil edemez.

ÖRNEK: Süleyman Ruhi AYDEMİR hem gerçek kişi olarak sahibi olduğu Aydemir Kırtasiye adına Kırtasiyeciler Meslek Komitesine hem de SRA Danışmanlık ve Bağımsız Denetçilik A.Ş. tüzel kişiliği adına Danışman Firmalar Meslek Komitesine seçilebilir. Ancak, Aydemir Kırtasiye ve SRA Danışmanlık ve Bağımsız Denetçilik A.Ş. tüzel kişiliğinin ikisi de meclis üyeliğine seçilmiş ise ikisinin de meclisteki temsilcisi Süleyman Ruhi Aydemir olamaz.

Soru 156: Tüzel Kişinin Gerçek Kişi Temsilcisi Temsil Yetkisini Kaybederse Ne Olur?

Tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcisi temsil yetkisini kaybettiği takdirde, temsilcinin, seçilmiş olduğu yönetim kurulu başkan ve üyeliği, disiplin kurulu üyeliği, Genel Kurul delegeliği ile temsil edilen tüzel kişinin meclis üyeliği son bulur. Ancak, tüzel kişilik meslek komitesi üyeliğini, en az yedi meslek grubu kurulamayan borsalarda ise meclis üyeliğini muhafaza eder.

Bu şekilde boşalan delege ve üyeliklerin yerine geri kalan süreyi tamamlamak üzere yedek delege ve üyeler çağrılır. Ancak, meslek komitesi ile en az yedi meslek grubu kurulamayan borsalarda meclis üyeliğini muhafaza eden tüzel kişiler bir ay içinde kendilerini temsil edecek gerçek kişinin ismini oda veya borsaya bildirir. Bu süre içinde bu belgenin ibraz edilmemesi durumunda, diğer yedek üyeler sırası ile meslek komitesi veya meclis asil üyeliğine çağrılır.

Soru 157: Tüzel Kişi Seçilme Yeterliliği Kaybettiği Takdirde Ne Olur?

Tüzel kişi seçilme yeterliliğini kaybettiği takdirde, bu tüzel kişi meslek komitesi ve meclis üyeliğinden, en az yedi meslek grubu teşkil edilemeyen borsalarda ise meclis üyeliğinden düşer. Temsilcisi olan gerçek kişinin de seçilmiş olduğu oda, borsa ve Birlik organlarındaki görevleri sona erer ve yerlerine yedek üyeler çağrılır.

Tüzel kişileri temsile yetkili olanlar birden fazla ise, temsil yetkisini muhafaza ettiği sürece meslek komitesi ve meclis toplantılarında ve yönetim kurulu başkan ve üyeliği, disiplin kurulu üyeliği ile Genel Kurul delegeliği seçimlerinde aynı gerçek kişi temsil eder.

ÖRNEK 1: Meclis üyeliğine seçilen ve meclis başkan yardımcısı ve aynı zamanda TOBB delegesi olan ABC İthalat ve İhracat Şirketinin temsilcisi olan Bay E temsilciliği devam ederken görevi kötüye kullanma suçundan hüküm giymiştir. Bu takdirde Bay E'nin organlardaki tüm görevleri sona erer. ABC İthalat ve İhracat Şirketini temsil etmek üzere

şirketten yeni temsilci istenilecektir. Ancak, bildirilecek yeni temsilci Bay E'nin temsil ettiği meclis başkan yardımcılığı ve TOBB delegeliği üyeliklerini devam ettiremez.

ÖRNEK 2: Yönetim Kurulu üyeliğine seçilen DEF Nakliyat A.Ş iflas nedeniyle kapanmıştır. Bu şekilde DEF Nakliyat A.Ş seçilme yeterliliğini kaybetmiş olduğu için organlardaki tüm üyelikler sona erer ve yerine DEF A.Ş' yi temsil edecek diğer kişi değil Yönetim Kurulu yedek üyesinin çağrılması gerekmektedir.

Soru 158: Askiya Alınan Bir Üye Organ Üyeliklerinden Düşer mi?

Odalar ve Borsalarda her yılın Ocak ayında üye kayıtları güncelleştirilir. Bu güncelleştirme sonrasında; içinde bulunulan yıldan önceki ikinci yılın Ocak ayının ilk gününden, güncelleştirme işleminin yapılacağı ana kadar adres ve durumları tespit edilemeyenler ile bu süre zarfında tahakkuk eden aidat borçlarından en az bir taksitini ödemeyenlerin üyeliği askıya alınırlar ve üyenin ismi meslek grupları ve seçmen listelerinden silinir.

Bu bağlamda, üyeliği askıya alınan gerçek veya tüzel kişinin seçmen listelerinden silinmesi nedeniyle bu üyelerin tüm organlardaki görevleri sona erer.

Soru 159: Firma Şubelerini Kim Temsil Eder?

Gerçek ve tüzel kişilerin varsa şubelerini veya fabrikalarını bu şube veya fabrika namına ilzama yetkili olanlar temsil ederler. Şube veya fabrika temsilcilerinin bu Yönetmeliğinin seçme ve seçilme yeterliliklerini tevsik eden belgelere sahip olmaları şarttır.

Soru 160: Bir Ticaret Şirketinin Bir Başka Ticari Şirkete Dönüşmesi Suretiyle Tür Değiştirmesi Durumunun Organ Üyeliklerine Etkisi Nedir?

Seçilme yeterliliği bulunmadığı sonradan anlaşılanlar ile seçilme yeterliliğini kaybedenlerin yanı sıra, üye şirketin müfesihi olması, şirketin veya işletmenin işyerini veya merkez kaydını başka bir oda ya da borsanın çalışma alanına taşıması hallerinde üyelik ile birlikte seçilmiş olduğu oda, borsa ve Birlik organlarındaki görevi kendiliğinden sona erer.

Tüzel kişiler meslek komiteleri ve meclis üyeliği seçimlerine tüzel kişi olarak katılırlar. Gerçek kişiler ise seçimlere bizzat iştirak ederler. Bu kişiler, seçme ve seçilme haklarını vekâleten kullanıramazlar

Tüzel kişinin seçilme yeterliliğini kaybetmesi halinde, bu tüzel kişi meslek komitesi ve meclis üyeliğinden, en az yedi meslek grubu teşkil edilemeyen borsalarda ise meclis üyeliğinden düşer. Temsilcisi olan gerçek kişi de seçilmiş olduğu oda, borsa ve Birlik organlarındaki görevleri sona erer ve yerlerine yedek üyeler çağrılır.

Bu çerçevede; bir üyenin seçilmiş olduğu oda, borsa ve Birlik organlarındaki görevinin kendiliğinden sona ermesi; Seçilme yeterliliğinin bulunmadığının tespit edilmesi veya seçilme yeterliliğinin sonradan kaybedilmesi veya üye şirketin münfesihi olması hallerine bağlıdır.

Bir ticaret şirketinin bir başka ticari şirkete dönüşmesi suretiyle tür değiştirmesi durumu 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun 180'inci maddesi çerçevesinde ele alınmaktadır. Bir şirket hukuki şeklini değiştirebilir. Yeni türe dönüştürülen şirket eskisinin devamıdır. Bu bağlamda; şirket hukuki şeklini değiştirebilir ve tür değiştirmede şirketin varlığı sona ermez. Böylelikle şirketin tüzel kişiliğinin aynen devam edeceği dolayısıyla şirketin seçilebilme yeterliğini yitirmediği ve seçilmiş olduğu organlardaki üyeliklerinin devam edeceği açıktır.

ÖRNEK: Seçimlere SRA Kırtasiye A.Ş. katılmış ve organ üyeliklerine seçilmiş olan şirket, türünü değiştirerek SRA Kırtasiye Ltd.Şti. olmuştur. Bu durumda yeni türe dönüştürülen şirket eskisinin devamı olduğu için şirketin seçilebilme yeterliğini yitirmemekte ve seçilmiş olduğu organlardaki üyeliklerinin devam etmektedir.

Soru 161: Bir Ticaret Şirketinin Bir Ticari İşletmeye Dönüşmesi Suretiyle Tür Değiştirmesi Durumunun Organ Üyeliklerine Etkisi Nedir?

Bir ticaret şirketinin bir ticari işletmeye dönüşmesi, tüzel kişinin şekil değiştirerek bir ticari işletme haline gelmesidir. Her ticaret şirketi, tabi olduğu sorumluluk sistemi ne olursa olsun bir ticari işletmeye dönüşebilir. Dönüşme sonucunda meydana gelen ticari işletme dönüşen ticaret şirketinin devamıdır. Bir ticari işletmenin bir ticaret şirket türüne dönüşmesi halinde yeni türün tescili için zorunlu olan olguların tescili ile birlikte tür değişikliği nedeniyle ticari işletmeye ilişkin kayıtlarda gerekli değişiklikler yapılır. Tescil, eski türün sicil kaydı üzerinden yapılır. Bu husus hem Türk Ticaret Kanununun 194'üncü maddesinde hem de Ticaret Sicil Yönetmeliğinin 134 ve 135'inci maddelerinde düzenlenmiştir.

Ticaret şirketinin ticari işletmeye dönüşmesinde, ticari işletmenin tüzel kişiliğinin olmaması nedeniyle ticari işletmenin sahibinin gerçek kişi de olabilmesi yanında Ticaret Sicili Yönetmeliğinde önceki şirketin tüzel kişiliğinin de sona erdiğinin tescil edileceğinin hükme bağlandığı açıkça ifade edildiğinden 5174 sayılı Kanun kapsamında ticari işletmeye dönüşen şirketin münfesihi sayıldığı kabul edilmelidir. Bu bağlamda şirketin üyelik ile birlikte seçilmiş olduğu oda, borsa ve Birlik organlarındaki görevinin kendiliğinden sona erecektir.

ÖRNEK: Seçimlere SRA Kırtasiye A.Ş. katılmış ve organ üyeliklerine seçilmiş, daha sonra SRA Kırtasiye A.Ş. tür değiştirerek Aydemir Kırtasiye ticari işletmesine dönüşmüş ise

benzer şekilde SRA Kırtasiye A.Ş. seçilme yeterliliğini kaybetmiş olacaktır. Aydemir Kırtasiye ticari işletmesi ise zaten seçimlere bu sıfatla katılmadığı için temsil edilememektedir. Dolayısıyla temsilcisi aynı kişi olsa bile yukardaki durumlarda her iki işletmenin temsil edilebilmesi mümkün değildir.

Soru 162: Bir Ticaret İşletmenin Ticaret Şirketine Dönüşmesi Suretiyle Tür Değiştirmesi Durumunun Organ Üyeliklerine Etkisi Nedir?

Ticari işletmenin ticaret şirketine dönüşmesi halinde ise yeni türün tescili için zorunlu olan olguların tescili ile birlikte tür değişikliği nedeniyle ticari işletmeye ilişkin kayıtlarda gerekli değişikliklere ilişkin tescil, eski türün sicil kaydı üzerinden yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda; gerçek kişi olarak seçimlere giren ve bu sıfatla organlara seçilen üyenin ticaret şirketine dönüşmesi halinde seçilme yeterliliğini kaybedecek ve dolayısıyla organ üyeliğini yitirecektir.

ÖRNEK: Aydemir Kırtasiye temsilcisi olarak seçimlere giren ve yönetim kurulu üyeliğine seçilen Süleyman Ruhi AYDEMİR ticari işletmesini anonim şirkete çevirmiş ve SRA Kırtasiye A.Ş. olmuş ise organlardaki tüm üyelikleri sona erecektir. Zira, Süleyman Ruhi AYDEMİR seçimlere Aydemir Kırtasiye temsilcisi olarak seçimlere katılmış ve seçilmiştir. Sermaye şirketine dönüştüğü için seçilme yeterliliğini kaybetmiş olacaktır. Zira SRA Kırtasiye A.Ş. seçimlere katılmamıştır.

Soru 163: Aynı Anda İki Ayrı Odada/Borsada Görev Alınabilir mi?

Bir oda veya borsanın meslek komitesi veya meclis üyeliğine seçilen gerçek kişiler ile tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcileri aynı faaliyet alanı içinde bulunan başka bir oda veya borsanın meslek komitesi veya meclisinde görev alamazlar.

Seçildikleri takdirde hangi oda veya borsa meslek komitesi ve meclisinde görev alacaklarını seçimlerin kesinleşmesinden itibaren on beş (15) gün içinde ilgili oda/borsa yönetim kurulu başkanlığına yazılı olarak bildirirler. Bu süre içinde bildirmedikleri takdirde ilgilinin seçilmiş olduğu organ üyelikleri kendiliğinden sona erer.

Aynı faaliyet alanı içinde bulunan birden çok oda ve borsaya kayıtlı tüzel kişiler, temsilcilerinin farklı gerçek kişiler olması şartıyla bu kuruluşların meslek komitesi ve meclislerinde görev alabilir.

ÖRNEK: Ticari faaliyetleri nedeniyle A Ticaret Odası ve B Ticaret Borsasına üyeliği devam eden ABC A.Ş., organ seçimleri sonucunda A Ticaret Odasının meslek komitesine, aynı zamanda da B Ticaret Borsası meclis üyeliğine seçilmiştir.

Seçimlerin kesinleşmesinden sonra işlerinin yoğunluğu nedeniyle 15 günlük süre zarfında hangi oda/borsada görev alacağına ilişkin talepte bulunmada ihmalkârlık

etmiştir. Bu durumda ABC A.Ş.’nin hem odadaki hem de borsadaki seçilmişliği sona erecektir.

Soru 164: Aynı Anda Hem Esnaf Odası Hem de Oda/Borsa Organlarında Görev Alınabilir mi?

Organ Seçimleri Yönetmeliğinde; oda ve borsaların meslek komiteleri ve meclis üyeliğine seçilmiş gerçek kişiler ile tüzel kişilerin gerçek kişi temsilcileri, 17/7/1964 tarihli ve 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununa tabi olarak kurulan odalarda görev alamazlar denilmektedir

Ancak, 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanununun 76’ncı maddesiyle 17.7.1964 tarihli ve 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu maddede; “diğer kanunlarda, 507 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Kanununa yapılmış olan atıflar bu Kanuna yapılmış sayılır” denildiği için aynı yasaklama devam etmektedir.

Bu durumda olanlar, seçimlerin kesinleşmesinden itibaren tercihlerini on beş (15) gün içinde ilgili oda/borsa yönetim kurulu başkanlığına yazılı olarak bildirir. Bu süre içinde bildirmedikleri takdirde, ilgilinin odadaki/borsadaki meslek komitesi ve meclis üyelikleri kendiliğinden sona erer.

ÖRNEK: Organ seçimleri sonucunda A Ticaret Borsası meclis üyeliğine seçilen Bay B, aynı zamanda buğdaycılar esnaf odası başkanıdır. Bay B, aynı zamanda 5362 sayılı Kanuna tabi meslek kuruluşunda görev yaptığı için, organ seçimlerinin kesinleşmesine müteakip on beş gün içerisinde pazarcılar odası başkanlığı ile borsa meclis üyeliği arasında tercih yapmak zorundadır. Bu bağlamda, borsa yönetim kuruluna yazılı olarak başvurması gerekmektedir. Bu başvuruyu yapmadığı takdirde Borsa meclis üyeliği kendiliğinden sona erecektir.

III. BÖLÜM: DİĞER HUSUSLAR

Soru 165: Örf, Adet ve Teamül Kararı ve Belgesi Nedir?

Ticari örf ve adet kuralları Ticaret Hukukunun kaynakları arasındadır.

5174 sayılı Kanuna göre, oda/borsa meclisinin görevleri arasında, çalışma alanları içindeki ticari ve sınai örf, adet ve teamüllerinin tespit ve ilan edilmesi bulunmaktadır.

Ticari ve sınai örf, adet ve teamüller, ilgili meslek komitesinin görüşü alınarak meclis kararıyla tespit edilir ve Bakanlığın onayına sunulur. Bakanlıkça onaylanan örf, adet ve teamüller, bunların kaydına mahsus deftere işlenir ve uygun vasıtalarla duyurulur. Ayrıca bunlar, odaların/borsaların ilan yerlerinde asılmak suretiyle üç ay süreyle ilan edilir.

Coğrafi bölge itibarıyla ticari ve sınai örf, adet ve teamüller, coğrafi bölge içinde kurulu bulunan tüm odaların/borsaların meclislerinin ayrı ayrı alacağı karar üzerine tespit edilir ve Bakanlığın onayına sunulur.

Bakanlıkça onaylanan örf, adet ve teamüller, bunların kaydına mahsus deftere işlenir ve uygun vasıtalarla duyurulur. Ayrıca bunlar, odaların/borsaların ilan yerinde asılmak suretiyle üç ay süreyle ilan edilir.

Coğrafi bölge itibarıyla ticari örf, adet ve teamüller, coğrafi bölge içinde kurulu bulunan tüm odaların/borsaların meclislerinin ayrı ayrı alacağı karar üzerine tespit edilir ve Bakanlığın onayına sunulur.

Ticari ve sınai örf, adet ve teamüller hakkında istenecek belgeler örf, adet ve teamül defterindeki kayıtlara dayanılarak düzenlenir.

Soru 166: Uyulması Zorunlu Mesleki Karar Ne Demektir?

Meclisin yetkileri arasında uyulması zorunlu mesleki karar almak bulunmaktadır.

Odalar, mesleki disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak, mesleki faaliyetleri kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini ve oda gayelerinin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla belli bir meslek grubuna veya tüm üyelere yönelik olarak gerekli gördükleri bütün konularda, özellikle; madde ve mamullerin taşıması, bilerek eksik mal teslimi, kalite bozuklukları, haksız rekabet, fikri ve sınai mülkiyete tecavüz, ölçü ve tartı sistemlerine uymama, ticari ve sınai faaliyetlerde üçüncü şahıslara zarar vermeye yönelik her türlü işlem, teşebbüs ve uygulama ile benzeri hallerin önlenmesi konularında mesleki kararlar alabilir.

Borsalar, mesleki disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak, mesleki faaliyetleri kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini ve borsa gayelerinin gerçekleştirilmesini sağlamak amacıyla belli bir meslek grubuna veya tüm üyelere yönelik olarak gerekli gördükleri bütün konularda,

Özellikle; borsaya dahil maddelerin alım ve satım usulleri, mal ve hizmet arzında sağlık kurallarına uyulması, ölçü ve tartı aletlerinin hilesiz şekilde kullanılması, hileli, karışık, kalitesiz veya standartlara aykırı mal üretilmemesi ve satılmaması gibi halkın sağlık ve iktisadi menfaatlerini ilgilendiren konularda mesleki kararlar alabilir.

Mesleki kararlar, aynı çalışma alanı içinde bulunan odaların/borsaların görüşüne başvurulmak kaydıyla meclis üye tamsayısının üçte birinin veya yönetim kurulunun teklifi üzerine meclisin kararıyla alınır. Görüşüne başvurulmuş oda/borsa, bu konudaki teklifin kendisine tebliğ edilmesinden itibaren en geç yedi gün içinde görüşünü bildirmek zorundadır.

Oda/borsa yönetim kurulları, aynı çalışma alanı içindeki diğer odaların/borsaların verdikleri mesleki kararlara itiraz edebilir. İtiraz eden odanın/borsanın başvurusu üzerine, en yaşlı meclis başkanının daveti ve başkanlığı altında yönetim kurulları en geç yedi gün içinde birlikte toplanarak ihtilafı çözer. İhtilafın bu toplantıda çözülememesi halinde Birlik, hakem olur.

Üyeler mesleki kararlara uymak zorundadır. Bu kararlara uymayanlar hakkında Oda ve Borsa Üyelerine Verilecek Disiplin ve P ara Cezaları ile Disiplin Kurulu ve Yüksek Disiplin Kurulu Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre işlem yapılır.

Soru 167: Mücbir Sebep Belgesi Düzenlenebilir mi?

Sorumlu veya borçlunun faaliyet ve işletmesi dışında meydana gelen, tamamen dış etkenlerin eseri olan, aşılması, kaçınılması imkansız bulunan, önceden tahmin edilemeyen ve genel bir davranış normunu veya borcun ifasını mutlak olarak imkansız hale getiren

nedenlerden dolayı ilgilinin talebi üzerine yapılacak veya eksperlere yaptırılacak inceleme sonucuna göre mücbir sebep belgesi verilir.

Soru 168: Yerli Malı Belgesi Nedir? Hangi Mallar Yerli Malı Olarak Kabul Edilir?

4734 sayılı Kamu İhale Kanununa göre yapılacak mal alımı ihalelerinde istekliler tarafından teklif edilen malın yerli malı olduğunu gösteren belgeyi ifade eder.

Sanayi Sicil Belgesine sahip sanayi işletmeleri tarafından üretilmesi ve Sanayi Sicil Belgesindeki “Üretim Konusu” içeriğinde yer alması, tamamen Türkiye’de üretilen veya elde edilen ürünler ile üretim sürecinin önemli aşamalarının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik ve eylemin Türkiye’de yapılmış olması, ürünün yerli katkı oranının en az %51 olması gerekmektedir.

Gıda ve tarımsal ürünlerin yerli malı olarak kabul edilebilmesi için; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca düzenlenen İşletme Kayıt veya Onay Belgesine sahip işletmeciler tarafından üretilmesi, Tamamen Türkiye’de üretilen/yetiştirilen veya elde edilen ürünler ile üretim sürecinin önemli aşamalarının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik ve eylemin Türkiye’de yapılmış olması, tarım ürünleri için Çiftçi Kayıt Sistemi Belgesi veya Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının ilgili Kayıt Belgesine (Örtüaltı Kayıt Sistemi ve benzeri) sahip firmalar tarafından üretilmesi gerekmektedir.

Türkiye’de toplanan bitkisel ürünler, Türkiye’de doğan ve yetiştirilen canlı hayvanlar ve bunlardan elde edilen ürünler, Türkiye’de yetiştirilen ve avlanan su ürünleri yerli malı kabul edilir. Bunların dışındaki ham tarım, hayvancılık ve su ürünleri, tamamen Türkiye’de üretilmesi veya üretim sürecinin önemli aşamalarının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik ve eylemin Türkiye’de yapılmış olması şartıyla yerli malı kabul edilir.

Türkiye’de çıkarılan madenler ve madencilik ürünleri ile birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarda belirtilen ürünler dışında kalan veya bu kategorilerin hiçbirine girmeyen diğer ürünler; tamamen Türkiye’de üretilmesi veya üretim sürecinin önemli aşamalarının ve ekonomik yönden gerekli görülen en son esaslı işçilik ve eylemin Türkiye’de yapılmış olması şartıyla yerli malı kabul edilir.

Serbest bölgeler mevzuatı ile gümrük mevzuatı göz önünde bulundurularak, yerli malı kriterlerine ilişkin gerekli şartların sağlanması kaydıyla serbest bölgede faaliyet gösteren işletmelerin ürettikleri ürünler yerli malı kabul edilir.

Soru 169: İmza Onay Belgesi Nedir?

Üyelere, istekleri halinde borsa sicil dosyasındaki imza sirküleriyle uygunluğu kontrol edilerek imza onay belgeleri verilir ve ayrıca vadeli satış ve alivire sözleşmelerindeki

imzaları onaylanabilir.

Soru 170: Faturalar ve Fatura Suretleri Nasıl Onaylanır?

Rayice uygunluğunun onaylanması istenilen faturalar hakkında yapılacak incelemelerde, borsada oluşan rayiç fiyatlar esas alınır. Rayiç fiyatın tespit edilememesi halinde ilgili meslek komitesinin görüşü veya gerekli durumlarda meclis tarafından onaylanan eksper listeleri arasından yönetim kurulu kararı ile görevlendirilecek eksper heyetinin raporu üzerine işlem yapılır.

Faturada belirtilen mal veya hizmetle iştigal eden en az üç işletmeden fiyat alınamaması veya fatura tarihinde borsada o maddeyle ilgili tescil işlemi olmamışsa ilgili meslek komitesinin görüşü veya gerekli durumlarda meclis tarafından onaylanan eksper listeleri arasından yönetim kurulu kararı ile görevlendirilecek eksper heyetinin raporu üzerine işlem yapılır. Ancak, özel imalata ilişkin faturaların, görevlendirilecek eksper heyeti tarafından düzenlenecek rapora göre onaylanması zorunludur. Onay işlemi, fatura asılları üzerine yapılır.

Rayice uygunluğu istenen fatura, özel imalatı gerektiren bir iş için düzenlenmişse yapılan işin numunesinin faturaya eklenmesi, bu mümkün olmadığı takdirde yapılan işin teknik özelliklerini gösterir açıklama, resim ve benzeri belgelerin faturaya eklenmesi zorunludur.

Proforma faturalar ile birim fiyatı belirlemek için düzenlenen faturalar alım satım akdi hukuken gerçekleşmediğinden onaylanmaz. Ancak, birim fiyatı belirlemek için düzenlenen faturalarda işin tamamının belirtilmesi halinde bu faturaların onaylanması mümkündür. Ayrıca, sadece montaj, işçilik veya nakliye bedeli için düzenlenen faturalar ile malzeme fiyatı, işçilik, nakliye ve montaj bedeli dahil olarak düzenlenen faturalar, fiyat tespiti usullerinin uygulanmasına imkan vermediğinden onaylanmaz.

Faturaların tasdiki, satış yapan ve faturayı düzenleyen satıcının bulunduğu yer borsası veya şubesi tarafından yapılır. Projeye müstenit özel imalatlara ilişkin fatura tasdikleri ise, bu maddede belirtilen usul ve esaslara göre satışı yapan ve faturayı düzenleyen satıcının bulunduğu yer sanayi odası veya ticaret ve sanayi odası, bu odalarca yapılamaması ve bu hususun tevsik edilmesi durumunda ise en yakın sanayi odası veya ticaret ve sanayi odası tarafından yapılır.

Fatura suretleri, asılları ile karşılaştırıldıktan ve uygunluğu görüldükten sonra üzerine aslının aynısı ibaresi konulmak suretiyle onaylanır.

İhracat için yabancı dilde düzenlenmiş fatura suretleri, faturayı düzenleyen firmanın borsa üyesi olduğuna dair bir ibare konulmak suretiyle onaylanır.

Soru 171: Fire, Zayıat ve Randıman Oranları Nasıl Tespit Edilir?

Odalar/Borsalar, çalışma alanlarına münhasır olmak üzere gerekli gördükleri veya ilgililerin talep ettikleri maddelerin fire, zayıat ve randıman oranlarını tespit eder.

Fire, zayıat ve randıman oranları ilgili meslek komitesinin görüşü veya gerekli durumlarda yönetim kurulu tarafından görevlendirilecek eksper heyetinin raporu üzerine yönetim kurulu kararıyla tespit edilir.

Soru 172: Üyeler Arası Uyuşmazlıklarda Oda/Borsa Hakemliği Nedir?

Odalar/borsalar, üyelerinin aralarında veya yapmış oldukları sözleşmelerde yer alması halinde bu sözleşmelerle ilgili olarak çıkan ihtilafların çözümünde hakemlik yapabilir.

Odalar/borsaların hakemlik yapabilmesi, tarafların, aralarındaki anlaşmazlığın borsanın hakemliğiyle çözülmesi hususunda yazılı olarak anlaşmasına ve talepte bulunulmasına bağlıdır.

Hakemlikle çözümü kararlaştırılmış bulunan anlaşmazlıklar, meclis tarafından onaylanan hakem listesinde yer alanlar arasından taraflarca ve/veya yönetim kurulunca seçilecek hakem veya hakem heyeti tarafından incelenerek karara bağlanır. Ancak taraflar, meclis tarafından onaylanan hakem listesinin dışındaki kişilerden de hakem seçebilir. Bu takdirde ihtilaf bu hakemler tarafından incelenerek karara bağlanır.

Aksine yazılı anlaşma olmadıkça, ihtilaf üç hakemden meydana gelen hakem heyeti tarafından çözümlenir. Ancak taraflar, tahkim şartı veya sözleşmesiyle aralarındaki anlaşmazlığın tek hakem tarafından çözümünü kararlaştırabilir.

Tahkime gitmek isteyen taraf, bir dilekçeyle doğrudan veya şubeler vasıtasıyla borsaya müracaat eder. Bu dilekçeye, tarafların veya vekillerinin isim ve adresleri, ihtilafın konusu, davacının talebi ve dayandığı hukuki sebepler ile delilleri yazılır ve tahkim şartı veya sözleşmesi eklenir. Söz konusu sözleşme odaca/borsaca araştırılır. Araştırma sonucunda, tahkim isteğinin geçerli ve haklı bir sebebe dayanmakta olduğu tespit edilirse, durum davalıya tebliğ edilir. Bu tebligatta, davalının tebellüğ tarihinden itibaren yedi gün içinde yetkili mahkemeye başvurarak anlaşmazlığın tahkim yoluyla çözümüne itirazda bulunabileceği belirtilir.

Oda/borsa, taraflara meclisçe onaylanan hakem listesinin birer örneğini gönderir ve tebellüğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde hakemlerini seçerek odaya/borsaya bildirmelerini ister. Bu süre zarfında meclisçe onaylanan hakem listesinden veya bu liste dışından seçilen hakem veya hakemler borsaya bildirilmez ise

bu hakem veya hakemler yönetim kurulu tarafından meclisçe onaylanan hakem listesinden seçilir.

Tahkim yeri, tarafların aralarındaki anlaşmazlığın çözülmesini kararlaştırdıkları borsanın bulunduğu yerdir.

Hakem heyeti ilk toplantısından itibaren altı ay içinde hüküm vermeğe mecburdur. Anlaşmazlığın tek hakem tarafından çözümüne karar verilmesi durumunda bu süre, dava dilekçesi ve eklerinin hakeme tevdi tarihinde başlar.

Tahkim müddeti, tarafların açık ve yazılı muvafakatlarına veya taraflardan birinin yahut hakem veya hakem heyetinin isteği üzerine yetkili mahkemece alınacak karara binaen uzatılabilir.

Hakem veya hakem heyeti kararını, dava konusunun yeteri kadar aydınlandığına ve incelenecek başkaca bir husus kalmadığına kanaat getirdikten sonra verir. Hakem veya hakem heyeti tarafından alınan karar, taraflara bildirilir ve kararın bir sureti borsada muhafaza edilmek üzere dosyasına konulur. Taraflardan birinin talep etmesi halinde bu karar, dava dosyasıyla birlikte yetkili mahkeme kalemine tevdi edilir.

Soru 173: Hakem, Bilirkişi ve Ekspertlere İlişkin Hususlar Nelerdir?

Oda ve borsa üyelerinin aralarında meydana gelen veya yapmış oldukları sözleşmelerle ilgili olarak çıkan ihtilafların çözümünde görevlendirilecek veya mahkemeler tarafından istenecek hakem ve bilirkişiler ile 5174 sayılı Kanunun 26'ncı ve 51'inci maddelerinde öngörülen bilirkişi, eksper, analiz ve kapasite raporlarının tanziminde görevlendirilecek eksper listeleri odalar ve borsalarca hazırlanır.

Oda ve borsalarda hakem veya bilirkişi ile eksper olabilme şartları şunlardır.

Hakem veya Bilirkişi Olabilmek İçin	Eksper Olabilmek İçin
- Gerekli bilgi ve tecrübeye sahip olmak, - 30 yaşını doldurmuş, 70 yaşını aşmamış olmak, - Okur yazar olmak, - İflas etmemiş yada iflas etmiş olsa bile itibarını yeniden kazanmış olmak, - Ticaret ve sanat icrasından hükmen yasaklanmamış olmak, - Taksirli suçlar hariç olmak üzere iki yıldan fazla hapis veya görevi kötüye kullanma suçundan dolayı altı aydan fazla hapis cezasıyla cezalandırılmamış olmak; yahut affa uğramış veya tecil edilmiş olsalar bile basit ve nitelikli zimmet, irtikap, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, evrakta sahtekârlık, inancı kötüye kullanma, yalan yere tanıklık,	- Gerekli bilgi ve tecrübeye sahip olmak, - 70 yaşını aşmamış olmak, - Üniversitelerin en az dört yıllık lisans eğitim veren fakültelerinden veya bunlara denkliği yetkili makamlarca kabul edilen yurt içi ve yurt dışı öğrenim kurumlarından mezun olmak, - İflas etmemiş yada iflas etmiş olsa bile itibarını yeniden kazanmış olmak, - Ticaret ve sanat icrasından hükmen yasaklanmamış olmak, - Taksirli suçlar hariç olmak üzere iki yıldan fazla hapis cezası ile cezalandırılmamış olmak; yahut affa uğramış veya tecil edilmiş olsalar bile basit ve nitelikli zimmet, irtikap, hırsızlık, dolandırıcılık, evrakta sahtekârlık, inancı kötüye kullanma, yalan yere tanıklık, kaçakçılık, hileli iflas, görevi

kaçakçılık, hileli iflâs, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, kara para aklama, Devlet sırlarını açığa vurma, terör, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs yada iştirak suçlarından dolayı hüküm giymemiş olmak	kötüye kullanma, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırma, kara para aklama, devlet sırlarını açığa vurma, terör, vergi kaçakçılığı veya vergi kaçakçılığına teşebbüs yada iştirak suçlarından dolayı hüküm giymemiş olmak.
---	---

Yukarda belirtilen vasıflara sahip olanlar arasından;

Hakemler için, yönetim kurulunca on dört kişiden az olmamak üzere, asil ve yedek olarak iki liste halinde hazırlanır ve meclis tarafından onaylanır.

Bilirkişiler için, meslek komitelerinin de görüşü alınmak ve mümkün olduğu ölçüde meslek gruplarına göre belirlenmek suretiyle, yönetim kurulunca on dört kişiden az olmamak üzere, asil ve yedek olarak iki liste halinde hazırlanır ve meclis tarafından onaylanır.

Eksperler için ise, ihtiyaç duyulan sayıda ve konularda yönetim kurulunca asil ve yedek olarak iki liste halinde hazırlanır ve meclisler tarafından onaylanır.

Oda ve borsalarda görevli personel, hakem, bilirkişi ve eksper listelerinde yer alamaz.

Hakem, bilirkişi ve eksperlerin oda ve borsalara kayıtlı üye olmaları şart değildir. Ancak, oda ve borsa yönetim kurulu üyeleri, görevleri süresince eksper olarak görevlendirilemez.

Meclis tarafından onaylanan listede yer alan kişilere gerekli tebligat derhal yapılır. Görevi kabul etmeyen veya istifa edenlerin yerine derhal yedekleri getirilir ve durum kendilerine tebliğ edilir. Kesinleşen listeler oda/borsa binasının uygun bir yerinde en az bir ay süreyle asılarak ilan edilir.

Hakem, bilirkişi ve eksper olarak görev yapanlar, kendilerini, eşlerini ve üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan ve ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) kayın hısımları ile evlatlıklarını ilgilendiren işlerde görev alamazlar. Bunlar, bilim ve tekniğin gereklerini yerine getirmek ve mevzuat hükümlerine uymakla yükümlüdür. Bunlara uymayan hakem, bilirkişi ve eksperler listelerden çıkarılır ve bir daha bu kişilere bu görevler verilmez.

Hakem, bilirkişi ve eksperler görevlendirilirken, meclisçe onaylanan listeler arasından yönetim kurulu veya yetki devredilen kimseler (başkan, üyelerden biri veya birkaçı yahut genel sekreter) tarafından seçilir.

Hakem, bilirkişi ve eksperlere yapılacak her türlü tebligatın yazılı olarak ilgilinin kendisine veya iadeli taahhütlü mektup, kurye, personel veya noter aracılığıyla kayıtlı en

son adresine yapılır, adresinde bulunamayanlar hakkında 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümleri uygulanır.

Soru 174: Odalar ve Borsaların Kısaca Tarihi Nasıldır?

Ticaret odalarının ortaya çıkışı 16'ncı yüzyılın sonlarına rastlar ve "Ticaret odası" adını alan ilk kuruluş 1600 yılında kurulan Marsilya Ticaret Odasıdır. 1599 yılında liman ticareti ve liman taşımacılığından elde edilen vergi gelirlerinin düzenlenmesi amacıyla Fransa'nın Marsilya kentinde ortaya çıkan ticaret odası kavramı Napolyon döneminde komşu ülkeleri de etkisi altına almış, 19'uncu yüzyılın ortalarından itibaren neredeyse bütün Avrupa ülkelerinde görülmüştür.

İngilizce konuşulan ülkelerde ticaret odalarının ortaya çıkışı 18' nci yüzyılın sonlarına rast gelmiştir. Amerika Birleşik Devletleri (A.B.D.) ve Büyük Britanya' da resmi adı ticaret odası olan ilk kuruluşlar, 1767-1768 yılında Jersey'de (A.B.D.), 1768 yılında New York'ta (A.B.D.), 1970'li yıllarda Charleston, Manchester, Liverpool, Quebec ve Jamaica'da kurulmuştur Kanada'da ise ilk ticaret odası 1804 yılında Halifax'ta kurulmuştur.

Fransız devriminin ardından modern ulus-devletlerin ortaya çıkması ve ekonominin merkezi idare tarafından ulusal düzeyde yönetilmeye başlamasıyla loncalar Fransa ve İngiltere'de sırasıyla 1791 ve 1799 yılında ortadan kaldırılmıştır. Fransa'da, ticaret odaları krallık fermanıyla 18. yüzyılın başından itibaren kendi kuruluşlarını, görev ve yetkilerini belirleme hakkına sahip olmuşlar böylelikle belirli bir özerkliği elde etmişlerdir. İtalya'da ilk olarak Floransa'da 1770 yılında büyük dükaluk fermanı ile kurulan ve daha sonra yaygınlaşan ticaret odaları da benzer prensiplere dayandırılmıştır. İngiltere'deki ticaret odaları 18.yüzyılda özel girişimin desteği ve öncülüğünde tamamen kendi çıkarlarını korumak ve desteklemek amacıyla tüccar ve sanayiciler tarafından kurulmuştur.

Başlıca görevleri iktisadi meselelerde merkezi yönetime tavsiyelerde bulunmak, iş dünyasını ilgilendiren yasal düzenlemeler, tarifeler ve işletme destekleri konularında iş dünyası temsilcilerinin görüş ve önerilerini toplamak ve bu görüş ve önerileri hükümete sunmak olan Fransa'daki ilk ticaret odaları, öncelikli olarak devlet yönetiminin istişari nitelikte birer organı olarak tasarlanmış ve kurulmuşlardır.

Ülkemizde, ticaret odalarının ve ticaret borsalarının tarihsel süreç içerisindeki gelişiminde dikkati çeken en önemli kuruluş ahilik sistemidir. 13. yy' da şeyh Mahmut Nasreddin Ahi Evran tarafından kurulmuş olan ahilik sistemi, ahlak ve meslek ahlakı arasındaki ilişkinin yanında dini, ahlaki ve siyasi yönleri de olan bir model olarak dikkati çekmektedir.

O dönemde, yapı itibarıyla batının korporasyonlarına benzemekle birlikte amaçları ve fonksiyonları bakımından onlardan ayrılmaktadır. Bu teşkilat yalnız meslek ilişkilerini ele almakla kalmamış, insanın toplum içindeki bütün davranışlarını yüksek bir ahlak anlayışına göre biçimlemek istemiştir.

Ticaret odalarının işlevini gören ama çok farklı bir örgüt olan Ahilikte, ahi olabilmek için değer yargılarını benimsemiş bir meslek, sanat ve ticaretle uğraşmak gerekmektedir. Bu yüzden Ahilik, insanların sıradan, dükkânı ve işi içinde kaybolduğu bir örgüt değil, aksine kendine has prensipleri, idealleri bulunan ekonomik, sosyal ve siyasi hayatı kapsayan bir etkinliğe sahiptir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde ise bu kuruluşlar 19. yüzyılın ortalarına kadar “lonca” ve “gedik” adları altında faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. Loncalar, imal edilen malların satış fiyatları ile satış yöntemlerini tespit eden ve düzenleyen yerel örgütlerdir ve meslek mensupları için mutlak uyulması gereken kuralları koymaya yetkili organ niteliğindedir. Osmanlı Devletini medrese ve askeri teşkilatla birlikte idare eden kuruluş şeklinde yapılan değerlendirmeler, onların devlet içindeki önemine işaret etmektedir.

Lonca ve gedikler, mesleki ahlak ve dayanışmayı sağlamak üzere tüccar ve zanaatkârlar tarafından oluşturulmuş ve bugünkü ticaret ve sanayi odalarının ilkel biçimleri sayılabilecek kuruluşlardır. Bu kadar uzun süre varlıklarını sürdürmelerinin sebebi, gelenek ve göreneklerinin yüzyıllara dayanması, dış kapalılık, iç ve dış ekonomik sebepler ile politik nedenlere dayanmaktadır. Lonca sistemi üretimin ve tüketimin sınırlandırılmasına yönelik bir ekonomik kamu düzeni idi

Lonca ve gediklerin kapatılmaları üzerine ortaya çıkan boşluk, 1910 yılında çıkarılan “Ticaret ve Sanayi Odaları Nizamnamesi” ile giderilmeye çalışılmış, bu nizamname ile esnaf ve sanatkârlar tacirlerle birlikte değerlendirilmişler, odalar yeniden yapılandırılarak görevleri tanımlanmıştır. Bu dönemde de odalara tüzel kişilik verilmemiş ve üye olma zorunluluğu getirilmemiştir.

Türkiye’de ilk ticaret odasının 1870 yılında kendi ülkesine ihracat yapan bir Fransız firmasının özel gereksinimine yanıt vermek üzere İnebolu’da kurulduğu, ancak ekonomik ve yasal dayanaktan yoksun olduğu için bir süre sonra dağıldığı belirtilmektedir. Aynı yılda Avusturyalı ve Macar tacirlerin çıkarlarını gözetmek üzere İstanbul’da Avusturya-Macaristan Ticaret ve Sanayi Odası kurulmuştur.

Türkiye’de resmi olarak kurulan ilk ticaret odası ise, Fransa örneğinden yararlanılarak İstanbul’da 19 Ocak 1880 yılında açılan Dersaadet Ticaret Odasıdır. Aynı yıl

Temmuz 1880'de Dersaadet Sanayi Odası ile Dersaadet Ziraat Odası da kurulmuştur. Ticaret Nezaretinin (Bakanlığı) vilâyetlere ticaret odalarının açılmasını emretmesi üzerine 1882'den itibaren yaygınlaştırılmıştır.

Dünyada 16'ncı yüzyılda ortaya çıkan ve zamanla devlet yapısı içinde yer alan bu teşkilatların ülkemizdeki kökenleri de çok eskilere dayanmakla birlikte yasalarla düzenlenmesine cumhuriyet döneminde başlanılmıştır.

Ticaret borsalarının tarihi ise daha eskilere, M.Ö. 1200-1500 yıllarına kadar götürülmektedir. Roma ve Finikeliler, gerçekleştirdikleri panayırda ilk borsacılığın temelini atmışlardır. M.Ö. 5'nci yy' da ise, Roma İmparatorluğu Roma'nın içinden geçen Tibre nehrinin kıyısında Roma krallarından Bosarium'un adını taşıyan forumda "Collegium Marcatorum" adını taşıyan bir müessese oluşturmuş, böylelikle, mahalle tüccarların, toptancıların ve aracılarn ticaret yapmak amacıyla bir araya geldikleri bu müessesenin oluşmasıyla bugünkü anlamda olmasa bile borsanın ilk temelleri atılmış olmaktadır.

Bunun yanında, Kütahya/Çavdarhisar'da yer alan yaklaşık M.S. 250'lerde inşa edildiği düşünülen "Aizanoi" Binasında borsa işlemleri yapılmış ve bu gıda pazarına "Macellum" adı verilmiştir. Bu yapının duvarlarında antik bir satış listesinin asılı bulunduğu, bu listede işgücünün bile fiyatının yazılı olduğu, bu yönüyle dünyadaki ilk borsa özelliği taşıdığı da ifade edilmektedir. Bu binada, M.S. 301 yılından itibaren ise hem borsa işlemleri yapılmış, hem de enflasyonla mücadele amacıyla fiyat tespitleri ilan edilmiştir. O devirde işlem gören malların fiyatları sabitleştirilmiş, ülke genelinde enflasyona karşı tedbir alınmış, üretilen mallar arasında çapraz fiyatlandırma yapılarak fahiş fiyattan mal alımı engellenmiştir.

Bugünkü "borsa" kelimesinin, Belçika'nın Brugge şehrinde ki bazı Yahudi ailelerin, para ticaretiyle meşgul olmaya başlamış olmalarından ve bu şehirdeki "Van der Burse" ailesinin adından geldiği ileri sürülmektedir. Buna göre; Van Der Burse ismindeki tacirin hanının önünde toplanan tüccarlar, gemiler limana gelmeden, malları aralarında alıp, satmayı, alım satımlarda bazı kuralları uygulamayı adet edinmişler ve belirli malların belirli kurallara göre alım satımının yapılması için toplanılan bu yerlere, "BORSA" ismi verilmişlerdir.

Ülkemizdeki modern ticaret borsalarının tarihsel kökleri Tanzimat Dönemi'ne kadar gitmektedir. Bu dönemde ki modernizasyon hamlesi ve reform hareketinin getirdiği idari ve hukuksal düzenlemeler ticaret borsalarının kuruluş sürecini hızlandırmıştır. Ayrıca, Avrupa borsalarındaki hızlı gelişme Osmanlı Devleti'nde borsanın kurulmasını zorunlu hale getirmiştir.

Ticaret borsalarının kuruluşunun ticaret odalarının bünyesi altında olması nedeniyle, ticaret odalarıyla iç içe geçen bir yapıdan ayrılması zor olmuştur. Çağdaş anlamda ticaret borsalarımızın temelini teşkil eden “Umumi Borsalar Nizamnamesi” 1886 yılında çıkarılmış, bunun ardından ülkemizin ilk ticaret borsası 14 Aralık 1891’de İzmir’de kurulmuş, bunu 1913’de Adana, 1920’de Antalya, 1924’de Edirne, Konya, Bursa ve 1925’te İstanbul Ticaret ve Zahire Borsaları izlemiştir.

Odalar ve borsalar kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıdır. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları kavram olarak ilk kez 1961 anayasasında yer almıştır. Ancak, bu kuruluşlarla ilgili yasaların büyük bir kısmı 1924 teşkilatı esasiye kanununun (anayasasının) yürürlükte olduğu dönemde yürürlüğe konulmuş, böylelikle yasal dayanağa kavuşmuşlardır. 1982 anayasası döneminde ise kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını son derece ayrıntılı olarak düzenlenmiştir.

Soru 175: Odalar ve Borsaların Temel Nitelikleri Nelerdir?

Anayasa’nın 135’inci maddesinde kamu Kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları; “Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzelkişilikleridir....” şeklinde tanımlanarak aynı zamanda genel özellikleri sıralanmıştır.

Anayasadaki bu tanımdan yola çıkarak kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları olan odalar ve borsaların temel niteliklerini aşağıdaki şekilde kategorize etmek mümkündür.

Kamu Tüzel Kişiliğine Sahip Olma: Odalar ve borsalar tıpkı diğer meslek kuruluşları gibi yarar odaklarının örgütlenmesinden ibaret olmaları nedeniyle tüzel kişiliğe sahiptirler. Bunlar, Anayasadan ve yasalardan doğan kamu tüzel kişiliğine sahip olup bu kişiliğini 5174 sayılı Kanundan almaktadır ve bunların faaliyet alanları, görev, yetki, sorumluluk ve çalışma esasları bu Kanunda düzenlenmiştir. Bu nedenle bu kuruluşlar, kendilerine tanınan kamu kudretine yani kamusal güç ve ayrıcalıklara sahiptirler Kamu tüzel kişiliğine sahip olmanın sonucu olarak bu kuruluşlar kuruluş amaçları doğrultusunda mal edinebilme, hukuksal eylem ve işlem yapabilme, kamu yararı amacıyla eylemlerde bulunabilme yetkilerine sahiptirler

Kamu Gücü Ayrıcalıklarına Sahip Olma: Kanunla kurulan ve kamu tüzel kişiliği bulunan odalar ve borsalara devlete ait birtakım yetkileri kullanabilme hakkı tanınmıştır. Bu çerçevede bu kuruluşlar yönetmelik çıkarabilmekte, kamulaştırma yapabilmekte, tek taraflı olarak icrai işlemler yapabilmekte ve resen icra yetkisine sahip olabilmektedirler. Bu kuruluşların sahip oldukları devlet yetkisinin kapsamı bunların karar almalarını ve aldıkları kararları uygulamaya geçmelerini ifade etmektedir. Bu kuruluşlar, üyeleri üzerinde kamu hukukundan doğan ve kamu gücüne dayanan bir takım haklara ve yetkilere sahiptirler. Örneğin, düzenledikleri belgeler karşılığı ücret alabilmekte, mesleki kurallara uymayan üyelerine disiplin ve para cezası verme gibi yaptırımlar uygulayabilmektedirler. Bu nedenle bu örgütler cebri örgüt olarak nitelendirilmektedir. Odalar ve borsalar, meslek kurallarına ve etik ilkelere aykırı veya meslekle bağdaşmayan davranışlarda bulunan üyelerine çeşitli disiplin cezaları uygulayabilme yetkisine sahiptir. Böylelikle meslekle ilgili toplumsal güvenin tesis edilmesi sağlanmıştır.

Organlarının Kendi Üyeleri Tarafından Seçilmesi: Anayasanın 135'nci maddesinde yer alan "... organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişilikleridir." ifadesi ile, bu kuruluşların organlarının ancak kendi üyeleri tarafından oluşturulabileceğini belirtmiştir. Dolayısıyla merkezi idarenin, bu kuruluşların organlarının seçimi ve oluşturulmasında bir yetkisi yoktur. Bu nedenle, bu kuruluşların yöneticilerinin sadece kendi üyelerine karşı sorumlulukları bulunmaktadır.

Zorunlu Üyelik Esasına Dayanması: Meslek mensupları, mesleklerini yürütebilmek için meslekleri ile ilgili olan kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşuna üye olmak zorundadırlar. Bu kuruluşlara katılmadan mesleki faaliyette bulunma olanağı yoktur. Bu zorunluluk Anayasa ve Kanun hükümlerinden doğmaktadır. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üye olma durumunda bulunan kişileri istek olmadan da resen üye kaydedebilirler. Zorunlu üyelik esasının, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kuruluş amacına uygun olarak, üyeleri olan meslek mensuplarının mesleği gereği gibi icra etmesini denetleme ve gözetleme görevinin yerine getirilmesine yönelik olduğu söylenebilir. 5174 sayılı Kanuna göre ticaret siciline kayıtlı tüm gerçek ve tüzel kişilerin bulundukları yerdeki odaya, ticaret borsası kotasyonuna dâhil maddelerin alım veya satımı ile uğraşanların ise bulundukları yerin borsasına kaydolmak zorundadır. Böylelikle zorunlu üyelik esasının temeli oluşturulmuştur. Kaydolmayanların kayıtları zorla yapılmakta, kendilerine aidat tahakkuk ettirilmektedir.

Kuruluş Amaçları Dışında Faaliyette Bulunamaması: Bu meslek kuruluşları kuruluş amaçları dışında faaliyet gösteremez ve bu sınırlamayı Anayasanın 135'nci maddesinde ve kendi kuruluş kanunlarından almaktadır. Anayasada; meslek kuruluşlarının, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamayacakları hükme bağlanarak, meslek kuruluşlarına, amaçları ile sınırlı bir faaliyet alanı çizilmiştir. Böylece meslek kuruluşları, kuruluşlarını sağlayan yasal düzenlemede belirtilen amaçları doğrultusunda faaliyetlerde bulunabilecekler, amaçları dışında faaliyetlerde bulunamayacaklardır.

İdari ve Mali Özerkliğe Sahip Olmaları: Özerklik, bir kurum veya örgütün kendi kendini yönetmesi, kendi kurallarını oluşturmaları, kendi kararlarını verebilmesi ve kendi faaliyetlerini dış müdahale olmadan düzenleyebilmesi demek olup, kesin karar alma serbestisi ve yetkisi, organlarının bağımsızlığı, ekonomik ve idari açıdan bağımsız olma, parasal olanaklarının bulunması ve ayrı mal varlığına ve gelir kaynaklarına sahip olma özerkliğe sahip olma koşullarıdır. Anayasanın 135'nci maddesine göre bu kuruluşlar idari ve mali yönden özerk kuruluşlardır. Bu kuruluşların ayrı kamu tüzel kişiliğine sahip olmaları, organlarının seçimle işbaşına gelmeleri ve görevden uzaklaştırılmalarının yargı kararına bağlı bulunmaları, devlet bütçesi dışında bütçelerinin olması ve hiyerarşik denetime tabi olmamaları, bu kuruluşlara merkezi idare karşısında büyük bir özerklik sağlamaktadır Odalar ve borsalar idari yönden özerk kurumlardır. Kendi organlarını kendileri seçer, mevzuat sınırları içerisinde kendi kurallarını oluşturur ve kendi faaliyetlerini kendilerini düzenleyebilirler. Karar almalarında serbestiyet, organlarının bu yöndeki bağımsızlığı, faaliyetlerini yerine getirirken kendi parasal olanaklarını kullanması idari özerkliklerinin sonucudur.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının gelirleri parafiskal gelirlerdendir. Yani, bunların mensupları veya hizmetlerinden yararlanan kimselerden tahsil edilen, devlet bütçesinde olmayan gelirlerdendir. Bütçelerini kendileri yapar ve özerktir. Gelirleri, aidatlar, hizmet gelirleri ve belge harçları gibi gelirlerden oluşturmaktadır. Odalar ve borsalar, kendilerine ait özerk bütçeye sahiptir.

Vesayet Denetimine Tabi Olmaları: Bu kuruluşlar, Devletin idari ve mali denetimine tabidir. Kamu gücü ayrıcalıklarıyla donatılmış bulunduğundan Devlet tarafından idari vesayet denetimine tabidir.

Mesleği Temsil Etme Özelliği: Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının asıl görevi, meslek mensuplarının hak ve çıkarlarını, kamu yararını da gözeterek, korumak ve gerçekleştirmeye çalışmaktır. Bu amaçla kamu organ ve makamları önünde gerekli

girişimlerde bulunurlar. Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ilk görevi devlet karşısında mesleği temsil etmek olduğu için mesleğin genel problemlerinin tespiti ve çözümü noktasında proje hazırlama ve gerekli girişimlerde bulunma yetkileri vardır.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının özelliklerinden biri de, belirli bir meslekî faaliyeti icra eden kimselerden oluşan korporasyon (lonca; meslek kuruluşu) şeklinde faaliyette bulunması olup asıl amacı bir mesleğin gereği gibi icra edilebilmesini sağlamaktır. Mesleğin gereği gibi icra edilebilmesi için meslek kuralları oluşturma ve uygulama, mesleğin yürütülmesini denetleme ve mesleği gereği gibi yerine getirmeyen üyelere karşı disiplin cezası verme yetkilerine sahiptir.

Meslek Mensuplarını Temsil Etme Özelliği: Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, mesleklerin özelliklerine göre görev alanları ile ilgili olarak, mesleğin belirli bir disiplin içinde ve meslek deontolojisine uygun bir şekilde gelişmesini ve yürütülmesini sağlamak maksadıyla belirli düzenlemeler yapma yetkisine de sahiptirler. Örneğin, üyeler tarafından uyulması zorunlu mesleki kararlar almak, üyeleri hakkındaki şikâyetlerini incelemek ve kuruluş amaçları doğrultusunda diğer faaliyetlerde bulunmak görevleri ile örf, adet ve teamülleri tespit etmek bu çerçevede değerlendirilebilir.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının meslek mensupları arasında dayanışmayı sağlamak, güven duygusunu geliştirmek, haksız rekabeti önlemek, meslek onurunu korumak, halkın mesleğe ve meslek mensuplarına karşı güvenini oluşturmak amacıyla, mesleki ahlak ve disipline ilişkin kuralları belirleme ve bu kurallara uyulması için yaptırım uygulama yetkisine sahip olmaları gerekmektedir. Bu nedenle, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait mevzuatta, mensuplarına disiplin cezası verme yetkisi tanınmıştır. Bu disiplin cezaları; uyarma, kınama, para cezası, kısa veya uzun süreli mesleki faaliyetten alıkonulma ve meslekten çıkarma şeklindedir. Bu kuruluşlar üyelerine ceza verirken, devlete ait olan cezalandırma hakkını yani, bir kamu yetkisini ve gücünü kullanmaktadır. Bu bakımdan, bunların yaptıkları cezalandırma işlemi idari işlem mahiyetindedir. Meslek mensuplarının ortak ihtiyaçlarının tespit edilerek bunların giderilmesi, mesleki sahada çağın gereklerinin yerine getirilmesi, gelişen bilim ve teknolojiye uyum sağlanması, bu bağlamda meslek mensuplarının bilgilendirilmesi ve eğitilmesi faaliyetlerini yerine getirirken kamu tüzel kişisi olduklarını göz ardı etmeden, kamu yararını mesleki menfaatle bir arada tutarak yerine getirmeleri gerekmektedir.

Bir Takım Ayrıcalıklardan Yararlanma Özelliği: Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları çeşitli kanunlardan kaynaklanan bir takım ayrıcalıklardan faydalanırlar. Bu ayrıcalıklar; 17.02.2006 tarihli Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkındaki

Yönetmelik'in 6'ncı maddesinde yerini bulan ve kanun taslak ve tasarıları, tüzük, yönetmelik ve tebliğlerin hazırlanması esnasında kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının da görüşlerinin alınabileceğini öngören hükümdür. Bu şekliyle, bu kuruluşlar idari işlemin hazırlanma sürecinin bir parçası olabileceklerdir.

Soru 176: Odalar ve Borsalar Kimin Denetimine Tabidir?

Ticaret Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, Bakanlık teşkilatının denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemleri ile ilgili olarak Bakanlığın görev ve yetkileri çerçevesinde teftiş yapma yetkisini haizdir.

Ayrıca Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı, ticaret odaları, sanayi odaları, ticaret ve sanayi odaları, deniz ticaret odaları, ticaret borsaları, ürün ihtisas borsası unvanını taşıyan ürün borsaları ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ve bunların bağlı ve ilgili kuruluşlarının faaliyet, hesap ve işlemleri ile ilgili inceleme, denetim ve soruşturma yapmakla yetkilidir.

Ticaret Bakanlığı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Yönetmeliğinde müfettişlerin yetkileri arasında ticaret ve sanayi odalarını, ticaret odalarını, sanayi odalarını, deniz ticaret odalarını, ticaret borsalarını, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliğini ve bunların bağlı ve ilgili kuruluşları ile ürün ihtisas borsalarını inceleme ve denetleme de sayılmıştır.

Bu kapsamda, odalar, borsalar ve TOBB ile bunların bağlı ve ilgili kuruluşlarının denetim yetkisi Ticaret Bakanlığına aittir ve söz konusu denetim ise Ticaret Müfettişleri tarafından yerine getirilir.

Soru 177: Genel Sekreter Kimdir?

Oda/Borsa Genel sekreteri, oda ve borsa personelinin disiplin ve sicil amiridir.

Genel sekreter, meclis ile yönetim kurulu toplantılarına ait tutanakları düzenler, odanın veya borsanın iç çalışmalarıyla yazı işlerini düzenler ve yönetir.

Oda veya borsa personeline gerekli emir ve talimatları verir ve çalışmalarını denetler, yönetim kurulu veya başkanı tarafından verilen diğer görevleri yerine getirir.

Genel sekreter, odaya/borsaya yükümlülük getirmeyen, resmi makamlarla veya gerçek ve tüzel kişilerle yapılan yazışmalarda, oda organları tarafından alınan kararların yürütülmesine ilişkin hususlarda imzaya yetkilidir.

Genel sekreter:

Odanın/borsanın idari işlerini, iç çalışmalarını ve yazı işlerini düzenler ve yönetir.

Odalarca/borsalarca verilecek belgeleri düzenler ve bu belgelerin düzenlenmesine esas olacak bilgilerin toplanmasını sağlar.

Organ toplantılarının gündemine ilişkin hazırlık yapar, toplantı davetiyelerinin ve gündeminin üyelere zamanında gönderilmesini sağlar, bu toplantılara ait tutanakları düzenler, karar özetlerini tutar ve imzalar.

Organ toplantılarına ilişkin hazırlanmış cetveli ve devam çizelgelerini tutar ve karar defterlerini, karar özetlerini ve toplantılar için elektronik cihazlarla yapılan kayıtları muhafaza eder.

Meclis ve yönetim kurulu toplantılarına iştirak eder ancak oy kullanamaz.

Organlarca alınan kararları takip eder ve sonuçlandırır. Kararların zamanında gereğinin yerine getirilmesini sağlar.

Oda/borsa personelinin işe alınması, yükselmesi, ödüllendirilmesi, cezalandırılması ve işine son verilmesi konusunda yönetim kuruluna öneride bulunur. Oda/borsa personelinin çalışmalarını denetler ve personele gerekli emir ve talimatları verir.

Resen yaptığı harcamaları yönetim kurulunun onayına sunar ve haftalık harcamalar hakkında yönetim kurulunu bilgilendirir.

Aylık mizanı ve aktarma taleplerini hazırlar, hazırlık bütçesini, gelir tablosunu, kesin mizanı ve kesin hesabı yapar ve bunları yönetim kuruluna sunar

Demirbaş ve ayniyat kayıtlarının düzenlenmesini ve saklanması sağlar, arşiv malzemelerini muhafaza eder.

Yayın işlerini yönetir. Oda/borsa iç yönergesi taslağını hazırlar ve yönetim kuruluna sunar. Meclise sunulmak üzere yönetim kurulu tarafından hazırlanacak odanın/borsanın bir yıl içindeki faaliyeti ve bölgesinin iktisadi ve sınai durumu hakkındaki yıllık raporun tanzimi hususunda gerekli hazırlıkları yapar.

Üye kayıtlarının tutulması, güncelleştirilmesi ve silinmesine ilişkin işlemleri mevzuat ve ilgili organ kararları çerçevesinde yürütür.

Yönetim kurulunca devredilen yetkileri kullanır.

Soru 178: Personel İle İlgili Hususlar Nelerdir?

Odalar ve borsalarda kadrolu ve sözleşmeli olmak üzere iki farklı personel rejimine tabi personel bulunmaktadır.

01.06.2004 tarihi öncesi işe alınanlar kadrolu personeldir ve bunlara 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "ödev ve sorumlulukları" hakkındaki 6 - 16 ncı maddeleri ile "yasaklar"a ilişkin 26 - 31 inci maddeler uygulanır.

01.06.2004 tarihi sonrası işe alınanlar ise sözleşmeli personeldir ve bunlara 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri uygulanır.

Bunun dışında; ticaret sicili müdürlüğünün de görevli olan ticaret sicili müdürü ve ticaret sicili müdür yardımcıları gerek aranacak nitelikler bakımından gerekse işe alınma kararı bakımından diğer personelden ayrıksı bir duruma sahiptirler. Ticaret sicili müdürü ve yardımcısının atanabilmesi için yönetim kurulunun teklif etmesi, bu teklifin Ticaret Bakanlığı'nca uygun görülmesi ve oda meclisince onaylanması gerekmektedir.

Soru 179: Oda ve Borsalar, İsteddiği Kadar Personel Çalıştırabilir mi?

Oda ve borsalarda hizmetlerin gerektirdiği bütün görevler, görevin kendisi, unvanı, adet ve derecesi olmak üzere bir cetvel haline getirilir ve bunlar bir kadro haline çevrilir.

Kadrosuz personel çalıştırılmaz. Bir kişinin oda veya borsada işe alınabilmesi için, kişinin yürüteceği görevin kadrosunun olması gerekmektedir.

Kadro kişiyi hizmetle ilişkilendiren hukuksal bir araçtır. Oda ve borsalarda kadrosuz personel çalıştırılamayacağı için bu kuruluşlarda hizmetlerin gerektirdiği bütün görevler için görevi, unvanı, adet ve derecesi belirtilmek suretiyle kadrolar bir cetvel halinde tespit edilir ve yönetim kurullarının teklifi üzerine, meclislerin onayıyla kesinleşir.

Personel giderleri için ayrılacak ödenek bütçenin gider kısmının yüzde kırkını geçemez.

Soru 180: Aidat Alacaklarının Tahsilatının İmkansızlaşmasından Ne Anlaşılır?

Süresinde ödenmeyen kayıt ücretleri, yıllık aidat, munzam aidat, navlun hasılatından alınacak oda payları, borsa tescil ücreti ve Birlik aidatına 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun uyarınca günlük gecikme zammı tahakkuk ettirilir.

Kayıt ücretleri, yıllık aidat, munzam aidat, navlun hasılatından alınacak oda payları ve Birlik aidatı ile borsa tescil ücreti ve bunlara ait kesinleşen gecikme zamları ile para cezalarının tahsiline ilişkin olarak oda, borsa ve Birlik Yönetim Kurulunca verilen kararlar ilâm hükmünde olup, icra dairelerince yerine getirilir.

Kayıt ücretleri, yıllık aidat, munzam aidat, navlun hasılatından alınacak oda payları ve Birlik aidatı ile borsa tescil ücreti ve bunlara ait kesinleşen gecikme zamları ile para cezalarının tahsil zamanaşımı süresi beş yıldır.

Tahsili imkânsızlaşan alacakların takibinden vazgeçme veya ölen, ticareti terk eden ve borsaya olan aidat borçlarını yangın, sel, deprem ve benzeri tabii afetler gibi iradesi dışında meydana gelen mücbir sebeplerden dolayı ödeme güçlüğü içinde olan üyelerin aidat anapara ve gecikme zammı borçlarının affı Meclise ait bir yetkidir.

İcraya verilen üyelerin aidatlarının ve gecikme zamlarının tahsilinin imkânsızlaşması için kazai hüküm veya kanaat verici vesikalarla mümkündür.

Kazai hüküm; alacağın tahsil edilebilme imkânını ortadan kalktığını gösteren mahkeme kararıdır. Alacağın tahsili için kanuni yollara başvurulup, icra takibi yapılmasına rağmen bu başvuru ve takipler sonucunda alacağın ödenmeyeceği veya paranın talep

edilmesinin imkânsız olduğunun mahkeme kararı ile tespit edilmesidir.

Kanaat verici vesika ise tahsil olanaksızlığını gösterir belgedir. Medeni kanuna göre borçlunun gaipliğine dair mahkeme kararı ve buna bağlı olarak herhangi bir malvarlığı bulunmadığına dair resmi makam belgesi, borçlunun alacaklı tarafından açılan davayı kazandığına dair mahkeme kararı, borçlunun adresinin saptanmaması nedeniyle icra takibat dosyasının kaldırıldığını gösterir icra müdürlüğü yazısı, borçlunun ölümü ve reddi miras kararı, ticaret mahkemesince borçlu hakkında verilmiş ve ilgili masa tarafından tasfiyeye tutulmuş bulunan iflasa ilişkin belgeler kaanaat verici belgelerden sayılabilir.

Soru 181: Odalar ve Borsalar İsteddiği Yere Bağış ve Yardım Yapabilir mi?

Odalarda/borsalarda bağış ve yardımda bulunma yetkisi yönetim kuruluna verilmiştir. Ancak bu yetki sınırsız değildir.

Bağış ve yardımlar için mutlaka bütçede ödenek bulunması, bütçede ödenek olmaması durumunda ya da bütçe ödeneklerini aşan miktarlarda bağış ve yardım yapılmaması, bağış ve yardımlar için ödenek ayrılmasında ve ödenek miktarının tespitinde, odaların ve borsaların kuruluş amaçlarının ve asli görevlerinin yerine getirilmesini engellemeyecek şekilde olmasına gerekli özenin gösterilmesi gerekmektedir.

Soru 182: Oda ve Borsa Okul veya Derslik Yaptırabilir mi?

Odaların ve borsaların, çalışma alanları dışında yapılacak bağış ve yardımlar ile okul ve derslik yapılmasında, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin uygun görüşünün alınması, bu kapsamda yaptırılacak okul ve dersliklerin Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılacak protokol çerçevesinde gerçekleştirilmelidir.

Soru 183: Spor Kulüplerine Bağış Yapılabilir mi?

Ticari amaçlı kuruluşlar olarak bilinen spor kulüplerine, derneklerine ve şirketlerine doğrudan ya da dolaylı yoldan gelir desteği sağlayıcı bağış yardım ve alımlar yapılamaz.

ÖRNEK 1: A Ticaret Odası 3. Ligde mücadele eden şehrin futbol takımına destek amacıyla düzenlenmiş ve tanesi 25 TL olan destek gecesi etkinlik biletlerinden 500 adet alarak üyelerine dağıtmış ve karşılığında 12500 TL ödemiştir. Ticaret odasının bu eylemi mevzuata uygun olmadığından Yönetim Kurulunun sorumluluğu bulunmaktadır.

ÖRNEK 2: B Ticaret ve Sanayi Odası süper ligde illerini temsil eden futbol takımına olan sevgiyi arttırmak amacıyla futbol takımının formalarından 5000 adet satın alarak ilkokul öğrencilerine dağıtmıştır. Bu satın alma karşılığında 125.000 TL ödenmiştir. Ticaret ve Sanayi Odasının bu eylemi dolaylı da olsa spor kulübüne destek niteliğinde olduğu için mevzuata uygun değildir.

Soru 184: Lise Basket Takımının Giderleri Karşılabilir mi?

Odalar ve borsalar; sporun geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına, spor bilincinin artırılmasına, ulusal ve uluslararası alanlarda organizasyonların düzenlenmesine dönük yapılan ve kamu yararına ifa edilen her türlü sportif faaliyet ile mekân, araç ve gereç alımı destekleyebilir.

ÖRNEK: C Ticaret Borsası, İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün talebi üzerine Türkiye Liseler Arası Basketbol Şampiyonasında mücadele edecek olan D Anadolu Lisesi basketbol takımının şampiyonanın yapılacağı İstanbul'daki konaklama ve ulaşım masraflarını karşılamıştır. Ticaret Borsasının bu eylemi sporun geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına, spor bilincinin artırılmasına, ulusal ve uluslararası alanlarda organizasyonların düzenlenmesine dönük yapılan ve kamu yararına ifa edilen her türlü sportif faaliyet ile mekân, araç ve gereç alımının desteklenmesi çerçevesinde değerlendirileceği için mevzuata uygundur.

Soru 185: Zor Durumda olan Üyelere Bağış/Yardım Yapılabilir mi?

Odalar ve borsalar, üyelerinin kendi asli hizmetleri ya da bir takım ihtiyaçlarının karşılanması için bağış ve yardım yapamazlar.

Bu nedenle odaların/borsaların üyelerine bağış/yardım yapmaları usulsüz olarak kabul edilmektedir.

ÖRNEK: A Ticaret Odası, borçları nedeniyle iflas etme noktasına gelmiş B Ticaret Ltd. Şti.'ne Yönetim Kurulu kararıyla 25.000 TL bağış yapmıştır. Sözü edilen bağış, usulsüz olduğu için yönetim kurulunun hukuki sorumluluğuna gidilmelidir.

Soru 186: Üyelerin Düğün/Sünnet Törenleri İçin Altın Hediye Edilebilir mi?

Herhangi bir oda/borsa üyesinin kendisinin veya yakınlarının düğün veya sünnet töreni için alınan altın veya hediyenin odanın/borsanın amacı, görevi ve hizmetleri ile bağdaştırmak mümkün değildir.

Düğün veya sünnet töreni için gönderilen yönetim kurulu ve meclis üyelerince alınan davetlerin üyelerin davet sahibi ile şahsi münasebetleri dolayısıyla yapılmaktadır.

5174 sayılı Kanun ve ikincil mevzuatı gereği, oda yönetim kurulunun harcama yetkisi mutlak ve çok geniş değildir. Yapılan harcama ile oda/borsa faaliyetleri arasında bir illiyet bağının bulunması zorunlu olduğu gibi, yapılan harcamanın bütçe ilkeleri çerçevesinde usulüne uygun olarak verimlilik ve tasarruf anlayışı içerisinde yapılması şarttır.

Bu nedenle; Oda/Borsa bütçesinden üyelerin sünnet/düğün törenlerine katılamaz, altın ve başka türden harcama yapılamaz.

Soru 187: Üyenin Ticari Faaliyetine Yardım Edecek Hediye Verebilir mi?

Odalar ve borsalar, üyelerinin kendi asli hizmetleri ya da bir takım ihtiyaçlarının karşılanması için bağış ve yardım yapamazlar.

Bu çerçevede örneğin üyenin ticari faaliyetine etki edecek nem ölçüm cihazı gibi hediyeler veremez.

Soru 188: Yönetim Kurulu ve Meclis Üyeleri Ne Kadar Maaş Alırlar?

Gerek 5174 sayılı Kanun gerekse buna bağlı düzenlenmiş ikincil mevzuatın hiçbirinde böyle bir düzenleme yapılmamıştır.

Dolayısıyla, Yönetim Kurulu Başkanı ve üyeleri ile Meclis Başkanı ve üyeleri dâhil olmak üzere odalar/borsalar organlarında görevli olan hiç kimse yaptıkları görev nedeniyle herhangi bir maaş almamaktadırlar.

Soru 189: Huzur Hakkı Verilme Zorunluluğu Var mıdır?

Meslek komiteleri, meclis, yönetim kurulu, disiplin kurulu ile hesapları inceleme komisyon üyelerine iştirak edecekleri toplantılar için huzur hakkı verilme zorunluluğu bulunmamaktadır.

Meslek komiteleri, meclis, yönetim kurulu, disiplin kurulu ile hesapları inceleme komisyon üyelerine verilecek huzur hakkını meclis, meclis üyelerine verilecek huzur hakkını ise Birlik Yönetim Kurulunun teklifi üzerine Birlik Genel Kurulu tespit eder.

Soru 190: Akreditasyon Sistemi Nedir?

Sistemin amacı, Türk Oda/Borsa Sisteminin; Oda/Borsalarımız arasında kalite bilincinin yerleştirilmesi, Oda Sistemimizin iş dünyası nezdinde saygınlığının ve hizmet türlerinin artırılması, hizmet kalitelerinin iyileştirilmesi, Oda Sistemlerinin birbirine yakınlaşmanın sağlanması suretiyle Avrupa Oda/Borsa Sistemine uyumunun sağlanmasıdır Bu çerçevede, TOBB, EUROCHAMBRES ve İngiltere Odalar Birliği'nin işbirliği çerçevesinde İngiltere ve Almanya oda sistemlerinin en iyi uygulamalarını dikkate alarak, 2001 yılında Yönetici El Kitabı 33 Oda Akreditasyon Modelini geliştirmiş ve 2005 yılına kadar projeyi İngiltere Odalar Birliği ile birlikte yürütmüştür.

TOBB Oda/Borsa Akreditasyon Sistemi 2005 yılından itibaren de Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği tarafından yürütülmektedir. Bu süre zarfında Borsalardan gelen yoğun istek üzerine, 2008 yılında yapılan çalışmalar sonucunda Borsalar da sürece dahil edilmiştir.

2008 yılından itibaren de sistemin adı TOBB Oda/Borsa Akreditasyon Sistemi olarak değiştirilmiştir.

Akredite olmuş oda/borsa;

Verdiği hizmetlerin kalitesi teminat altında olacağından bölgesel ve ulusal ağı bir parçası olarak elde edecekleri güç ve profile erişecektir,

Finans fırsatları, bilişim, iletişim ağı kurma ve kişisel gelişim için uluslararası oda/borsalar ağına bir parçası olma fırsatını elde edeceklerdir.

Yapılandırılmış, etkin bir danışmanlık ve iletişim süreci vasıtasıyla üye görüşlerinin bölgesel ve ulusal düzeyde karar alıcılara ulaştırılacağından emin olacaklardır.

İş performansını ve verimliliğini artırmak için akredite olmuş oda/borsalardaki iyi uygulamaları elde edebilecekler ve kendilerini yenileyebileceklerdir.

Böylelikle, oda/borsa üyeleri; profesyonel biçimde, yüksek kalitede hizmet sunulmasını temin etmek amacıyla çok sıkı bir denetim sürecinden geçirilen bir dizi ana hizmetlere erişim sağlayabileceklerdir.

-----SON-----